

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE PANDEMİ SÜRECİNDE
İŞLENEN YÜZ YÜZE VE UZAKTAN EĞİTİMDE SOSYAL
BECERİ KAZANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pembe AĞAOĞLU

**Lefkoşa
Haziran, 2022**

PEMBE AĞAOĞLU
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE
PANDEMİ SÜRECİNDE
İŞLENEN YÜZ YÜZE VE
UZAKTAN EĞİTİMDE SOSYAL
BECERİLERİ
KAZANIMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2022

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE PANDEMİ SÜRECİNDE İŞLENEN
YÜZ YÜZE VE UZAKTAN EĞİTİMDE SOSYAL BECERİ
KAZANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pembe AĞAOĞLU

Tez Danışmanı

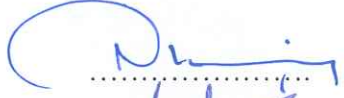

Yrd. Doç. Dr. Şebnem GÜLDAL KAN

Lefkoşa

Haziran, 2022

Onay

Pembe AĞAOĞLU tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Dönemde Pandemi Sürecinde İşlenen Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Sosyal Beceri Kazanımlarının Değerlendirilmesi” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Okul Öncesi Eğitimi Anabilim/ Ana sanat Dalında Yüksek Lisans/ Doktora Tezi olarak 30/6/22 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Doç. Dr. Umut AKÇIL	
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Seçil BESİM AYHAN	
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Şebnem GÜLDAL KAN	

Anabilim/ Ana sanat Dalı Başkanı Onayı

19/09/2022

Yrd. Doç. Dr. Seçil BESİM
AYHAN Anabilim/Ana sanat Dalı
Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

19/09/2022

Prof. Dr. Kenal Hüsnü Can BAŞER
Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Pembe Ağaoğlu
01 Temmuz 2022

Teşekkür

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı gereğiyle hazırlanmış olan bu araştırma, pandemi döneminde uzaktan ve yüz yüze eğitim sürecinde okul öncesi dönemde çocukların sosyal beceri gelişiminin öğretmen ve ebeveyn farkındalıklarına göre değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Tez çalışmam boyunca gece gündüz iletişim halinde olduğum, bilgi, tecrübe desteğiyle hep yanımda olup hissettiren kıymetli tez danışmanım Yard. Doç. Dr. Şebnem Güldal Kan hocama, tüm araştırma sürecimde bilimsel bilgilerini benimle paylaşarak araştırma sürecim boyunca desteğini esirgemeyen Doç. Dr. Umut Akçıl hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma sürecimde zaman zaman onu ihmal etsem bile olgunlukla karşılayıp anlayış, moral ve desteğini bana hissettiren nefesimden kıymetli, en değerlim canım oğlum Engin Ağaoğlu' na, araştırma sürecimde maddi manevi hep yanımda olup geceleri sabahlara bağladığım günlerde baldan tatlı yemekleriyle aç kalmamam ve uykumun gelmemesi benimle sabahlayan değerlilerim canım annem Nazife Avezer ve babam Hasan Avezer' e çok teşekkür ederim.

Moral ve motivasyonum, sessiz ortamlarda çalışabilmem için bana evlerini açarak tüm süreçlerimi takip edip hep yanımda olan, desteğini benden esirgemeyen kardeşlerim İlmiye Avezer Çınarlılı ve Seyhan Çınarlılı' ya, araştırma sürecim boyunca moralimin en düştüğü anlarda beni motive eden, şakalarıyla moral veren canım abim Yusuf Avezer' e ve son olarak tez çalışmam boyunca tezimin bitmesini dört gözle bekleyen canım yeğenlerim Hasan Avezer, Ali Avezer, Naz Çınarlılı ve kıymetlim Engin Ağaoğlu' na ben çalışırken sessiz kalabildikleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Pembe Ağaoğlu

Özet

Okul Öncesi Dönemde Pandemi Sürecinde İşlenen Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitimde Sosyal Beceri Kazanımlarının Değerlendirilmesi

AĞAOĞLU, Pembe

Yüksek Lisans, Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Şebnem Güldal Kan

Haziran, 2022 112 sayfa

Bu araştırma pandemi döneminde uzaktan ve yüz yüze eğitim sürecinde 4 – 6 yaş çocukların sosyal beceri gelişiminin öğretmen ve ebeveyn farkındalıklarına göre değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim süreçlerinin 4 – 6 yaş çocuklarının sosyal beceri gelişimlerine etkisinin öğretmen ve ebeveyn farkındalıklarının incelenmesi araştırmanın önemini oluşturmaktadır. Bu araştırma karma araştırma modeli kullanılarak yapılmıştır. Nicel veri örneklemini okul öncesinde eğitim gören 3365 çocuğun ailesi, 200 gönüllü aile ise örneklemini oluşturmaktadır. Nitel veri evrenini 302 okul öncesi öğretmeni, 10 gönüllü öğretmen ise örneklemini oluşturmaktadır. Verilerin toplanması OSBED Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği ve Öğretmen Görüşme Formu kullanılarak elde edilmiştir. Nicel verilerin analizi SPSS yazılımlarında çözümlenerek değişkenlere göre analizlerinde t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Nitel veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın nicel bulgular sonucunda ebeveynlerin yaş, medeni durum ve meslek türüne göre anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal beceri alt boyutlarında yüz yüze eğitimin başlangıç becerileri ve arkadaşlık becerilerinde anlamlı fark yarattığı saptanmıştır. Nicel bulgular sonucunda sosyal beceri gelişimini desteklemek için planlanan etkinliklerle uzaktan eğitimde en çok video paylaşımı, aile katılım etkinlikleri yüz yüze eğitimde sohbetler ve oyun etkinlikleri kapsamında grup oyunları ve serbest oyunlar kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Pandemi, covid-19, uzaktan eğitim, okul öncesi eğitim, sosyal becerileri

Abstract

Evaluation of Social Skills Acquisitions in Face-to-Face and Distance Education Lectured During the Pandemic Period of Pre-school Process

AĞAOĞLU, Pembe

MA/ PhD, Department of Pre-School Education

Haziran 2022, 112 Pages

This research was formed to evaluate the social skill development of 4-6-year-old children's in the distance and face-to-face education process during the pandemic period, according to their teacher and parent awareness. The importance of the research constitutes, analyzing the effects of distance education and face-to-face education processes and applied that during the pandemic period on the social skill developments of 4 - 6 year-old children's, and the awarenesses of teachers and parents. This research was formed using a mixed research model. The sample of the quantitative data consists of the families of 3365 pre-school education children's and the families of 200 volunteers. The qualitative data, which is the general number of samples taken, constitutes the sample of 302 school teachers and 10 volunteer teachers. Data collection was obtained by using OSBED Social Skills Evaluation Scale and Teacher Question-Answer Form. The analysis of quantitative data was analyzed in Spss software, according to the variables t test and ANOVA test were used in the analysis. Qualitative data were analyzed by content analysis method. As a consequence of the quantitative results of the research, it was concluded that there was a significant difference according to the age, marital status and occupation of the parents. In the social skills sub-dimensions, it was determined that face-to-face education made a significant difference in initial skills and friendship skills. In consequence of the quantitative results, it was concluded that with the activities planned to support the development of social skills, video sharing in the distance education, family participation activities, conversations with the face-to-face education, group games and independent games within the context of game activities.

Keywords: pandemic, covid-19, distance education, pre-school education, social skills

İçindekiler

Onay Sayfası

Onay	i
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür	iii
İçindekiler	vi
Şekiller Listesi	ix
Tablolar Listesi	x
Kısaltmalar	xii
BÖLÜM I	1
Giriş	1
Problem Cümlesi	4
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi	5
Sınırlılıklar	7
Tanımlar	8
BÖLÜM II	9
Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	9
Eğitim	9
Okul Öncesi Eğitim	11
Yüz Yüze Eğitim	12
Uzaktan Eğitim ve Asenkron Eğitim	12
Okul Öncesi Dönem	13
Sosyal Beceri	16
Sosyal Beceri Kuramları	20
Psikoanalitik (Psikoseksüel) Kuram	20
Psiko-sosyal Kuram	21
Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı	23
Sosyo - Kültürel Öğrenme Kuramı	23
Sosyal Beceri ve Aile Tutumları	24
Pandemi ve Covid-19	26
Pandemi Sürecinde Eğitim	26
İlgili Araştırmalar	28
BÖLÜM III	32
Yöntem	32

Araştırma Modeli	32
Çalışma Grubu	35
Nitel Araştırma Sürecinde Çalışma Grubu	37
Veri Toplama Araçları.....	39
Verilerin Toplanması.....	40
Verilerin Analizi ve Yorumlanması	41
Çalışmanın Planı	47
BÖLÜM IV	48
Bulgular ve Yorumlar	48
Araştırmanın Nicel Verilerine İlişkin Bulgular	48
Araştırmanın Nitel Verilerine Yönelik Bulgular	53
BÖLÜM V.....	61
Tartışma	61
Çalışmanın Nicel Boyutuna İlişkin Tartışma.....	61
Çalışmanın Nitel Boyutuna İlişkin Tartışma	63
BÖLÜM VI	67
Sonuç ve Öneriler	67
Çalışmanın Nicel Boyutuna İlişkin Sonuçlar.....	67
Çalışmanın Nitel Boyutuna İlişkin Sonuçlar	67
Öneriler	68
Kaynakça.....	72
Ekler.....	86
Ek 1.....	86
Etik Kurul Onayı.....	86
EK 2.....	87
Bakanlık Onayı	87
Ek 3.....	88
Ölçüm Aracı.....	88
Ek 4.....	93
Ölçek Kullanım İzni	93
Ek 5.....	94
Onam Formu	94
EK 6.....	95
Kişisel Bilgi Formu	95
Ek 7.....	95
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	95
EK 8.....	97

İntihal Raporu	97
Ek 9.....	98
Özgeçmiş	98

Şekiller Listesi

Şekil 1. <i>Karma Yöntem Şeması</i>	33
Şekil 2. Bütüncül Tek Durum Desen (Yıldırım & Şimşek, 2013).	34
Şekil 3. Araştırmanın Karma Yöntem Modeldeki Yapısı.....	35
Şekil 4. İçerik Analizi İşlem Sırası (Kishore & Diğ., 2005).....	44
Şekil 5. Veri Analizin İşlem Basamağı.....	45

Tablolar Listesi

Tablo 1. Ailenin Demografik Değişkenlerine Yönelik Frekans Analizi	35
Tablo 2. Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	38
Tablo 3. Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulanan Sosyal Beceri Ölçeğinin Güvenirlilik Katsayısı	41
Tablo 4. Yüz Yüze Eğitim Sürecinde Uygulanan Sosyal Beceri Ölçeğinin Güvenirlilik Katsayısı	41
Tablo 5. Veri Dağılımı Normallik Test Analizi	42
Tablo 6. Pandemide Uygulanan Uzaktan Eğitim Sürecinde Okul Öncesi 4 – 6 Yaş Çocukların Sosyal Becerileri Düzeylerine Yönelik Bulgular	48
Tablo 7. Pandemi Sonrası Başlanılan Yüz yüze Eğitim Sürecinde Okul Öncesi 4 – 6 Yaş Çocukların Sosyal Becerileri Düzeylerine Yönelik Bulgular	48
Tablo 8. Uzaktan Eğitim ve Yüz yüze Eğitimde Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerine Yönelik Bulgular.....	48
Tablo 9. Uzaktan Eğitim Sürecinde Çocukların Sosyal Beceri Ölçeğinin Alt Boyutlarında Aldıkları Ortalama Puanları	48
Tablo 10. Yüz yüze Eğitim Sürecinde Çocukların Sosyal Beceri Ölçeğinin Alt Boyutlarında Aldıkları Ortalama Puanları	49
Tablo 11. Yaşa Göre Anova Analizi.....	49
Tablo 12. Medeni Duruma Göre T-Testi	50
Tablo 13. Çocuk Sayısına Göre Anova Analizi	50
Tablo 14. Meslek Türüne Göre Anova Analizi	50
Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre Anova Analizi.....	51
Tablo 16. Sosyal Beceri Eğitimi Alma Durumuna Göre T-Testi.....	51
Tablo 17. Çocuğun Yaşına Göre Anova Analizi.....	52
Tablo 18. Çocuğun Yerleşim Yerine Göre T-Testi	52
Tablo 19. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Planladıkları Sosyal Beceri Etkinliklerine Yönelik Bulguları	53
Tablo 20. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Destekledikleri Başlangıç Becerilerine Yönelik Bulguları	54
Tablo 21. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Kazandırdıkları Akademik Destek Beceri Bulguları.....	54

Tablo 22. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Destekledikleri Arkadaşlık Becerileri Bulguları.....	55
Tablo 23. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Destekledikleri Duygularını Yönetme Beceri Bulguları.....	55
Tablo 24. Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Planladıkları Sosyal Beceri Etkinlik Bulguları.....	56
Tablo 25. Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Destekledikleri Başlangıç Becerilerine Yönelik Bulgular	57
Tablo 26. Öğretmenlerin Yüz yüze Eğitimde Çocuklara Kazandırdıkları Akademik Destek Becerilerine Yönelik Bulgular	58
Tablo 27. Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Destekledikleri Arkadaşlık Becerilerine Yönelik Bulgular	58
Tablo 28. Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Kazandırdıkları Duygularını Yönetme Becerilerine Yönelik Bulgular.....	59

Kısaltmalar

KKTC:	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
OSBED:	Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği
EBA:	Eğitim Bilişim Ağı
TC:	Türkiye Cumhuriyeti

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

21. yy.' a damgasını vuran küresel salgın Korona virüs' ün (covit-19) Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmesinden sonra, tüm dünyada olduğu gibi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de ilk korona virüs vakası görülmüştür. Dünya Sağlık Örgütü hastalığın ülkeler arası hızlı yayılması ve ciddi boyutlara ulaşmasından dolayı bu salgını 'pandemi' ilan etmiştir. Pandemi birçok kıtada kendini gösteren ve tüm dünya ülkelerinde etkisi yaşanan salgın hastalıklar için kullanılan bir terimdir (Til, 2020). Global bir şekilde üreyerek çoğalan ve toplumları etkileyen virüsler salgın (pandemi) olarak nitelendirilmektedir (Grennan, 2019).

11 Mart 2020 tarihinde ülkemizde ilk korona virüs vakasının görülmesiyle birlikte tüm insanlar evlere kapanmış bunun sonucunda ülkemizde ekonomik ve sosyal açıdan birçok zorluklar yaşanmıştır. İnsanların evlere kapatılmasıyla birlikte eğitim öğretime 12 Mart 2020 tarihinden itibaren ara verilmiştir. Bu bağlamda korona virüs salgınının ülkemizde başlamasıyla birlikte öğrenciler eğitim kurumlarından uzak kalmıştır. Tüm öğrencilerin eğitim kurumlarından uzak kalmasının yanı sıra birebir yaşayarak, sosyalleşerek eğitimin temeli olan okul öncesi kurumuna giden çocuklarda pandemiden olumsuz etkilenmiştir.

Zamanın öğrencilerinin konuşmadan oturarak bir tek kendilerine yönlendirilen işitsel bilgiyi işiterek öğrenmeleri değil, gözlemleyerek, temas ederek, kendilerini ifade ederek, paylaşım yaparak öğrenmeleri kabul görmektedir (Ulutaş, 2017). Eğitim sisteminin bir anda durmasıyla tüm öğrencilerin öğrenme ortamları ile iletişimleri ve eğitimleri durma noktasına gelmiştir.

Geçmişte yaşanan salgınlarda da görüldüğü gibi covid- 19 salgınında da eğitimin devamını sağlayabilmek adına değişik yollar düşünülmüştür (Yıldırım, 2021). Eğitim sistemlerinde yaşanan problemlere bilişim teknolojisi destekli sistemler kullanılarak çözüm bulunmaya başlanmıştır. Uzaktan eğitimde bu çözüm yollarından biri olmuştur (Costa, & diğ., 2020). Bir süre eğitimden uzak kaldıktan

sonra ülkemizdeki tüm eğitim kurumlarında uzaktan eğitimin başlamasıyla öğrencilerin akademik olarak eğitimleri tekrardan uzaktan eğitim ile başlamıştır.

Brown vd. (2020)' e göre yüz yüze eğitim olmadan farklı ortamlardan katılarak da olsa yapılan eğitimin devamlılığını gerçekleştirmek öğrenciler için faydalı olmaktadır. Öğrenciler eğitim ortamlarından uzakta, evlerinden bilgisayar ve telefonları yardımıyla belli programlar üzerinden eğitim görmeye başlamışlardır. Gelişmiş ülkeler, senelerdir üzerinde çalışıp hazırlamış oldukları e-devlet ve e-toplum uygulamalarıyla sayesinde gündelik hayatın devam ettirilme sürecinde bilişim teknolojilerini kullanılması zor olmamıştır (Bayhan, 2020). Uzaktan eğitim, yaygın olarak kullanılan yöntemlerin dışında salgın sürecinde de yüz yüze eğitimin durdurulmasının ardından eğitim öğretimin devam edebilmesi için kabul gören bir yol olmuştur (Gündoğdu, 2021). Ülkemizde yaşanan ikinci kapanmanın ardından tekrardan 27 Ocak 2021 tarihinde uzaktan eğitim uygulamasına geçilerek okul öncesi eğitim kurumlarında asenkron eğitimin kullanılacağı Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından açıklanmıştır. Devlete bağlı tüm okul öncesi eğitim okulları uzaktan eğitimlerini asenkron olarak sürdürmeye başlamışlardır. Erfidan, (2019) öğretmenlerin eğitim materyalleri ve videoları sisteme yükleyerek, öğrencinin bu materyalleri istediği zaman sistem üzerinden kullanmasına asenkron eğitim denir. Öğrencinin öğretmenden bağımsız olarak kendi istediği zaman eğitime başlayıp sonlandırabildiği bir platformdur.

Okul öncesi dönem çocuklarının uzaktan eğitim kapsamında elektronik ortamlardan yararlanarak eğitim almaları kaçınılmaz bir durum olmuştur. Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim gibi sosyal gelişimi daha az destekleyici olduğu ifade edilmektedir. Çünkü uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ile öğrencinin ve öğrenci ile öğrencinin farklı ortamlarda olması söz konusudur. Oysaki okul öncesi dönem çocukların öğrenme sürecinde gerek çevreleri ile sosyalleşerek gerekse de planlanmış eğitim ortamları sayesinde deneyim kazanarak, yüz yüze bir şekilde yaparak yaşayarak öğrenmeleri gerekmekte ve bu durum onların gelişimi açısından önemli olmaktadır (Yılmaz, 2003. Akt; Dişçi, 2019). Yılmaz (2003) erken çocukluk eğitimini, 0-6 yaşındaki çocukların, kültürel değerlerine bağlı olarak, hislerinin gelişimini ve anlama kabiliyetini çoğaltarak, zihin yürütme sürecinde ona destek sağlayan ve yaratıcı yönünü geliştiren, kendini ifade etme ve otokontrol kazanmasını sağlayan, tüm gelişimlerini destekleyen bir eğitim süreci olarak tanımlamaktadır. Erken çocukluk dönemindeki çocukların sanat, hareket ve uygulama gerektiren

etkinliklerle öğrenmelerini sağlamaya ihtiyaçları vardır (Hao, 2020). Çevrelerine karşı ilgilerinin yoğun olduğu, araştırarak, merak ettiklerini sorarak, deneyimler yaşayarak öğrenmeye çalışırlar. Okul öncesi çocukların öğrenmelerinin büyük kısmı oyunlar sayesinde gerçekleşmektedir. Çocuklar oyun oynarken bir taraftan da öğrenmektedirler. Oynadıkları oyun türleri ve çeşitleri arttıkça çocuk stres ortamından uzaklaşır, değişik ve özgün düşünceler sayesinde yaratıcılığını geliştirir. Oyunlar sayesinde duygularını geliştirirler, toplumsal davranışlar geliştirip oyun içinde özgürleşerek öğrenmeye hazır duruma gelirler (Akbaş, 2019). Çocukların duygularını ifade etme, özgürleşme ve toplumsal beceriler kazanması ileriki yaşantıları açısından önemli olduğu söylenebilir.

Toplumsal becerileri kazandıkça çocukların, özgüven, sevgi, saygı, yardımlaşma, paylaşma gibi duyguları gelişerek mutlu ve sağlıklı ilişkiler kurabilen çocuklar olurlar. Sosyal beceriler, bireylerin sağlıklı ilişki davranışlarını gösterebilmesi açısından ihtiyaç duyulan sosyal yönlerin belirginleşmesini sağlayan faktörler olarak tanımlanabilmektedir (Atmaca & diğ., 2020).

Yapılan araştırmalar sonucunda çocukların sosyal beceri davranışlarını kazanabilmeleri için aktif bir sosyal çevre içerisinde sosyal beceri yaşantılarını deneyimleyerek öğrenmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda alan yazı ile ilgili çalışmalar incelendiğinde yapılmış çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı ve konuyla birebir aynı olmadığı gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak yapılmış çalışmaların genellikle sosyal beceri gelişimini etkileyen faktörler, aile katılımlı ve katılımsız sosyal beceri davranışları, demografik özellikler, problem çözme ve sosyal beceri ile akran ilişkileri, sosyo-demografik değişkenler ve zorba-kurban davranışları, içeren başlıklar altında incelendiği görülmektedir. Akbaş, (2019)' un yaptığı araştırmada sosyal beceri ve okul öncesi dönemde sosyal becerinin önemi ve sosyal becerilerin oluşumunu etkileyen etmenler üzerinde durulmuştur. Boz vd. (2018)' inin yaptığı çalışmada aile katılımlı ve aile katılımsız deney grupları ve kontrol grubu ile ilişkili aile katılımsız deney grubu lehine anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Ceylan ve Yiğitalp, (2018)' ın yaptıkları aile katılımlı ve katılımsız çalışmaların sosyal beceriye etkisi incelendiğinde deney ve kontrol grupları arasında anlamlı farklar olduğu gözlemlenmiştir. Atmaca vd. (2020)' inin yaptıkları çalışmada çocukların sosyal beceri düzeylerinin demografik özelliklere göre incelenmesi sonucunda duygularını kontrol etme becerisi üzerinde cinsiyetin, başlangıç

yetenekleri üzerinde anne yaşının ve akademik destek becerileri üzerinde annenin çalışmasının anlamlı farklılığa yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Dinçer vd. (2019)' inin yaptığı çalışmada sosyal beceri kazanmış çocukların sosyal beceri davranışları kazanmamış çocuklar arasında akran ilişkileriyle problem çözme davranışları arasında farklılıklar gözlemlenmiştir. Saitoğlu, (2020)' nun yaptığı çalışmada yine sosyal beceri kazanmış çocukların sosyal becerisi gelişmemiş çocuklara göre incelendiğinde problemleri davranışların sosyo demografik özellikleri arasında farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Korkut, (2020)' un yaptığı çalışma sonucunda ise çocukların zorba davranışlarının sosyal becerileri geliştikçe artmakta olduğu ve kurban çocuk olma durumlarının ise başlangıç becerileri geliştikçe çoğalmakta olduğu gözlemlenmiştir.

Okul öncesi dönemde sosyal beceri kazanımı hedeflenirken, uzaktan eğitim sürecinin yüz yüze eğitim sürecinden farklı bir şekilde gerçekleşmesi ile sosyal beceri gelişiminin uzaktan eğitim sürecinde ne düzeyde geliştiği araştırmaya değer görülmektedir. Covid-19 salgını ile önceden var olan ama daha yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanan uzaktan eğitim, özellikle son 4 yılda eğitimin tüm kademelerini etkilediği bilinmektedir. Özellikle eğitimin temellerinin atıldığı ve önemli bir kademe olan okul öncesi eğitim döneminde uzaktan eğitim sürecinde çocuğun gelişim düzeyinin araştırması önem arz etmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim sürecinde okul öncesi dönemde, 4-6 yaş çocuklarının sosyal beceri gelişimlerinin öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Problem Cümlesi

Bu çalışmanın ana problem cümlesi “Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim sürecinde 4- 6 yaş çocuklarının sosyal beceri gelişimlerinde öğretmen ve ebeveyn farkındalıkları ne düzeydedir?” Şeklindedir. Bu probleme yönelik geliştirilen araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

Nicel alt problemler:

- 1- Ebeveynlerin yaşlarına, medeni durumuna, çocuk sayısına, mesleğine, eğitim durumuna göre 4 – 6 yaş çocuklarının sosyal beceri davranışlarında fark var mıdır?

- 2- Ebeveynlere göre çocukların yaşı, yerleşim yeri ile sosyal beceri davranışları arasından fark var mıdır?
- 3- Ebeveynlere göre çocukların uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde sosyal beceri davranışları arasında fark var mıdır?
- 4- Ebeveynlerin çocuklarının sosyal beceri davranışlarında daha önce sosyal beceriyle ilgili eğitim alıp almadıkları arasında bir fark var mıdır?

Nitel alt problemler:

- 1- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde çocukların sosyal beceri davranışlarının gelişmesine yönelik düzenlenen etkinlikler nasıldır?
- 2- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde çocukların sosyal becerinin alt boyutları çerçevesinde düzenlenen etkinlikler nasıldır?
- 3- Yüz yüze eğitimde çocukların sosyal beceri davranışlarının gelişmesine yönelik sosyal beceri alt boyutlarına yönelik düzenlenenler etkinlikler nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Yapılan bu çalışmada pandemi sürecinde okul öncesi 4 – 6 yaş çocukların sosyal beceri gelişimine yönelik öğretmen ve ebeveyn farkındalıklarının incelenmesi hedeflenmektedir. Bu nedenle çalışmanın amacı, pandemi döneminde uzaktan ve yüz yüze eğitim sürecinde 4 – 6 yaş çocukların sosyal beceri gelişiminin öğretmen ve ebeveyn farkındalıklarına göre değerlendirilmesidir.

Araştırmanın Önemi

İçinde bulunduğumuz covid-19 salgın sürecinde toplumsal olarak izole yaşamak zorunda kalmaktayız. İzole yaşamak zorunda olduğumuz bu süreçte ekonomi, sağlık ve eğitim çalışmaları tüm dünyada sekteye uğramıştır. Eğitim toplumların gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bireylerin doğduğu günden ömürlerinin sonuna kadar fiziksel ve sosyal yönden gelişerek davranış geliştirme süreci olarak bilinmektedir. Eğitim, uluslarda yaşayan kişilerin davranışlarını ortaya koyarak geliştirme sürecidir (Sorakin, & diğ., 2020). Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bu süreçte eğitimin devam ettirilebilmesi öğrencilerin eğitim kayıplarının önlenmesi açısından uzaktan eğitim büyük önem taşımaktadır. Covid-19 salgınının sardığı tüm ülkelerin bu süreçte eğitimin sekteye

uğramadan sürdürülebilirliğini sağlamak öncelikleri olmuştur ve salgın sürecinde her ülke kendi alt yapısına göre farklı uzaktan eğitim imkanları kullanmaya başlamışlardır (Can, 2020). Eğitimde öğretmen ve öğrencilerin farklı mekanlarda farklı teknolojiler kullanarak devam ettirdikleri eğitimden söz etmek mümkündür (Beyhan, 2012).

Erken çocukluk eğitimi, eğitim düzeninin tümüne göre değerlendirildiğinde kritik bir önemi vardır (Öztürk, 2020). Okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenilen davranışlar ve bilgiler çocuğun yetişkinlik yaşlarına etki etmektedir. Okul öncesi eğitim çarkının sağlıklı çalışabilmesi için öğretmen, aile ve öğrenci zincirlerinin tümünün birbiriyle bağlantılı çalışması gerekmektedir. Kaliteli etkileşim ile gerçekleştirilen eğitim kurumu ve aile yardımlaşması eğitim ortamlarında verilen eğitimin devamlı ve kalıcı olmasının temelini oluşturmaktadır (Yeşilyurt, 2011).

Eğitimin en temel taşlarından biri olan öğretmen çocuğun eğitiminde çok önemli bir yer tutmaktadır. Erken çocukluk dönemindeki çocukların tüm gelişim alanlarını takip ederek ileriki yaşamlarında gerekli yetilere sahip bireyler olmasında öğretmen büyük rol almaktadır. Eğitimin planlanmasından çocukların okul içi ve okul dışındaki gelişimlerini takip ederek çocukların gelişimini en iyi şekilde desteklemesi gerekmektedir. Ertuğrul (2011) tercih edilen öğretmen niteliklerini; öğrencilerinin gelişimini takip eden, sadece okul ortamında değil okul dışında da onları izleyen, öğrencilerini iyi tanıyan, ev ziyaretleriyle gelişimlerine katkı koyan, iletişim yeteneği güçlü olan ve öğrencileriyle güzel konuşan öğretmen olarak tanımlamaktadır. Okul öncesi dönemde öğretmenlerin sosyal beceri eğitiminde öğrencilerinin özgürce düşüncelerini ifade edebilecekleri, arkadaş ve diğer yetişkinlerle iletişim kuracakları ortamlar planlaması önemlidir. Eğitim kurumlarının öğrencilerin sadece akademik yönden desteklenmesinin değil sosyal beceri gelişimleri adına seçilmiş eğitim programları uygulaması gerekmektedir (Samancı & Uçan 2017).

Çocuğun sosyalleşmesi konusunda hayati öneme sahip en dikkat çeken faktör ailedir (Akbaş, 2019). Okul öncesi dönemde uygulanan uzaktan eğitim çalışmalarında aile, çocuğun en büyük destekçisi ve gelişim takipçisi olarak anahtar rol oynamaktadır. Aile ortamında çocuklar ilk sosyal çevrelerini keşfederler aynı zamanda ilk sosyal beceri davranışlarını kazanmaya başlarlar. Bu konuda yapılan araştırmalara göre bebeklik döneminde aile-çocuk iletişiminin nitelikli olması sosyal beceri yetilerinin kökenini oluşturmaktadır (Akbaş, 2019). Bu bağlamda özellikle

okul öncesi dönem çocuklarına uygulanan uzaktan eğitim çalışmalarının çocukların sosyal beceri gelişimlerini destekleme açısından aile büyük önem taşımaktadır. Eğitim kurumu ve ebeveyn iş birliği olmadan eğitim tamamlanamaz. Eğitim, öğrenciyi keşfetmekle başlayıp, eğitim kurumu ve ebeveyn iş birliği ile hedefine ulaşır (Çelik, 2013). Eğitim sistemi içeriğinde erken çocukluk eğitimi kritik değere sahiptir.

Özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal beceri gelişimi yönünden ailelerin çok iyi rol model olmaları oldukça önemlidir. Aynı zamanda sosyal gelişimlerine karşı duyarlı olup çocukların sosyal etkinliklere katılmasına destek olmalıdırlar (Samancı & Uçan, 2017). Ailelerin çocukların sosyal beceri gelişimini desteklemek adına sosyalleşme ortamları yaratmalı ve çeşitli sosyal etkinliklere katılmalarına olanak sağlamaları gerekmektedir. Çocuklarının gelişimlerinin farkında olup onlar için uygun ortamlar yaratan aileler çocuklarının elde edeceği yaşam deneyimleriyle beceri kazanmalarını hızlandıracaktır. Burada aile tutumları çocukların gelişimi açısından önemlidir. Bugüne kadar sosyal beceri konusunda aileler, çocuklar, öğretmenler üzerine birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen bu çalışma; pandemide uygulanan uzaktan eğitim çalışmalarının okul öncesi dönemde sosyal beceri gelişimine etkisinin ebeveyn ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesi konusu ile farklılık yaratacağı ve literatüre katkı koyacağı düşünülmektedir.

Pandemi döneminde uygulanan uzaktan ve yüz yüze eğitim süreçlerinin 4 – 6 yaş çocukların sosyal beceri gelişimlerine etkisinin öğretmen ve ebeveyn görüşlerinin incelenmesi sonucunda yüz yüze ve uzaktan eğitim süreçlerindeki sosyal beceri kazanımının karşılaştırılması açısından bu araştırma önem arz etmektedir. Ortaya çıkan sonuçlara bağlı olarak, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ve özel tüm kurumlar tarafından tercih edilecek eğitim modeli, yol gösterici olabilecektir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1- 2020 – 2022 Eğitim öğretim dönemleri ile,
- 2- KKTC' de devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların öğretmen ve aileleri ile,
- 3- 4-6 yaş çocuklarının sosyal beceri davranışlarının değerlendirilmesi ile,
- 4- Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimin sürdüğü birer akademik dönem ile sınırlıdır.

Tanımlar

Okul öncesi dönem: 0-6 Yaşındaki çocukların gelişim alanlarını desteklemek amacıyla kişilik özelliklerine uygun olarak eğitim çevrelerinin düzenlenmesidir (Özkan, 2016).

Sosyal beceri: Sosyal bir birey olan kişilerin sahip olduğu sosyal yetilerdir. Kişilerin diğer kişilerle sağlıklı iletişim kurmalarını sağlayan, sosyal disiplinlere bağlı kazanılan davranışlardır (Kramer, & diğ., 2010).

Uzaktan Eğitim: Öğretmen ve öğrencinin farklı ortamlardan katılarak öğrencinin eğitim koşullarından faydalanması amacıyla öğretim süreçlerini uzaktan bir ortamda düzenlenmesine uzaktan eğitim denir (Sönmez, 2007).

Asenkron Eğitim: Öğrencilerin eğitime istedikleri zaman istedikleri ortamdan katılabildikleri ve katılımın geniş bir zamana yayıldığı eğitime denir (İşman, 2011).

Pandemi/Salgın: Büyük bir salgın olarak ortaya çıkan hastalığın aynı anda bir kıta veya birkaç ülkede yaygın olarak kendini göstermesidir (Hemşirelik Terimleri Çalışma Grubu, 2015).

Covid 19: Sars koronavirüsüne %70 benzeyen inatçı ateş, kuru öksürük ve nefes darlığı ile ortaya çıkan bağışıklığı zayıf, ek olarak ağır hastalığı olanlarda ölümcül olabilen pnömoni gibi solunum yetmezliğine neden olan bir hastalıktır (Arslan & Karagül, 2020).

Aile: Kişinin hayata gözlerini açtığı andan itibaren içinde bulunduğu, hayatını sürdürebilmek için gerekli destek ve bakımın sunulduğu sosyal ortama aile denir (Bayer, 2013).

Öğretmen: Öğrencilerin hem akademik hem de özel yaşamlarında gereksinim duydukları bilgi, yetenek ve davranışların geliştirilmesinde anahtar rol oynayan eğitim sisteminin en önemli unsuruna öğretmen denir (Demircioğlu & diğ. 2011).

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde kuramsal çerçeve ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Eğitim, uzaktan eğitim, okul öncesi dönem, sosyal beceri ve sosyal beceri kuramları, sosyal beceride aile tutumları ile ilgili araştırmalar yer almaktadır.

Eğitim

Eğitimin başlangıç noktası insanlık tarihi kadar eski olsa da bilim olarak gelişimi yeni bir kavramdır. Türk Eğitim Tarihi, Türkler ve Türklerin yarattığı değişik devletlerin yaşam stili ve sosyal duruşu ile yakın bağlantılıdır. Türk Eğitim tarihi denince Orta Asya' dan başlayıp yaşanan göç dönemlerinden günümüze kadar eğitim öğretim için yapılan bütün faaliyetleri akla gelmelidir. Çok uzun bir zamanı içine alan sürecin tarihini özetlemek zor bir durumdur. Eğitim merkezleri toplumun ihtiyaçlarını gidermek amacıyla idareciler veya halk tarafından oluşturulur. Öteki toplumlar gibi Türk toplumu da tarihsel ilerleyişte büyük varyasyonlar geçirmiştir. Türk eğitim tarihi gerek varyasyon gerekse içinde bulunduğu şartların ürettiği kültürlerin etkileşmesi sonucunda zenginleşmiştir. Gözle görünen örnekleri göçebe hayattan yerleşik hayata geçilmesi, sözlü kültürden yazılı hayata geçiş olarak açıklanabilir. Tarihi süreç içerisinde Anadolu Türkleri sistemli eğitim aktivitelerine yönelik askeri eğitim, dini eğitim ve akademik eğitimin değişik ilerleyişlerden geçmiştir. Osmanlı döneminde değişik bir mahreğe ulaşan eğitim, Cumhuriyetin kurulduğu zamandan şimdiye kadar devamlılığını modern bir şekilde sürdürmüştür. Eğitim tarihi düşünüldüğünde karşımıza eğitim ve öğretim terimleri çıkmaktadır. Birbirine kenetlenmiş olan bu terimler tarihsel olarak evrimleştiğini söylemek gerekiyor. Bundan dolayıdır ki kurumsal olarak eğitimle birlikte öğretim ve öğrenim kelimeleri sıkça karıştırılmaktadır. Bu sebeple eğitimin kavramsal gelişimini bilerek tarihsel gelişimini tartışabilmek için önemlidir. Eğitime yüklenen anlamın tarihsel olarak ilerlemesi eğitimin bilim olarak gelişmesiyle paralel olarak ilerlerler. Birçok düşünür ve bilim adamının desteği ile eğitim bilim alanı olarak gelişmektedir. Eflatun ve Aristo, eğitimin asillere özgü bir uğraş olduğu üzerinde durarak, eğitime üst düzeyde değer verilmesini önermişler ve Rönesans dönemine kadar sürdürmüşlerdir. Rönesansla birlikte bilim ve sanat yönündeki ilerleyiş eğitime

katılan anlamları geliştirerek sıradan insanlara da sunulan bir hizmet şekline dönüşmüştür. (Güven, 2014).

Tarihin gelişimi içerisinde birçok eğitim tanımı yapılmıştır. Yapılan eğitim tanımları kişilere, zamanlara, devletlere ve felsefelere göre farklılıklar göstermektedir. Eğitim tanımlarının çok olmasını eğitimcilerin sayısı kadar vardır dense bile yetersizdir. Günlük yaşam içinde “her kişinin aklında bir tanım vardır” cümlesi abartı olmaz. Burada bazı tanımlara tarihsel sıraya göre yer verilecektir (Çelikkaya, 2009; Erden, 1998; Şişman, 2006, Akt; Ayas, & diğ., 2014).

İnsanı olgunlaştırmanın en iyi yolu eğitimidir (Eflatun).

İnsanın ahlaki davranışlar kazanma sanatına eğitim denir (Aristo).

İnsanın doğumundan itibaren getirdiği gizli güçlerin geliştirilmesine eğitim denir (Kant).

Sosyal olmayan neslin sosyalleştirilmesine eğitim denir (E. Durkheim).

Çocukları eğitime ve insan yapma sanatına eğitim denir (J.J. Rousseau).

Eğitim; sağlam beden, güçlü öğrenen, düzgün konuşabilen, aşırıya kaçmadan yeme içme ve para harcayan, adaleti olan vatandaş yetiştirmeye eğitim denir (Farabi).

Yukarıda birçok tanımı yer alan eğitim kavramı en genel kabul gören tanım şu şekildedir: Eğitim, kişinin davranışlarında bilinçli olarak ve kendi yaşantıları yoluyla gözlemlenebilen değişimi oluşturma sürecidir. (Ertürk, 1973, Akt; Ayas, & diğ., 2014).

Eğitim en yaygın anlamıyla insanları belirli hedeflere göre geliştirme süreci olarak tanımlanabilir. Gelişme sürecinden geçen bireyin kişiliğinde değişimler oluşur. Bu değişimler eğitim sürecinde edinilen davranış, bilgi, tutum ve değerler yardımıyla oluşur. Eğitim sürecinin en önemli bölümünü okullar oluşturmaktadır. Fakat eğitim sadece okullarda yapılmamaktadır. Eğitim evde, parkta, kursta, iş yerinde kısaca insanlardan oluşan çeşitli gruplar içerisinde gerçekleşmektedir. En geniş tanımıyla eğitim, toplumda gerçekleşen kültürlenme sürecinin bir dalıdır. Kültürlenme kişinin doğup büyüdüğü kültür tarafından belirlenen kişilik yapısıdır. Bütün toplumlar kültürlerini bir sonraki kuşaklara aktarır. Toplum kültürünün bireyleri etkileyerek kültürün istek ve beklentilerine göre etkilemesi ve değiştirmesi sonucu kültürlenme oluşur. Kültürlenme bireyin toplumla bütünleşmesi, toplum içerisinde yer etme ve elde ettiği bilinçli bilinçsiz davranışlarla oluşur. (Fidan, 2012). Bu bağlamda eğitim sürecini, kişilerin toplumlarıyla bütünleşerek öğrendikleri kültür, değer ve kuralları benimsemeleri olarak tanımlayabiliriz. Bireyler

ihtiyaçlarını gidermek ve keşfedilmemiş yönlerini ortaya çıkarmak için doğal bir yönelim içindedirler. Eğitim, bu yönelimlerin tamamlanmasında ve bireylerin kendini geliştirmesinde büyük rol oynamaktadır. Dolayısıyla kişi açısından değerlendirirsek hem kendini gerçekleştirmek hem de topluma faydalı olmak gibi iki temel amaç bulunmaktadır. Bu iki amacın gerçekleşmesi adına nitelikli bir eğitim alması gerekiyor (Bakış, 2019). Yapılan literatür incelemelerinde eğitimin kültürlenme süreci içerisinde kasıtlı veya kasıtsız gerçekleşen eğitimlerle formal eğitim ve in formal eğitim tanımları karşımıza çıkmaktadır. Formal eğitim, önceden planlanmış bir programa göre önceden belirlenen kural ve yöntemlerle yeri ve zamanı önceden planlanarak belirlenen eğitim türüdür (Eren, 2020). Öğrenciye kazandırılmak istenen bilgi, beceri ve tutumlar eğitim başlamadan önce netleştirilir. Eğitim sürecini öğretmen planlar, eğitimi gerçekleştirir ve gerçekleştirme sürecini izler. Planlanan amaç doğrultusunda öğrencinin davranışları değiştirilir. Planlanarak değiştirilen davranışların toplum tarafından onay gören ve kabul edilen davranışlar olması istendik davranışlar olarak açıklanır (Ocak, & diğ., 2014). Formal eğitim; örgün ve yaygın eğitim olarak iki şekilde gerçekleştirilir. Örgün eğitim, okul ortamında sistemli bir şekilde yapılan ve belli yaş grubundaki çocukları kapsayan planlanmış eğitimidir. Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimi kapsamaktadır. Yaygın eğitim, örgün eğitim sisteminin herhangi bir aşamasında olan veya bu aşamalardan ayrılmış bireylerin özel ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenen eğitimidir. Çeşitli başlıklarda açılan halk eğitimi kursları, devlet veya özel kurumlarda düzenlenen hizmet içi eğitimler yaygın eğitim kapsamındadır (Özer & Atik, 2015). İn formal eğitim, önceden planlanıp, programlanmayan bireylerin kendi yaşamları içerisinde öğrendikleri eğitim türüdür (Eren, 2020). İstendik davranış oluşturma hedefi olmadan, amaçsız ve planlanmadan düzenlenirler. İn formal eğitim süreci yaşam içerisinde kendiliğinden gerçekleşir. Bireylerin karşılaştıkları yaşantı içerisinde diğer kişilerle etkileşim kurdukça istemeden kendiliğinden yeni şeyler öğrenen davranış kazanmalarıdır (Ocak, & diğ., 2014).

Okul Öncesi Eğitim

Yaşamın başladığı ilk andan ilkokula başlayacağı güne kadar olan süreç içerisinde verilen eğitime okul öncesi eğitim denmektedir. Okul öncesi eğitim, çocuklar için sistemli ve bilinçli olarak hazırlanan, zengin uyarıcılar içeren çevre imkanları sunan, ilköğretime hazırlayıp, gelişim düzeyleri ve kişisel özelliklerine

uygun, psikolojik, bedensel, zihinsel, sosyal – duygusal ve dil gelişimlerini desteklemeyi amaçlayan eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (Kuru Turaşlı, 2010).

Okul öncesi dönemde çocuğa verilecek eğitim tüm yaşamını etkilemektedir. Bireyin hayatının en önemli eğitim süreci okul öncesi eğitim dönemidir. Bu dönemde çocukların bilgi edinmeye en açık olduğu yıllarında gelişimlerine uygun ve yüksek kaliteli eğitim uzun ve kısa vadede okul öncesi çocuğun sosyal duygusal, matematik, dil okuma yazma, duygusal ve bilişsel gelişimleri üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır (Barbaroğlu, 2018). Bu dönemde çocukların tüm gelişim alanlarının en iyi şekilde desteklenmesi ileriki eğitim hayatlarına etki edecektir. Bu yüz okul öncesi dönem eğitiminin nitelik ve içeriği büyük önem taşımaktadır. Koçyiğit, (2012) kaliteli bir okul öncesi eğitimin hem iyi düzenlenmiş eğitim ortamı hem de iyi hazırlanmış ve planlanmış eğitim programı ile mümkündür.

Yüz Yüze Eğitim

Yüz yüze eğitimin tüm dünyada en yaygın olarak kullanılan eğitim çeşidi olduğu bilinmektedir. Öğretmen ve öğrencinin sınıf ortamında karşılıklı etkileşimi sonucu, planlı bir eğitim sürecidir. Öğretmenin liderliğinde, tartışma, düz anlatım ve soru cevap yöntemlerinin kullanıldığı, ölçme değerlendirme ve ders akışına öğretmen karar verdiği eğitim şeklidir (Avcı, 2020). Okul çatısı altında planlı ve sistemli bir şekilde yapılan, yaş grupları belli olan çocukları kapsayan planlanan eğitimidir. (Özer & Atik, 2015).

Uzaktan Eğitim ve Asenkron Eğitim

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte uzaktan eğitim önem kazanmaya başladı. Pandeminin ortaya çıkmasıyla birlikte eğitimde kullanılmaya başlanarak uzaktan eğitim önem kazanmıştır. Ülkelerin sürekli yenilenme ve değişim politikaları, bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte insanları da zorunlu olarak gelişmeye ayak uydurarak yenilenmeye itmektedir. İçinde bulunduğumuz 21. Yüzyılın bilgi ve iletişim çağı olarak isimlendirilmesi teknolojinin hayatımızdaki önemini ortaya çıkarmaktadır. İhtiyaçlar doğrultusunda bilginin dinamik şekilde yayılmasını desteklemek ve bilgiye ulaşımı hızlandırmak amacıyla uzaktan eğitim güncel eğitim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır (Costa, & diğ., 2020). Geçmiş 1700' lü senelerine kadar dayanan uzaktan eğitim ilk olarak mektupla öğrenim adıyla kendini

göstermiştir. Bilişim araçlarının gelişimi ile önemi ve yaşam boyu öğrenme kavramının yaygınlaşması önemi, ihtiyaç olma durumu ve eğitimde popülerliğinin artması ile uzaktan eğitim yeni bir model olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. 21. Yüzyılda çoğu okullar uzaktan eğitimi kullanarak eğitim imkanlarını geliştirerek, personeline ve kişisel gelişimine katkı koymak isteyen kişilere yaşam boyu öğrenme olanağı sağlamaktadır. Birçok okul uzaktan eğitim sistemine tam olarak sahip olmamakla birlikte farklı uzaktan eğitim yöntemleri ile kullandıkları eğitim sistemlerini desteklemektedirler. Geldiğimiz noktada uzaktan eğitim sistemlerinde birçok içerik ve materyal tüm dünyada ulaşılabilir. Bu da uzaktan eğitimin seneler geçtikçe itibar kazandığının kanıtıdır. Yapılan birçok araştırma sonucuna göre uzaktan eğitimlerin her alanda eğitim amaçlı kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Buna bağlı olarak ülkelerin geliştirdiği eğitim politikaları uzaktan eğitimi önemli bir noktaya taşımıştır (Kışla, 2016). Covit-19' un ortaya çıkmasıyla daha da yaygınlaşan uzaktan eğitim gerek devlet gerekse özel kurumlarda yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Yaşam boyu öğrenme ile ilgilenen kişiler, çeşitli işyeri, eğitim veya kültürel faaliyetlerde kullanılan üniversite kampüslerinden devlet ve askeri eğitimlere kadar uzaktan eğitim kullanılmaktadır (Kovbasnyuk & Styfanyshyn, 2020). Teknolojinin ortaya çıkardığı uzaktan eğitim, örgün eğitimden farklı bir öğrenme modeli olarak ortaya çıktığı, var olan öğrenme süreci ve yöntemlerinin sınırlarını aştığı ve öğrenme sürecini saat ve yer ötesi bir özelliğe taşıdığı gözlemlenmektedir (Demir, 2015). Uzaktan eğitim tüm katılımcıların aynı saatte aynı platform üzerinden katılarak veya tüm katılımcıların farklı saatlerde aynı platformu kullanarak elde ettikleri uzaktan eğitimler olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu da senkron ve asenkron uzaktan eğitim tanımlarını ortaya çıkarmaktadır. Senkron eğitimde öğretmen ve öğrenci sanal sınıf ortamında aynı anda birbirleriyle iletişim kurabilmektedir. Senkron eğitimde öğrenciler sorularını öğretmene sorabilmekte, öğretmen dönüt verebilmekte ve karşılıklı iletişim gerçekleşmektedir. Asenkron eğitimde ise öğretmeni sisteme gerekli ders materyallerini yükleyerek öğrencinin bu materyallere istediği zaman istediği yerden bağlanarak ulaşmasıdır (Serçemeli & Kurnaz, 2020).

Okul Öncesi Dönem

Okul öncesi dönem, insanın hayatının ilk yıllarını kapsayan, gelişiminin en hızlı olduğu ve gelecek yaşantısını önemli ölçüde etkileyen kişilik yapısının büyük

bir kısmını oluşturup temellerinin atıldığı dönemdir. Bu dönemde çocuğa verilecek eğitimlerin ve kazandırılacak davranışların uygulanmasında çok dikkat edilmesi gerekmektedir. Okul öncesi dönemde kritik dönem, çocuğun belli davranışları kazanması için en alıcı oldukları süreç olarak ifade edilmektedir. Okul öncesi çocuğa verilecek eğitimlerde çocuğun tüm gelişim dönemleri ve kritik süreçleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Barbaroğlu, (2018) okul öncesi dönemi çocukların tüm gelişim alanlarında hızlı bir değişimin görüldüğü, öğrenmenin %60-70' inin bu dönemde tamamlandığı, ilerleyen yaşlardaki temel kişilik özelliklerinin şekillendiği gelişimin temellerinin atıldığı dönem olarak tanımlamaktadır.

Okul öncesi dönem, kişinin yaşamında öğrenmenin en yoğun olduğu ve kişilik yapısının geliştiği dönemdir. Kişinin becerilerinin şekillendiği ve ilerleme kaydettiği, bilgi ediniminin en süratli olduğu bu kritik süreçte, kaliteli ve uygun eğitimin aktarılmasına verilen önem ileriki başarılarına etki etmektedir (Bekan, 2019). Çocuğa karşı olumlu tutum ve örnek davranışlar içinde olan öğretmen ve yetişkinleri çocuğun gelişimine olumlu yönde destek olmaktadır. Aynı zamanda çocuğun birinci derecede yakınında olan ebeveynleri ve eğitim ortamlarındaki öğretmenleri gelişim dönemlerinin bilincinde olmalıdır. 0-6 yaş sürecini kapsayan yıllar, sosyal davranış, kişilik, zekâ ve ileride yetişkin olarak kendini geliştirme ve gerçekleştirme haznesinin zeminini oluşturur. Okul öncesi dönem çocuklarının hayatlarına dokunarak olumlu sonuçlar elde etmek ileriki başarılarını sağlamaları yönünden yapılabilecek en doğru katkıdır (Çağla, 2018). Buna bağlı olarak çocuklara gelişimsel katkı sağlamak için çocukların gelişim süreçleri ve dönemlerini iyi bilmek önemlidir. Koçak, (2020)' ye göre bilişsel, bedensel, dil, psikomotor, sosyal, duygusal, kişilik, ahlak ve cinsel gelişim olarak ele alınmaktadır. Okul öncesi dönem, çevresi ile iletişiminin en yoğun olduğu, çevresine karşı farkındalık geliştirdiği, kişilik gelişiminde önemli farklılıkların olduğu, kişinin hayatının en temel becerilerinin edinildiği 2-6 yaşlarını kapsayan erken çocukluk dönemini kapsadığı bilinmektedir. Erken çocukluk döneminde çocuğun gelişimi altı boyutta gelişmektedir. Bunlar; bilişsel, fiziksel, motor, dil, duygusal ve sosyal olarak sınıflandırılır (Bekan, 2019).

Bilişsel Gelişim: Günlük hayatımızın içinde birçok yeteneğe kaynaklık eden bilişsel gelişim alanı yapılan birçok gelişim araştırmasının merkezini oluşturmaktadır. Zemininde canlının ortama uyum sağlayabilmesi için olması

gereken beceriler, odak, algı, bilginin çeşitli bellek süreçleriyle tekrarlanması, kodlanması ve hatırlanması süreçlerini içine alır. Bu süreçlerin hepsi edinilen yeni bilginin yorumlanması ve yeniden düzenlenerek kullanılmasında önemlidir. Anne karnında başlayarak, okul öncesi dönem ve sonraki gelişim süreçlerinde öteki gelişim alanlarına etki etmektedir (Bayhan, 2019). Kişinin bilişsel alanının ve yetilerinin gelişmesi elde ettiği deneyimlerin fazlalığına bağlı olarak geleceğine katkı yapmaktadır (Ekici, & diğ., 2018).

Fiziksel Gelişim: Çocuğun bedeninin büyümesi, gelişmesi, kas ve iskelet yapısının gelişmesi ve iç organlarının gelişip büyümesi olarak tanımlanabilir. Çocuklar bedensel etkinlikler ve oyunlarla; fiziki yapısını öğrenir, olumlu alışkanlıklar (yararlı yiyecekleri yeme, hastalıklardan korunma, hareket, temizlik ve dinlenme vb.) kazanarak kendini korumaya ve sağlıklı olmaya yönelik kazanımlar edinir. Gelişiminin takip ve desteklenmesi uygun ortamların oluşturulması önemlidir (MEB, 2018).

Motor Gelişim: Çocukların hareket ederek kazandıkları gelişimi anlatmaktadır. Yürüme, koşma, oturma, tırmanma, zıplama vb. hareketler motor gelişimi kapsamındadır. Çocuklar hareketli bireylerdir ve hayatlarının merkezinde hareket vardır. Etkinlikler sürecinde bedeninde oluşan değişimin farkında olan, fiziksel sağlığını korumak için yapması gerekenleri bilen ve birey olarak sağlığı için ne yapması gerektiğini bilen çocuklar yaşam boyu sağlıklı olma bilinçleri gelişir (MEB, 2018).

Dil Gelişimi: kendini ifade etmek için konuşma yetilerinin gelişmesi anlamına gelmektedir. Okul öncesi dönem çocuklarının kelime dağarcığının artışı gözlemlendiği, dil anlam ve cümle yapısının daha çeşitlilik kazandığı bir dönemdir. Bilişsel kabiliyetlerinin gelişimi dilindeki gelişimi de geliştirmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklar istek ve gereksinimlerini dile getirmek, problemleri çözüme ulaştırmak, sorular sormak ve diğer kişilerle oyun oynamak için diline güvenmektedir (Bayhan, 2019).

Duygusal Gelişim: Bebeklerin doğduğu ilk günlerde ilk görülen duygusal tepkiler gülme ve ağlamadır. Yaşları büyüdükçe heyecan, korku, öfke vb. duyguları deneyimleyerek öğrenirler. Böylece duygusal gelişim gösterirler. Duygusal gelişim çocuğun iç dünyası ve bunu dışarıya yansıtması, buna bağlı olarak sevgi, saygı, değer, hoşgörü gibi duygu içeren hissel duyguların desteklenerek gelişmesidir. Sahip

olduğu yetiler ve sahip olmadığı yetilerin farkına vararak özgüven geliştirerek bağımsızlaşması ve kendi kendine yetmesi gibi davranışlar kazanırlar (MEB, 2018).

Sosyal Gelişim: Her birey sosyal bir varlıktır. Çocukların sosyal yönden gelişmesi, sosyal çevre, aile, akran ve okul çevresi ile gerçekleşmektedir. İletişim ve sosyal çevre, sosyal gelişimin gerçekleşmesi için önemlidir. Önemli bir iletişim yolu sosyal etkileşimdir. Okul öncesi dönem çocuğu etraflarında gözledikleri davranışları, süregelen davranışları, ruhsal ve dile getirme şekillerini özümseyerek kademeli bir şekilde içinde buldukları kültürün değerlerini gerçekleştirir ve başka kültürlere yönelik hassasiyet geliştirirler (MEB, 2018).

Sosyal Beceri

Bireyler sosyal beceri davranışlarını çocukluk yaşlarından itibaren öğrenmeye başlarlar. Sosyal bir varlık olan bireyler sosyal ilişkiler gerçekleştirerek etkileşime geçerler (Tezer, & diğ., 2019). Bireylerin çocukluk yıllarından itibaren öğrendikleri davranış ve tutumları yaşantıları içerisinde kullanarak sosyalleşirler. Edinilen davranışları sosyalleşerek birbirlerine aktarırlar ve iletişim, etkileşim, paylaşma yollarıyla sosyal davranışlar çoğalır. İçinde yaşanan toplumun kural ve beklentilerini önemseyerek diğer kişiler ile hoşgörü içinde yaşamak ve bu süreç içinde elde ettiği değişimler sosyal gelişim olarak tanımlanır (Akyel, 2020). Bu açıklamaya göre sosyal gelişim insan hayatı üzerinde büyük öneme sahiptir. Eğitim kurumlarında kazanılan sosyal beceri davranışları hem kendi kültürünü öğrenmesine hem de başka kültürlerle etkileşerek farklı kültürleri tanımalarına sebep olmaktadır. Sosyal etkileşim değerli bir edinim yoludur. Çocuklar etraflarında gördükleri hareketleri, alışkanlıkları, düşünme ve dile getirme şekilleri özümseyerek kademeli olarak içinde buldukları kültürün değerlerini özümsemeyi öğrenirler, özgün değerlerini yaratırlar ve başka kültürlere hassasiyet geliştirirler (MEB, 2018). Tüm gelişim alanlarında olduğu gibi 0-6 yaş dönem çocuğunun sosyal gelişimi aile, arkadaş, okul ve içinde yaşadığı toplumsal kültürden etkilenmektedir. Bilhassa okul öncesi dönemde aile, okul ve akran ilişkileri sosyal gelişim üzerinde daha etkilidir. Sosyal beceriler, erken çocukluk döneminde çocuğun ileriki başarı ve hayat kalitesi ile yakın bağlantılıdır (Tricia, & diğ., 2019). Sosyal beceriler diğer kişilere yönelik sezgilerimizi ortaya çıkaran sosyal farkındalığı kullanarak nasıl davrandığımızla ilgilidir (Goleman, 2016. Akt; Bozgün & Pekdoğan, 2018). Bireyin ortaya koyduğu davranışları ve sosyal görevleri başarılı bir şekilde yerine getirme becerisine sosyal

beceri denir (Gresham, 2016). Sosyal becerilerin kazanıldığı okul öncesi dönem çocuğunun, arkadaş ilişkilerine ve birlikte oyuna artan ilgisi, okul öncesi çocuğu başka çocuklarla tanışmaya ve buna bağlı olarak etkileşim kurmaya odaklanmaktadır (Karoğlu & Ünüvar, 2017). Buna bağlı olarak sürekli bir gelişim ve öğrenme içinde bulunan okul öncesi çocuğu belli davranışları sosyalleşerek kazanır. Gerek aile gerek sosyal çevre gerekse akran ilişkileriyle sosyal bir varlık olarak etkileşerek gelişimine katkı sağlamaktadır. 0-6 yaş arasındaki çocuklarda sosyal etkileşim gerçekleştirme ve sosyal beceri oluşturup, değerler elde etme olabildiğince zamana yayılan neredeyse bütün günlük hayata etki edebilen bir durumdur (Tanrıverdi & Erarşlan, (2015). Bu bağlamda okul öncesi dönem çocuğunun yaşına uygun sosyal davranışları kazanıp kazanmadığını kontrol edip eksik yönlerinin desteklenmesi büyük öneme sahiptir. MEB, okul öncesi eğitim programı (2018)' na göre 4- 6 yaş çocuğu sosyal duygusal gelişim davranışları aşağıda yer almaktadır.

- Adını- soyadını ve yaşını bilir.
- Toplum içinde kendinden beklenen sosyal davranışları sergiler.
- Yetişkinlerin konuşmalarına katılır.
- Oyuncaklarını paylaşır.
- Grup oyunlarında yetişkinlerin liderliğini kabul eder.
- İzin ister.
- Bir sorunu olduğu zaman yardım ister.
- Övülmekten hoşlanır.
- Kendinden küçüklere yardım etmeye karşı isteklidir.
- Problemlerini çözme konusunda çaba gösterir
- Duygularını belli eder.
- Başkalarının duygularını anlar.
- Araç kullanarak yapı inşa oyunu oynar.
- Kurallı oyunların kuralına uyar.
- Bir oyunun kuralını başkasına açıklar.
- Aldığı sorumluluğu yerine getirir. Kendine güven duyar.
- Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.
- Kendine bir amaç belirleyip davranışlarını ona göre yönlendirir. Arkadaş seçiminde kararlılık gösterir. Belli bir olayı, durumu canlandırır.
- Kendini ifade etmede özgün yollar kullanır

- Kendi cinsiyetine uygun davranır.
- Haklarını korur (MEB, 2018).

Buna bağılı olarak okul öncesi çocuğu, yaşadığı deneyimlerle sosyal beceri davranışlarını kazanır ve davranışlarını geliştirir. Çocuğa sunulan eğitim ortamı ve kalitesi önemlidir. Bu bağlamda Özyürek, (2015)' e göre eğitim ortamında çocuğa sunulan deneyimler çocuğun sosyal beceri davranış birikimini zenginleşmektedir. Yaşamın içinde yaşayarak veya planlanmış ortamlarda sosyal beceri davranışlarını kazanan çocukların olumlu veya olumsuz davranışları sergilemeleri kaçınılmazdır. Planlanmış eğitim ortamlarında önceden hazırlandığı için olumsuz davranışlar neredeyse hiç görülmemektedir. Olumlu sosyal beceri sahibi bireyler, toplumsa saygınlık kazanmış, empati yapabilen, etkileşimi güçlü, iş birliği gelişmiş ve kişiler arası ilişkileri oldukça güçlü bireyler olarak tanımlanabilmektedir (Doğanay, 2017). Bu bağlamda sosyal beceri davranışlarının boyutlarını bilmek önemlidir. (Candarella & Merrel, 1997. Akt; Eğin, 2019)' a göre sosyal becerileri kategoriye ayırabilmek için yaptıkları çalışmalar sonucunda erken çocuk ve ergen sosyal yeteneklerini beş boyutta incelenebildiğini belirtmişlerdir. Boyutlar ve içeriği aşağıda yer almaktadır:

- Akranlarla ilişkili beceriler: arkadaşlarıyla iyi ilişkiler kurarak, paylaşma, dayanışma, dostluk ve birlikte olma gibi olumlu gelişen sosyal becerilerdir.
- Kendini kontrol etme becerileri: Öfke kontrolü, uzlaşabilme, kurallara uyma, hatasını kabul etme gibi bireyin kendini kabullenmesine yönelik becerileri içermektedir.
- Akademik beceriler: kendi başına karar verme, merak ettiklerini araştırma, kişisel çalışma, paylaşımda bulunma gibi başarılı olmalarını sağlayan becerilerdir.
- Uyum becerileri: Bulunduğu ortamda iletişim kuran, sosyalleşebilen, iş birliğinde içinde olabilen, çevresindeki olayları algılayarak planlamalarda bulunup uyum gösterebilme davranışlarıdır.
- Atılganlık becerileri: Başkalarıyla konuşmak için girişimde bulunma, kendini tanıtma, duygularını ifade etme, davet etme oyun oynamak için arkadaşlarını davet etme gibi becerilerdir (Avcıoğlu, 2005. Akt; Eğin, 2019).

Ömeroğlu vd. (2014) yılında okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesiyle ilgili sosyal beceri boyutlarını dört başlık altında ele almışlardır. Bunlar başlangıç becerileri, akademik destek becerileri, arkadaşlık becerileri, duygularını yönetme becerileridir.

Akyel (2020)' ye göre sosyal becerileri yedi başlık altında açıklamaktadır; İletişim becerileri; sohbet ederken sırasını bekleme, göz iletişimi kurma, ses tonunu ayarlama, beden hareketlerini ve yüz mimiklerini kullanma, nezaket sözcüklerini kullanma.

İş birliği yapma becerileri; kurallara uyum sağlama, paylaşım gösterme ve iş birliği içinde olma gibi beceri davranışlarını kapsamaktadır.

Kendini ifade etme becerisi; sohbeti başlatma, kendi hakkında bilgileri dile getirme (kendini tanıtmaya) ve sorulan sorulara cevap verme gibi becerileri kapsamaktadır.

Sorumluluk alma becerisi; meşgul olduğu işe önem verme ve kendi eşyalarını korumaya yönelik özen gösterme ve büyüklerle etkileşim kurma becerilerini içermektedir.

Empati kurabilme becerisi; diğer kişilerin görüşlerine saygı gösterme ve başkalarına karşı ilgi gösterebilme becerileridir.

Grupla birlikte hareket etme becerisi; düzenlenen etkinliklere istekli olma, arkadaşlarını oyuna davet etme, sohbeti başlatma ve arkadaşlarıyla iletişim içinde olma becerileridir.

Kendini kontrol etme becerisi; yaşanan problemler karşısında uzlaşma sağlayabilme becerisidir (Akyel, 2020). Yaşının gerektirdiği sosyal becerileri kazanmış çocukların kendini ifade etmede yetkin ve girdikleri sosyal çevrelerde daha kolay uyum içinde olurlar. Bu da çocukların okul başarıları pozitif yönde destekleyebilir. Bu yüzden çocukların sosyal beceri eğitimleri gelişim özelliklerine göre tasarlanmalı, içinde buldukları kültür yapısı ve toplum beklentileri dikkate alınmalıdır (Samancı & Ziya, 2017). Bu bağlamda çocuğa verilecek sosyal beceri eğitimi çocuğun ileriki yaşantısını etkilemektedir. Olumlu tutum kazanmaları toplumda yer etmiş, başarılı birey olma yolunda ilerleyebilmeleri toplumun geleceğini de etkilemektedir. Samancı & Ziya (2017)' e göre verilecek sosyal beceri eğitimi sosyal yapının güçlülüğü ve sürekliliği dikkat edilmesi gereken bir konudur. Akademik beceriler kadar sosyal becerilerinde önemli olduğu unutulmamalıdır. Eğitim ve ev ortamlarında sosyal beceri gelişimini destekleyecek yöntem ve teknikleri Samancı & Ziya (2017) şu şekilde açıklamışlardır;

- Çocuk oyunları
- Rol oynama
- Drama

- Grup çalışmaları
- İş birlikli öğretim yöntemi
- Aktif öğretim yöntemi
- Belirli gün ve haftaları kutlama programları
- Tiyatro çalışmaları
- Sportif etkinlikler
- Geziler
- Sosyal kulüp çalışmaları
- Öğrenci merkezli öğretim

Öğretmenlerin sosyal beceri eğitiminde kullanılacak yöntem, teknik ve etkinliklerden, en uygun olanını duruma göre seçmeleri daha etkili olmaktadır. Bu nedenle akademik beceriler gibi sosyal becerilerde önceden seçilerek uygun yöntemlerle çocuklara öğretilmelidir. Sosyal beceri eğitimi toplumsal yapının devamlılık ve sağlamlığını sağlamak için dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur. Eğitim sisteminde sosyal beceriler akademik beceriler kadar önemlidir (Samancı & Ziya, 2017).

Sosyal Beceri Kuramları

Çocukların sosyal becerileri kazanırken değişik ve birbirlerinden farklı iletişim şekilleri bulunmaktadır. Bu iletişim şekillerini hangi şekilde edindiklerini açıklamak amacıyla çeşitli kuramlar ortaya çıkmıştır (Durualp & Aral, 2015).

Psikoanalitik (Psikoseksüel) Kuram

Psikolojiyi bir bütün olarak ele aldığımızda merkezini psikanaliz ve S. Freud oluşturmaktadır (Kan, 2020). Psikanaliz, psikolojide kullanılan bir tedavi yöntemidir ve kişilerin zihinsel aşamaları ve etmenleri arasındaki ilişkileri incelemektedir. Lacan, (2013) psikanalist tarafından verilen tedaviyi psikanaliz olarak tanımlamıştır. Ellioot, (2015)' göre psikanaliz gizlenen her benliğin arkasında yer almaktadır. Psikanalizi benlik bilinci ve bilinçdışı arasında ayırım olduğunu sayarak benlik için temel olan birlik kavramını ortadan kaldırır. Horney, (2017) ise psikanaliz değişmeyen bir yöntem olarak nevrotik hastalıklar için kullanılan bir tedavi yöntemidir. Psikanaliz çeşitli psikolojik hastalıkları içine almasının yanı sıra çeşitli araştırmalar ve kuramlarda farklı boyutlara değinilmiştir. Freud psikoanalitik kuramı oluştururken erişkin kişilerde karakteristik ve normal olmayan davranışlar konusunda

daha yoğunlaşmış olmasına rağmen erken çocukluk yıllarının önemi ortaya koyan ilk kuramcıdır. Kurama göre gelişimin normal gerçekleşebilmesi için gelişim süreçlerinde kişilerin ana gereksinimlerinin doyurulması gerekir (Duralp & Aral, 2015). Kişilerin gereksinimleri karşılanırken gelişim süreçleri birbirine bağlantılı ilerlemektedir. Yapısal düşünceye göre ruhsal hayatın birbirini tamamlayan ve birbirleriyle çatışma halinde olan ögeleri id, ego ve süper ego' dur (Esencan & Rathfisch, 2017). İd, içgüdüsel ve ilkel bileşen olarak kişiliği oluşturur. Tamamen doğrudan içgüdülere göre hareket eder ve bilinçsiz hareket eder. Yeni doğan bebeklerin ilk kişilik özelliği iddir. İd evresi bittikten sonra sırasıyla ego ve süper ego gelişir (McLeod, 2016). İd, tamamen bebeklik döneminde haz ve keyfe dayalı hareket eden bir özelliktir. Acıkan bir bebeğin ağlaması ve sonrasında karnının doyurulmasıyla mutlu olmasıdır. Ağlama ve mutlu olma duygularının tamamen özünden ihtiyaçlarının karşılanması için oluşan tepkidir ve bu tepkiler bilinçsiz oluşmaktadır. Ego, planlama ve tasarım yapan, id ve süper ego arasında bir sistemdir (Husin, 2018). Bilinçli zihinsel süreçleri kapsamaktadır. Düşünce ve davranışların farkında olarak çalışır. Sari vd. (2018) egoyu bireyin zihinsel kısmının bilinçli alanını temsil eden kısmıdır şeklinde açıklamışlardır. Süperego, denetleme gücü olan, özümsemiş ebeveyn imgelerinin etkisiyle oluşan üstben gücüdür (Cebeci, 2004. Akt; Çakır, 2019). Psikanaliz kurama göre bireylerin psikolojik gelişiminin aşamalı şekilde birbiriyle bağlantılı bir şekilde, biri tamamlanmadan ötekini oluşmayacağı oluşsa bile sağlıklı çalışmayacağını söyleyebiliriz. Psikolojik gelişim süreçlerinin sağlıklı gelişmesi açısından doğru zamanda doğru ihtiyaçların karşılanması önemlidir. Buna bağlı olarak kişinin bilinçli davranışları ve bilinçdışı etmenlerin neler olduğunu ortaya koyarak açıklamaya çalışır. Böylece ruhsal dünyada neler olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Psiko-sosyal Kuram

Psikososyal gelişim psikoloji ve sosyal durumların birleşmesiyle ortaya çıkan insan yaşamında önemli bir yeri olan kavramdır. Sosyal bir varlık olan insanın psikolojik olarak gelişmesi belirli aşamalarda birbirini takip etmektedir. Gelişimin en hızlı olduğu çocukluk yılları psikolojik açıdan çocukların doyuma ulaşmaları açısından büyük önem taşımaktadır. Sosyal beceriler gelişirken mutlu, huzurlu, ruh sağlığı yerinde iyi ilişkiler içinde olan çocuklar yetiştirmek, ileriki yaşantılarını da aynı şekilde etkilemektedir. Yaşamın içerisinde elde ettikleri deneyimler ve

deneyimleri elde ederken gösterdikleri uyum önemlidir. Bu uyum sağlama sürecinde en önemli etken psikososyal kurama göre güven duygusudur.

Sosyal psikoloji 1980' lerde sosyal biliş ile yeniden ortaya çıkmıştır. Zamanla sosyal psikolojide raylar yerine oturmuş ve sosyal yaşamın temellerini oluşturmuştur (Baumeister & Bushman, 2020). İrak, (2019) psikososyal kuramını Erikson' un geliştirdiği, kişilerin içinde buldukları toplumda ve yaşadıklarının sonucunda elde ettikleri bilinçli tercihlerin ve uyum dönemlerinin tesirine dikkat çekmiştir. Bir bebeğin temel ihtiyaçları dışında koşulsuz sevgi ve kendini güvende hissetmesi psikolojisi açısından önem taşımaktadır. Örneğin Durkin, (2012)' ye göre annenin yeni doğmuş çocuğuyla dans edercesine uygun bir ritim tutturması yeni doğan bebeğe güven kazandırır.

Erikson' un psikososyal kuramını (Santrock, 2018. Akt; Ogelman, 2018) 8 başlık altında açıklamaktadır.

Temel güvene karşı güvensizlik (0-1.5 yaş): Beslenme bu dönemin en önemli evresidir. Bebeğe bakan kişi ile bebek arasında sevgi ve güven ilişkisi oluşur. Bebeklerde temel bir güvensizlik duygusunun oluşması bebeğe bakan kişi ve bebek arasında kurulamayan ilişkidir.

Özerkliğe karşı utan ve şüphe (1.5-3 yaş): Tuvalet eğitimi bu evrenin en önemli kazanımıdır. Bu dönemin başlarında kucaktan kucağa dolaşan bebek yürümesiyle ve dışkısını tutarak fiziksel kontrolünü sağlamaya başlar. Bu süreç içerisinde çocuk kendi kararlarını kendi vermek isterken ona karşı gelip baskı uygulayan ailelerin çocuklarında tuvaletini sıkma ve hatta kabız problemleri görülür. Vücudunun kontrolünü çatışma ortamında elde eden çocuklarda utan ve şüphe duygusu görülür.

Girişimciliğe karşı suçluluk (3-6 yaş): Bağımsızlık bu dönemin en önemli kazanımıdır. Bu dönemde çocukta girişkenlik ve sorumluluk alma davranışları görülürken üzerine gidilmesi suçluluk duygusu yaratabilir.

Çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu (6-12 Yaş): bu yaş grubunda en önemli olay çocuğun okula gitmesidir. Okul ortamında birçok beceri kazanan çocuk okulun beklentilerini karşılamakta güçlük çektiği zaman çocuk kendini yetersiz ve başarısız hisseder. Bu duygularla başa çıkmalıdır.

Kimlik bütünlüğüne karşı kimlik karmaşası (Ergenlik): akran ilişkileri bu dönemin en önemli etkenidir.

Yakınlığa karşılık yalnızlık (Genç yetişkinlik): Aşk ilişkileri bu dönemin en dikkat çeken etmenidir. Yakın ilişkiler kuramayan genç bu durum karşısında yalnızlık çekmek durumunda kalacaktır.

Üretkenliğe karşı durgunluk (Orta yetişkinlik): gelecek nesli destekleyerek onlar için kaynak oluşturmak bu dönemin en önemli doyumudur. Anne baba olma ve öğretmenlik yapmak erişkine anlamlı bir hayat yaşadığı hissini vermesi bu dönemin en önemli doyumudur.

Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk (Genç yetişkinlik): Yaş aldıkça hayatını gözden geçirmeye yönelik eğilim içinde olurlar. Gözden geçirme sürecinde olumlu sonuç alıyorsa birey kendini kabul ettiğini hisseder ve kişilik bütünleşmesinden bahsedilir (Ogelman, 2018).

Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı Albert Bandura'nın yaptığı çalışmalarla gelişen ve günümüzde eğitim ve psikoloji alanında büyük ölçüde kabul gören bir öğrenme kuramıdır. Albert Bandura'nın çalışmalarıyla genişleyen ve eğitim ve psikoloji konularında popüler olan öğrenme kuramı sosyal öğrenme kuramıdır (Bahar, 2019). Sosyal bilişsel teori bir bütünü ortaya koyan parçalardan oluşur. Çocuklar gelişim parçalarına (sosyal, zihinsel, fiziksel ve duygusal) bölünmez. Tüm gelişim parçaları birbirini etkiler. Bilişsel olgunluk sosyal gelişimle aynı tema içerisinde ele alınır (Duralp & Aral, 2015). Sosyal bilişsel kuram davranışların öğrenme, iletişim yoluyla kazanıldığını açıklamaktadır. Sosyal gelişim bilişsel gelişime bağlı olarak yaşantılar yoluyla oluşmaktadır. Buna bağlı olarak sosyal yönden iletişim içinde olan bireylerin bilişsel yönden de gelişmekte olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda bireylerin öğrendikleri davranışları çeşitli yaşantılar yoluyla sergilerler. Sergilenen davranışlar bireyler tarafından biliş süzgecinden geçirilir, sentezlenir ve planlanarak sonuçlarını gözlemleyerek yaşantılar tekrar edilir. (Bayrakçı, 2007. Akt: Bütün, 2018)' göre zamana ayak uydurabilmek adına ileride ortaya koyacakları davranışları planlayarak stratejiler geliştirirler ve ortaya koydukları davranışların sonuçlarına göre değerlendirme yapmaktadırlar. Öğrenme aktif olarak katılım gerektiren bir anlama sürecidir (Köksal, 2016).

Sosyo - Kültürel Öğrenme Kuramı

Bu kuramda kişinin sosyo-kültürel yapılandırıcılığın öncülerinden olan Vygotsky' nin düşünce ve görüşleri çerçevesinde ortaya çıkan bilişin gelişmesinde sosyal etkileşimin önemli yer tuttuğudur. Bu yaklaşıma göre öğrenmenin oluşmasında zengin yaşantıların sağlanmasında sosyal çevrenin gerekliliği, tecrübeli yaşıt ve öğretmenlerin oluşu gibi ortamlar bilişsel yönlerin gelişmesinde önemlidir (Ünveren Kapanzade, 2019). Sosyal çevre içerisinde toplumsal yapı içerisinde gelişimin desteklenmesi olarak düşündüğümüzde uygun çevre ve etkileşim ile kültürel farkındalığı olan kişilerle etkileşimden söz edilebilir. Aylar, (2012) bireyin aktif bir bileşeni olduğunu öne süren sosyo-kültürel teori kuramıdır. Sosyal çevre genişlerken belirli kültürel davranışların öğrenilmesi önemlidir. Özmenteş ve Adıgüzel (2017)' in yaptıkları araştırmada gelişim ve öğrenme süreçlerinde sosyo-kültürel yönden değerlendirme yaparken, sosyal öğrenme kuramlarına göre bireyin gelişim ve öğrenmesi tek başına değerlendirilmeyerek çevresel faktörler göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Birey ve sosyokültürel değişkenler arasındaki etkileşim sosyal öğrenme olgusu üzerinde oluşmaktadır. Bireyin içsel süreçleri öğrenmeyi etkilemektedir. Aynı zamanda kendinden büyükler ve arkadaşların desteğiyle gözlem ve model davranışlarıyla öğrenmektedirler. Sosyokültürel etmenler birbiriyle etkileşim halinde bireyi çevrelemektedir (Özmenteş & Adızel, 2017).

Sosyo-kültürel öğrenme modelinde bilginin kazanılmasında gereksinim duyulan tüm uyarıcılar öğrencinin bulunduğu sosyal çevre tarafından oluşturulur. Bu sebeple çocuğun gelişiminde etkisi olduğu düşünülen etmeler sosyal çevre, çevresindeki kişiler, içinde bulunduğu kültürel ortam ve bu etmenlerle gerçekleştirdiği ilişkiler çocuğun bilişsel gelişme katkı sağlamaktadır. Bu etmenlere bağlı olarak öğrenme süreci sosyal etmeden etkilenmektedir (Aylar, 2012).

Sosyal Beceri ve Aile Tutumları

Çocuğun sosyal beceri gelişiminde ailenin rolü çok büyük önem taşımaktadır. “Kazanılmış davranış” diye adlandırılan sosyal becerilerin öğrenilmesi sürecinde çocuğun ilk iletişim sağladığı öğrenme ortamı aile çevresidir. Bu sebeple çocuğun sosyal beceri gelişimine etki eden ilk etmen ebeveynlerdir. Okul öncesi dönem çocuğu sosyal beceri edinimini ebeveynlerini gözlemleyerek, taklit ederek ve kendine model üreterek ve model desteklenerek davranışları tekrar eder. Buna bağlı olarak ebeveynler okul öncesi çocuğun hayatında neredeyse tüm becerilerin

zemininin oluşturulduğu doğal bir sosyal alan olarak özellik taşımaktadır (Boz, & diğ., 2018). Sosyal beceri gelişiminde ailenin önemi büyük olmasına rağmen okul öncesi dönemde ailenin çocuğa yaklaşımı kritik öneme sahiptir. Burada ailenin çocuğa yönelik tutumları hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Neslitürk, (2010)' e göre ebeveynlerin çocuğa karşı gösterdikleri tutum ve davranışların çocuğun duygusal ve sosyal gelişiminde kalıcı olan olumlu olumsuz duygular kazanmalarına ve ileriki yaşantılarına kadar taşıyacakları izler bırakmaktadır. Kişilerin hayatında sosyalleşmenin yaşam boyu süregelen bir süreç olduğunu göz önüne alındığında okul öncesi çocuğun kazandığı ilk deneyimler; ebeveynler tarafından çocuğa verilen değer ve örnek davranarak sosyal beceri kazanımını destekleyen yetişkinlerin olması sosyal beceri yönünden gelişmiş bir kişi olmasında büyük etkiye sahiptir (Günindi, 2010. Akt; Neslitürk, 2013). Olumlu sosyal beceri kazanmış bireyler, yaşadığı toplum içerisinde değer gören, yardımlaşma kabiliyeti olan, iyi iletişim kuran, kendini başkalarının yerine koyabilen ve diğer kişilerle iyi ilişkileri oldukça gelişmiş bireyler olarak ifade edilmektedir (Koç, 2017). Buna bağlı olarak sosyal beceri tüm yaşam boyunca devam eden ve her çeşit ilişkileri içine almaktadır. Sosyal beceri gelişiminin yeterli düzeyde olmasının önemi yaşam içerisinde kritik önem taşımaktadır (Caldarella & Merrell, 1997). Buna bağlı olarak kritik süreçler içerisinde olan çocuklara ebeveynlerin tutum ve yaklaşımları önemli bir yer tutmaktadır.

Ercan, (2020) aile tutumlarını demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici olarak açıklamıştır.

Demokratik Tutum: Çocuklarının görüşlerini önemseyip, saygı duyan ve onların belli durum ya da konularla ilgili görüşlerine başvuran aile tutumu olarak tanımlanabilir. Birey olarak çocuğun kişiliğine saygı duyulmaktadır.

Otoriter Tutum: Çocuklara baskı uygulayan, kararlar sadece anne ve baba tarafından alınıp alınan kararlara çocuklarını uymaya zorlayan aile tutumudur. Otoriter aile tutumunda çocuğun düşünce ve görüşlerinin önemi yoktur. Otoriter aile yapısında büyüyen çocuklarda özgüven eksikliği, bağımlı olma, utangaçlık, öfke gibi duygusal tepkilerle ortaya çıkmaktadır.

Aşırı Koruyucu: sürekli çocuklarını koruyup, çocuğun kendi başına hiçbir şey yapmasına izin vermeyen aile tutumudur. Yemeğini yemesinden, bahçeye çıkmasına kadar tüm ortamlarda çocuğunu korumaya çalışmaktadırlar. Bu tutum içinde olan

ailelerin çocukları özgüven kazanmayan, anne ve babaya bağımlı, kendi kendine yetemeyen davranışlarla kendini gösterirler.

İzin Verici: Çocuğunun her istediğine evet diyen, sınır, kural olmadan çocuğu yönetim mekanizması haline getiren aile tutumudur. Bu tutum içerisinde olan ailelerde kararlar çocuklar tarafından alınır ve ebeveynler o kararları uygular.

Pandemi ve Covid-19

Terim anlamı olarak pandemi Antik Yunancada tümü anlamına gelen παν (pan) ve ulus anlamı taşıyan δῆμος (demos) sözcüklerinden türemiştir (Bakan, 2021). 2019 yılının son ayında Çin' in Hubei bölgesinin Wuhan şehrinde sebebi belli olmayan zatürre vakaları görülmüş ve çıkan vakaların balık pazarı ile bağlantılı olduğu belirlenmiştir. 2000 li yılların başında ortaya çıkan büyük salgın SARS-CoV' a benzetilmektedir (Lake, 2020). Her yüz yılda bir dünya pandemik hastalıklardan etkilenmektedir. Covit-19' un 1918 senesinden 1920 senesine kadar devam eden İspanyol Gribi ile benzerlikleri bulunmaktadır. ABD' de kuşlardan başlayıp domuzlara ve sonra insanlara bulaşan İspanyol Gribi 1. Dünya Savaşında önce Avrupa' ya sonra dünyaya ABD' li askerler tarafından yayılmıştır. İspanyol gribi ve Covit-19 virüsünün diğer bir benzerliği virüse karşı alınan tedbirlerdir. Maske, mesafe ve hijyen kuralları 100 yıl önce de kullanılmaktaydı. Virüsten korunma yolları 14. yy. da ortaya çıkan veba salgınında da kullanılmıştır (TÜBA, 2020, s.5. Akt; Bayhan, 2020). Büyük RNA virüsü olarak bilinen korona virüsler insanlar ve birçok çeşitli hayvanlara etki eden zarları olan ve tek sarmala sahip virüslerdir (Tyrell & Bynoe, 1966. Akt; Velavan & Meyer, 2020). 21. Yüzyıla damgasını vuran covit-19 (2019-nCoV) salgını kişiler arasında hızlı bir şekilde bulaş gerçekleşiyor. Covit-19 hastalığına yakalanan bazı kişilerde normal radyolojik göstergeler bulunmaktadır. Ağır semptom gösteren hastalarda oksijen ölçümü, solunum hızı, kan hücreleri kontrolü ve röntgen bulguları kontrol ederek tespit edilmektedir (Guan, 2020).

Pandemi Sürecinde Eğitim

Ülkemizde 11 Mart 2020 tarihinde görülen ilk vakanın ardından tüm devlet ve özele bağlı iş yerleriyle birlikte eğitim kurumlarında da eğitim ve öğretime ara verilmiştir. Bir süre sonra öğretmenler öğrenci veli gruplarından öğrencilerin sıkılmaması eğitimden kopmaması adına günlük ders ve aktiviteler göndererek

öğrencileriyle iletişim halinde olmuşlardır. Ekim 2020 tarihinde yüz yüze eğitime geçilmiş fakat 31 Aralık 2020 tarihinde vakaların artmasıyla bakanlar kurulu kararı doğrultusunda yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Şubat 2021’ de Millî Eğitim Bakanlığı kararı ile uzaktan eğitime geçileceği duyurulmuştur. Gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra okul öncesinde asenkron eğitim şeklinde uzaktan eğitim başlamıştır. Öğretmenler önceden hazırlamış oldukları video, çalışma sayfaları ve görselleri gruplardan ailelerle paylaşarak, ailelerin desteğiyle etkinliklerin yapılarak gruplardan geri göndermeleriyle devam etmiştir. 2020 – 2021 eğitim dönemi tamamlandıktan sonra 2021 – 2022 eğitim döneminde ise okullarda yüz yüze eğitime geçilmiş ve okul öncesi dönem çocukların eğitiminde temasın yoğun olması ve maske kullanma zorunluluğu olmamasından dolayı vaka çıkma durumunda sınıf kapama işlemi uygulanmıştır. Sınıf kapama uygulaması ile birlikte öğrenciler ve öğretmenler evde karantina sürecine girmişlerdir. Karantina süreçlerinde öğretmenler WhatsApp uygulaması üzerinden asenkron eğitim şeklinde eğitimlerine devam etmişlerdir.

Ülkemizde olduğu gibi tüm ülkelerde de pandemi sürecinde okullar kapatılmış ve eğitimlere uzaktan eğitimle devam edilmiştir. Pandeminin başlangıcında sürü bağışıklığını sağlayarak salgını kontrol altına alacağına inanan İngiltere, bunu başarmanın zor olacağını düşünerek çözümü uzaktan eğitime geçmekte bulmuştur (Yılmaz, & diğ., 2020). Pandeminin ortaya çıkışıyla birlikte Amerika’da bulunan Washington üniversitesi eğitim öğretim işlerini çevirim içi ortama taşıyan ilk ülke olmuştur (Yamamoto & Altun, 2020). Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı pandemi sürecinin başlamasıyla eğitimin sekteye uğramaması ve toplumun eğitimden geri kalmaması adına TRT ile anlaşarak eğitim yayınlarına başlamış ve aynı zamanda EBA yapısını sağlamlaştırmaya özen göstermiştir (Özer, 2020). 23 Mart 2020 tarihinden itibaren 3 kanalda TRT EBA İlkokul, TRT EBA Ortaokul ve TRT EBA Lise yayınlarına başlamıştır (Başaran & diğ., 2020). TC, MEB hastalığın okuldan yayılmasını engellemek ve eğitim kurumlarında hijyeni sağlamak adına ‘Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi ve Enfeksiyonu Önleme Kılavuzu’ yayınlamıştır (<http-3>). Pandemi sürecinde dünyada Zoom, Cisco Webex, Google Hangoust, Google Meet gibi çevirim içi uygulamaları büyük bir kullanıma sahip olmuştur (Başaran & diğ., 2020).

İlgili Araştırmalar

Kuset vd. (2021)' inin veb destekli eğitimin erken çocukluk eğitimi alan öğrencilerdeki etkiyi araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmada, veb destekli eğitimin örgün eğitime göre verimsiz olduğu ve veb destekli eğitimdeki en önemli sorunun iletişim olduğu, buna ek olarak pandemi sürecinde uygulanan veb destekli eğitimin, çocukların eğitimden kopmaması en büyük getirisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Balaman & Hanbay (2021) de pandemi sürecinde öğretmenlerin zorunlu olarak yapılan uzaktan eğitime dair görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada öğretmenlerin eğitim sisteminin veb destekli eğitime hazır olduğu, bakanlık olanaklarının yeterli olması, ülkenin sahip olduğu ve güvenliğinin sağlanmış olduğu canlı ders yazılımının olması gerektiği ve örgün eğitimin veb destekli eğitimden çok daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akyel (2020)' in yapmış olduğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklara uygulanan dijital oyun destekli sosyal beceri eğitim programının sosyal beceri kazanımına etkisi incelenmiş ve çocuklara dijital oyun destekli sosyal beceri eğitim programı düzenlenerek ön test-son test, kontrol gruplu yarı deneysel desende gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda çocuklara uygulanan dijital oyun destekli eğitimin çocukların sosyal yetenek edinmelerinde olumlu sonuçlar gösterdiği ve kalıcı öğrenme gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tekin (2020)' in 5-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin kaygı düzeyleri ile çocuklarının sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı incelemede nicel araştırma desenleri içerisinde yer alan ilişki model kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre 5-6 yaş çocukların problem olan davranışlarının annelerin sürekli kaygı durumlarını pozitif yönlü ve anlamlı şekilde etkilemektedir. Aynı zamanda annelerin kaygı düzeylerinin çocuklarının yaşına, anne ve babanın eğitim durumuna, çocuğun bakımında destek alma durumu ve annede oluşan kaygı durumuna göre anlamlı olarak farklılık gösterdiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Dişçi (2019)' nin çocukların sosyal değerleri ve sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve sosyal değerler ve sosyal beceriler arasında cinsiyete, ailenin sosyo-ekonomik durumuna, ailenin çocuk sayısına, anne babanın eğitim durumuna, babanın çalışma durumuna göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Deniz (2019) çalışmasında 60-72 aylık çocukların sosyal becerilerinin problem çözme becerilerini yordama gücünü araştırmış ve araştırma sonucunda çocukların sosyal yetenekleri ve sorun çözme yetenekleri arasında orta düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki olduğu, çocukların sosyal yeteneklerinin sorun çözme yeteneklerini anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2018) yaptığı araştırmada okul öncesi dönemde çocukların bağlanma biçimi ile sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal beceri ve problem davranış arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Güvensiz bağlanma davranışı olan çocukların problem davranış değerleri güvenli bağlanan çocukların değerlerinden anlamlı şekilde yüksek olduğunu saptamıştır. Güvenli bağlanmaya sahip olan çocukların değerleri güvensiz bağlanma davranışı olan çocukların değerlerinden anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Pekdoğan & Bozgün (2018)' un öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerini etkileyen değişkenlerin ortaya çıkarılması amacıyla yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemlerinde tarama deseni kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin; okudukları bölüm, cinsiyet, ailelerinin ekonomik geliri ve ailenin evli ya da boşanmış olmasına göre anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda öğretmen adaylarının sosyal beceri düzeylerinin; kaç kardeş oldukları, kaçınıcı çocuk oldukları, anne ve babanın hayatta olup olmadığı, öz çocuk olup olmadıkları ve ailelerinin eğitim durumlarına göre herhangi bir farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Çelik (2018)' in beş altı yaş çocukların sosyal becerilerinin, ebeveynlerinin aile işlevleri açısından incelediği çalışmasında çocukların ailelerinin aile işlevlerinde sağlıklılık durumu yükseldikçe çocuklarda sosyal beceri yetilerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda sosyal beceri Alt boyutlarının ortalaması cinsiyet değişkenine göre akademik destek becerisi, duygularını yönetme becerisi, başlangıç becerisi, toplam sosyal beceri yeterlilikleri puan ortalamalarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır

Boz vd. (2018) yaptıkları çalışmada, aile katılımlı sosyal beceri oyunlarının okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerine etkisini ortaya koymak amacıyla nicel araştırma deneysel yöntem kullanılarak ön test-son test kontrol gruplu desen uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre deney grubu-1, deney grubu-2 ve

kontrol grupları arasında aile katımlı sosyal beceri oyunlarının oynandığı deney grubu-2 lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Yılmaz (2018) yaptığı araştırmada okul öncesi dönemde çocukların bağlanma biçimi ile sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal beceri ve problem davranış arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Güvensiz bağlanma davranışı olan çocukların problem davranış değerleri güvenli bağlanan çocukların değerlerinden anlamlı şekilde yüksek olduğunu saptamıştır. Güvenli bağlanmaya sahip olan çocukların değerleri güvensiz bağlanma davranışı olan çocukların değerlerinden anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Dülger (2016) okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların sosyal beceri düzeylerinin değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada kız çocukların uyum becerileri erkek çocuklara göre daha düşük olduğu, ailelerin demografik özelliklerine göre farklılıklar görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca annenin demografik tutum içinde olması çocuğun sosyal beceri ve atılganlık davranışlarını olumlu etkilediğini açıklamıştır.

Louwrens & Hartnett (2015)' in Yeni Zelanda'da uzaktan eğitim alan öğrencilerin katılımlarını yükselten etmenleri belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, öğrencilere neşeli gelen etkinliklerin duygusal katılımı, uzaktan eğitim etkinliklerine entegre geri dönüt süreçlerinin bilişsel katılımı, öğretmen ve öğrencilerin birbirleriyle ilişkilerinin duygusal katılımı ve öğrencilerin öğrenmeleriyle ilgili seçenek sunma ve kontrol uygulama fırsatları sunan Web 2.0 gereçlerinin davranışsal katılımı desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sapasağlam (2015)' e göre anasınıfına devam eden çocuklara yönelik Sosyal Değerler Eğitimi Programı geliştirilmesi ve Sosyal Değerler Eğitimi Programının kapsamında çocukların sosyal beceri kazanımlarına etkisinin incelenmesi” amacıyla araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucuna göre “Sosyal Değerler Eğitimi Programının”, çocuklarda sosyal beceri edinmelerinde etkili ve etkisinin kalıcı olduğu açıklanmıştır.

Ekici (2013) yaptığı araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışlar açısından karşılaştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda aile katılım çalışmalarına katılan ailelerin çocuklarının problem davranışlarının az görüldüğü ve sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karaca vd. (2011)' i yaptıkları çalışmalarında okul öncesi dönem çocuklarının sosyal davranışlarını incelemiş ve sosyal davranışlarla bazı değişkenlerin ilişkili olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamışlardır. Okul öncesi dönem çocuklarının fiziksel, ilişkisel ve olumlu sosyal davranış boyutlarında cinsiyetin, anne-baba öğrenim düzeyi ile anne-baba yaşında anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucu bulunmuştur.

BÖLÜM III

Yöntem

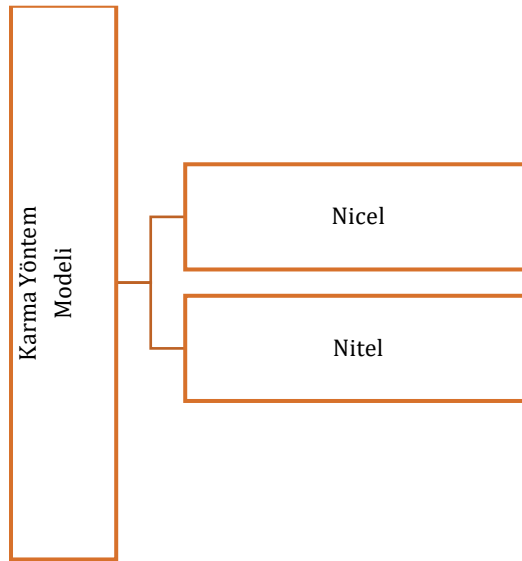
Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, verilerin toplanması ve analizine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, pandemi döneminde işlenen uzaktan ve yüz yüze eğitim süreçlerinde 4 – 6 yaş çocuklarının sosyal beceri gelişiminin öğretmen ve ebeveyn farkındalıklarına göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Amaç doğrultusunda nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma araştırma modeli kullanılmıştır.

Karma araştırma yöntemi, değişik yöntemlerle elde edilen verilerin birbiri arasındaki bağlantı ile kullanılması ve buna bağlı olarak sonuçlarının güvenilirliğinin daha yüksek olmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Karma yöntem iki farklı araştırma yönteminin birbirini tamamlayacak şekilde kullanılmasıdır (Creswell, 2017). Creswell (2017), karma araştırma modellerinden biri olan “Yakınsayan Paralel Karma Yöntemleri” kullanılmıştır. Bu yöntem nitel ve nicel verinin birleştirilerek araştırma problemine ilişkin ayrıntılı bir analiz yapılabilmesine zemin oluşturulduğu üzerinde durmaktadır. Bu model kapsamında araştırmada birlikte toplanan nitel ve nicel veriler, ayrı ayrı analiz edilmiş ve bulgular birbiriyle ilişkilendirilerek karşılaştırılmıştır. Creswell vd. (2017)’ i karma araştırma modeli arasında “Birleşik, Çeşitleme ya da Eş Zamanlı Desende”, nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılmakta olan verileri çeşitlendirilerek, mukayese edilerek, bütünleştirilmekte ve farklı ancak araştırma problemleriyle doğrudan ilintili veriler elde edilmektedir. Söz konusu karma yöntem araştırma modelinde bir yöntemin güçsüz yönü, diğer yöntemin yardımıyla telafi edilmektedir. Bu bağlamda bu tezde de nicel bulgular ile nitel bulgular birleştirilmiş ve bir yöntemin zayıf yönü diğeriyle giderilmeye çalışılmıştır.

Şekil 1.

Karma Yöntem Şeması

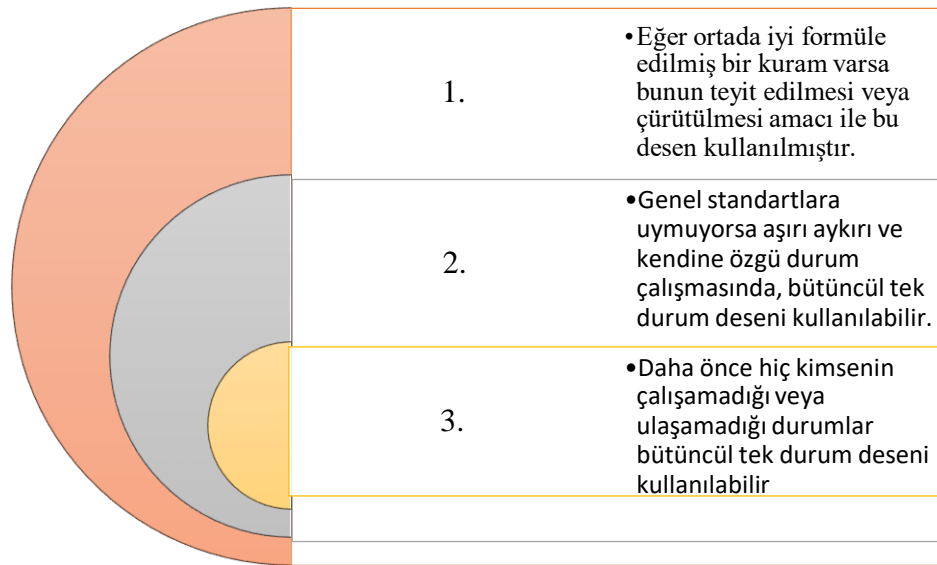
Araştırmanın nicel kapsamında tarama modeli kullanılmıştır. Nicel araştırmalar sayılarla ifade edilen, verilerin istatistiksel analizleriyle, sosyal olayları neden-sonuç ilişkilerini bağlı olarak inceleyen toplum sistemleri içerisinde kurallarını bulmayı amaçlayan çalışmalardır. Bir başka deyişle, geniş örneklem gruplarından veriler toplayarak oluşturulan hipotezleri denetlemek amacıyla elde edilen istatistiksel analiz bilgiler doğrultusunda genelleme yapmayı hedefleyen çalışmalardır (Büyüköztürk ve diğ., 2012). Tarama modeli, mevcut olan bir durumu, betimlenip açıklanarak ortaya konulması olarak ele alınabilir (Sönmez & Alacapınar, 2014). Büyüköztürk vd. (2011) ise tarama modelini, bir grubun bilinen özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalar olarak betimlemektedir. Bu tezde tarama modellerinin içinde yer alan “genel tarama modeli” kullanılmıştır. Karasar (2015) bu modelin, araştırmada oluşturulan evrenle ilgili genel bir sonuca ulaşmak için, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olarak açıklamaktadır. Dolayısıyla, genel tarama modeli zemininde, pandemi sürecinde okul öncesi 4 – 6 yaş çocukların sosyal becerilerinin öğretmen ve aile görüşlerine sunulmuştur. Söz konusu belirtilen kriterler hakkındaki görüşler betimlenip yorumlanmıştır.

Araştırmanın nitel kapsamında ise okul öncesi öğretmenlerin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde uyguladıkları sosyal beceri etkinlikleri hakkındaki öğretmen görüşleri çerçevesinde betimlenmesi temelinde “durum çalışması” modeli

kullanılmıştır. Durum çalışmalarında, en derinde olması gereken etkenlerin ayrıntılı araştırılmasıdır. Durum çalışmasına ilişkin etkenler içerisinde, bütüncül olarak ele alınır. Durum çalışması olayın derin bir biçimde araştırılmasıyla ilişkilidir (Glesne, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırmada, durum çalışması desen türleri içerisinde bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Bütüncül tek durum desenlerinde, tek bir analiz tek başına bütüncül olarak algılanabilecek durum söz konusudur. Bütüncül tek durum deseni üç durumda ele alınmaktadır:

Şekil 2.

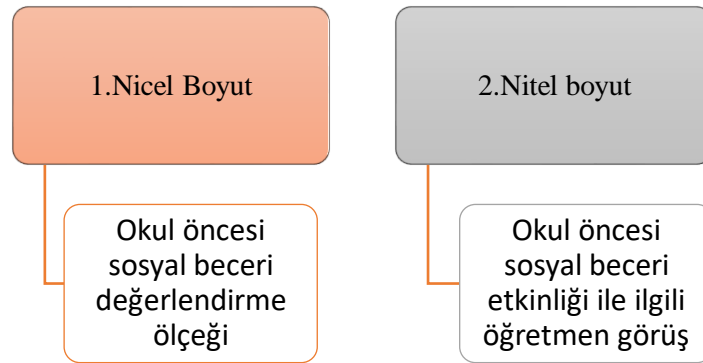
Bütüncül Tek Durum Desen (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Bu çalışmada dikkat edilen unsurlar içerisinde, bir durumu nasıl etkilediği ve bu durumdan nasıl etkilendiği belirlenmeye yönelik çalışılır. Bunun sonucunda da durum değerlendirilmesi yapılır (Büyüköztürk & diğ., 2012; Glesne, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2013). Çalışmada elde edilen bulgular, görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan sorular araştırmacı tarafından hazırlanıp görüşme formuna dönüştürülmüştür. Kullanılan bu görüşme tekniğiyle görüşmenin gidişatına bağlı farklı sorular da eklenebilmektedir. Bireylerin tabii deneyimlerini ne şekilde yorumladıkları, anlamlandırdıkları ve yaşama yönelik değişik görüşlerini meydana çıkarmaya çalışan araştırmalara Nitel Araştırma denir (Merriam, 2013 Akt; Kan, 2020). Anahtar kodlama yapılarak, kodlar yoluyla büyük görüşme metinlerinin sistemli bir çalışma ile kısa özet haline dönüştürmeye “Nitel İçerik Analizi” denmektedir (Erlingsson & Brysiewicz, 2017).

Şekil 3.

*Araştırmanın Karma Yöntem Modeldeki Yapısı***Çalışma Grubu****Nicel Araştırma Sürecinde Evren ve Örneklem**

Bu çalışmanın evreni, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içerisinde, Millî Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Dairesi verilerine göre; devlete bağlı 4 yaşa devam eden 851 ve ana sınıfına devam eden 2514 olmak üzere toplamda 3365 okul öncesi çocuğun ailelerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 5 farklı ilçeden toplam 200 gönüllü aile oluşturmaktadır. Çalışma grubu kolay örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Kolay örnekleme tekniğinde katılımcılar, araştırmacının kolay ulaşabileceği ve araştırma konusu ile ilişkisi olan kişiler arasından seçilir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmadaki örneklem grubu okullardaki öğretmenler aracılığıyla ailelere ulaşılarak gönüllülük esasına bağlı olarak oluşturulmuştur.

Tablo 1.

Ailenin Demografik Değişkenlerine Yönelik Frekans Analizi

		F	%
Yaş	25-30	47	23,5
	31-36	73	36,5
	37-41	53	26,5
	42-46	27	13,5
	Toplam	200	100,0
Cinsiyet	Kadın	158	79,0
	Erkek	42	21,0
	Toplam	200	100,0
Medeni Durum	Evli	168	84,0
	Bekar	32	16,0

	Toplam	200	100,0
Çocuk Sayısı	1 Çocuk	48	24,0
	2 Çocuk	101	50,5
	3 Çocuk	42	21,0
	4 Çocuk	9	4,5
	Toplam	200	100,0
Veli Meslek	Devlet	41	20,5
	Özel	37	18,5
	Serbest	43	21,5
	Ev Hanımı	75	37,5
	İşsiz	4	2,0
	Toplam	200	100,0
Eğitim Durumu	İlkokul	13	6,5
	Ortaokul	29	14,5
	Lise	60	30,0
	Önlisans	33	16,5
	Lisans	31	15,5
	Yüksek Lisans	28	14,0
	Doktora	6	3,0
	Toplam	200	100,0
Sosyal Beceri Eğitimi	Evet	33	16,5
	Hayır	167	83,5
	Toplam	200	100,0
Çocuk Doğum Yılı	2015	85	42,5
	2016	86	43,0
	2017	29	14,5
	Toplam	200	100,0
Çocuk Cinsiyet	Kız	95	47,5
	Erkek	105	52,5
	Toplam	200	100,0
Veli Yaşam Yeri	Köy	129	64,5
	Şehir	71	35,5
	Toplam	200	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin yaşları en çok 31-36 yaş aralığında (F= 73, %36,5,2) olduğu, daha sonra 37-41(F=53, %26,5) yaş, 25-30 yaş (F=47, %23,5) yaş ve 42-46 yaş (F= 27, %13,5) aralığında olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin cinsiyetinin büyük bir çoğunluğunu kadınların (F= 158, %79,0) oluşturduğu, erkeklerin sayısının (F= 42, %21,0) daha az olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin medeni durumuna göre araştırmaya katılanların çoğunluğunu evlilerin (F=168, %84,0) oluşturduğu, bekarların sayısının (F=32, %16,6) daha az olduğu görülmektedir.

Sahip oldukları çocuk sayısına göre ebeveynlerin en çok 2 çocuk (F= 101, %50,5), daha sonra 1 çocuk (F= 48, %24,0), 3 çocuk, (F= 42, %21,0) ve en az 4 çocuk (F = 9, %4,5) sahibi oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin meslek türüne göre en çok ev hanımı (F= 75, %37,5) daha sonra serbest meslek (F= 43, %37,5), devlet (F= 41, %20,5) ve zel (F=37, %18,5) meslek sahibi oldukları saptanmıştır. Katılımcılar arasında en az katılım gösterenlerin ise işsiz (F=4, %2,0) ebeveynler olduğu saptanmıştır.

Eğitim durumuna göre araştırmaya katılanların en çok lise (F= 60, %30,0) mezunu ve daha sonra sırasıyla ön lisans (F = 33, %16,5), lisans (F=31, %15,5), ortaokul (F=29, %14,5), yüksek lisans (F=28, %14,0), ilkokul (F=13, %6,5) ve doktora (F=6, %3) mezunu oldukları saptanmıştır.

Ebeveynlerin önceden sosyal beceri eğitimi alma durumlarına göre büyük bir çoğunluğunun ‘‘Hayır’’ (F=167, %83,5) en azının ise ‘‘Evet’’ (F=33, %16,5) cevabını verdiği saptanmıştır.

Ebeveynlerin çocuklarının doğum yılına göre en çok 2016 (F=86, %43,0), daha sonra 2015 (F=85, %42,5) ve en azının 2017 (F=29, %14,5) doğumlu olduğu saptanmıştır.

Ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetine göre çoğunluğunun erkek (F=105, %52,5) ocuğa sahip olurken, en azının ise kız çocuğuna (F=95, %47,5) sahip olduğu saptanmıştır.

Veli yaşam yerine göre araştırmaya katılanların en çok köyden (F=129, %64,5) ve en azının ise şehirden (F=71, %35,5) olduğu saptanmıştır.

Nitel Araştırma Sürecinde alışma Grubu

Nitel araştırma sürecinde KKTC’ de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışan 302 okul öncesi ğretmeni araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Evren içerisinden gönüllü 10 okul öncesi ğretmen ise örneklem grubunu oluşturmaktadır. Bu araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Büyüköztürk vd. (2005)’ ne göre ölçüt örneklem çalışma grubunun araştırmanın problemine uygun niteliklere sahip, olaylar, durumlar, nesnelere veya kişilerden oluşturulmasıdır. Çalışma grubu

oluşturulurken öğretmenlerin okul öncesi öğretmeni olması, öğretmenlerin pandemi döneminde hem uzaktan hem de yüz yüze eğitime katılmış olmaları, devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumunda çalışan öğretmen olmaları ve 2020 – 2022 eğitim dönemlerinde eğitim görmüş 4 – 6 yaş aralığındaki çocuklarla çalışmış olmaları ölçüt olarak alınmıştır. Çalışma grubu ölçütleri araştırma problemine uygun olarak araştırmacı tarafından belirlenmiştir.

Tablo 2.

Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

		f	%
Yaş	27 – 31	2	20
	32 – 36	2	20
	37 – 41	2	20
	42 – 46	2	20
	22 – 26	1	10
	47 – 51	1	10
Cinsiyet	Kadın	9	90
	Erkek	1	1
Eğitim Durumu	Lisan	8	80
	Yüksek Lisans	1	10
	Doktora	1	10
Çalıştığı Sektör	Devlet	9	90
	Özel	1	10
Sosyal Beceri Hizmet İçi Eğitim	Katıldı	5	50
	Katılmadı	5	50

Tablo 2’ de öğretmenlerin demografik özelliklerine göre dağılıma yer verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş gruplarını incelendiğinde 22 – 31, 32 – 36, 37 – 41 ve 42 – 46 yaş aralıklarında daha fazla katılım olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim durumları incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %80’ inin lisans mezunu, %10’ unun yüksek lisans ve %10’ unun doktora mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çalıştığı sektör incelendiğinde %90’ ı devlete

bağlı okul öncesi eğitim kurumunda çalıştığı görülmektedir. Öğretmenlerin %50'sinin sosyal beceri alanında hizmet içi eğitim aldığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel verilerini toplamak amacıyla Ebeveyn Demografik Bilgi Formu ve OSBED (sosyal beceri değerlendirme) ölçeği uygulanmıştır. Nitel verilerin toplanmasında Öğretmen Demografik Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Forumu kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin detaylı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Ebeveyn Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerini içeren; yaş, medeni durumu, çocuk sayısı, veli meslek durumu, eğitim durumu, sosyal beceri eğitimi, çocuk doğum yılı ve aile yaşam yeri bilgilerine yönelik sorular araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Ebeveyn Demografik Bilgi Formu Ek – 3' te yer almaktadır.

OSBED Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği

Ömeroğlu ve arkadaşlarının 2014 yılında geliştirdikleri, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Türkiye'de yapıldığı 5' li likert tipi bir ölçektir. Ölçek 4 farklı boyutta 49 sorudan oluşmaktadır. Ölçek, başlangıç becerileri, akademik destek becerileri, arkadaşlık becerileri ve duygularını yönetme becerileri şeklinde alt boyutlara ayrılmıştır. Başlangıç Becerileri (1-12), Akademik Destek Becerileri (13-24), Arkadaşlık Becerileri (25-37) ve Duygularını Yönetme Becerileri (38-49) şeklinde belirlenmiştir. Ölçek maddelerinin her birinin yanında 5 seçenek bulunmaktadır. OSBED Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği bulunan sorulara verilen yanıtlar "Hemen hemen hiç =1 puan", "Nadiren =2 puan", "Bazen =3 puan", "Çoğu zaman =4 puan", "Hemen hemen her zaman =5 puan", "şeklinde puanlanmaktadır. Bu çalışmada toplanan veri setinin iç tutarlığının incelenmesi amacıyla Cronbach Alfa testi yapılmış olup, elde edilen Cronbach Alfa Katsayısı 89, akademik beceriler için .88, arkadaşlık becerileri için .92, duygularını yönetme becerileri için 92'dir. Ölçek Ek- 3' te yer almaktadır.

Öğretmen Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerine yönelik; yaş, cinsiyet, medeni durumu, çalıştığı sektör ve sosyal beceri hizmet içi eğitimi alıp almadıklarına yönelik beş soru araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmaya katılan pandemi sürecinde okul öncesi 4 – 6 yaş çocukların sosyal becerilerinin değerlendirilmesi hakkındaki görüşlerine yönelik 10 açık uçlu soru bulunmaktadır. Görüşme Formu Ek-7’ de verilmiştir. Bu form geliştirilirken ilgili literatürde alandan ya da farklı bir alanda benzer araştırmalar taranmış ve bu araştırmanın konusuna, önemine ve amacına uygun olarak düzenlenerek yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular belirlenmiştir. Araştırmanın pilot uygulama aşamasında çeşitli denemelere yer verilir ve belirsizlikler çözümlenebilir. Araştırma sorularının içeriği ile ilgili olarak bilimsel araştırma alanında uzman olan Dr. Emine Öztürk, Dr. Özlem Dağlı Gökbulut, Dr. Yonca Karaca ve Doç. Dr. Umut Akçıl’ dan ve soruların anlaşılabilirliği için de bir Türk dili uzmanından görüş ve öneri alınmıştır. Böylece soruların net ve anlaşılır olunabilmesi için belirlen amaca uygunluğu ve soruların düzeni ile ilgili öneriler dikkate alınarak bazı soruların içeriği benzerliklerden dolayı görüşme soruları listesinden çıkarılmış veya birleştirilmiş, bazı soruların ise anlaşılabilirliği geliştirilip görüşme formuna son şekli verilmiş ve nihai durumda görüşme soruları 10 görüşme sorusuna düşürülmüştür. Uzman görüşlerinin alınması ile görüşme formunun kapsam geçerliği sağlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanma sürecinde OSBED Sosyal Beceri Ölçeği ve Öğretmen Görüşme Formu kullanılmıştır. OSBED Sosyal Beceri Ölçeğini geliştiren araştırmacılarla iletişim kurulup gerekli izinler 10 Kasım 2021’ de alınıp ölçüm araçları elde edilmiştir. Öğretmen Görüşme Formu araştırmanın amacına göre hazırlanıp uzman görüşleri alınıp gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra tekrar uzman görüşü alınarak kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan OSBED Sosyal Beceri Ölçeği Ek-3 ve Öğretmen Görüşme Formu Ek-7’ de yer almaktadır.

Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurul Komisyonuna yapılan başvuru sonrasında sağlanan Etik Kurul İzni (15 Şubat 2022) ve Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğünden alınan uygulama izni (09 Mart 2022) ile araştırmaya başlanmıştır. Etik Kurul izni Ek-1 de, İlköğretim Dairesi Müdürlüğünden alınan izin Ek-2 de yer almaktadır.

Verilerin toplanması 15 Mart – 30 Nisan tarihleri arasında gerçekleşmiştir. KKTC sınırları içerisinde tüm şehirler ve şehirlere bağlı köylerden kolay örneklem methodologyyla belirlenen gönüllü katılım esası göz önünde bulundurularak uzaktan eğitim uygulaması kullanan öğretmenlere çevirim içi formlar doldurtulmuş aynı

zamanda okul öncesi eğitim kurumuna devam edip uzaktan eğitim almış çocukların velilerine yine gönüllülük esasına bağlı olarak OSBED sosyal beceri ölçeği öğretmenler yardımıyla dağıtılmış ve veriler toplanmıştır.

Görüşme soruları araştırmacı ile öğretmenler arasında yüz yüze görüşmeler ile toplanmaya çalışılmıştır. Ancak pandemi koşullarından dolayı yüz yüze gerçekleştirilemeyecek olan bazı görüşmeler çevrimiçi olarak yapılmıştır. Üst kademe yöneticileri ile ilgili demografik bilgi formu ve kendilerine sorulacak olan 10 açık uçlu soruyu içeren Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Ek- 7'de sunulmuştur. Araştırma kapsamında 10 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Katılımcıların görüşlerinden birebir alıntılar yapılırken aşağıdaki gibi kodlama sistemi kullanılmıştır. Her bir katılımcıya numara verilerek G-1, G-2, G-18 şeklinde kodlama yapılmıştır. Örneğin G-1: Birinci görüşmeci olarak kodlanmıştır.

Örneklem gruplarından elde edilen verilerle yapılan istatistik analizleri sonucunda ulaşılan bulgular, literatür doğrultusunda tartışılarak sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Nicel Veri Analizi

Araştırma verileri istatistiksel olarak Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24,0 çözümlenmiştir. Demografik değişkenlere göre analiz yapabilmek için parametrik testlerden T-Testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlik çalışması kapsamında; bir iç tutarlılık testi olan Cronbach's Alfa testi yapılmış ve madde-toplam korelasyonlarına bakılmıştır.

Tablo 3.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulanan Sosyal Beceri Ölçeğinin Güvenirlik Katsayısı

Cronbach's Alpha	N
,940	49

Tablo 4.

Yüz Yüze Eğitim Sürecinde Uygulanan Sosyal Beceri Ölçeğinin Güvenirlik Katsayısı

Cronbach's Alpha	N
,937	49

Uygulanan ölçek hem uzaktan eğitim sürecinde hem de yüz yüze eğitim sürecinde toplanan veriler ışığında güvenilirlik katsayısının sosyal bilimlerde kabul edilebilir (0,70) düzeyin çok üzerinde olduğu görülmektedir. Böylelikle ölçek ile toplanan verilerin güvenilir düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 5.

Veri Dağılımı Normallik Test Analizi

Betimleyici İstatistik		İstatistik	SS
ÖnToplam	Ortalama	188,9250	2,11528
	95% Ortalama güven aralığı	Alt sınır	184,7538
		Üst sınır	193,0962
	5% Sıralanmış verilerin sonraki ortalaması	190,2556	
	Ortanca	193,0000	
	Varyans	894,884	
	Standart sapma	29,91461	
	Minimum	91,00	
	Maksimum	264,00	
	Genişlik	173,00	
	İlk ve son çeyrek çıkarıldıktan sonraki genişlik	39,50	
	Kayıtlık	-,607	,172
	Basıklık	,731	,342
SonToplam	Ortalama	199,9700	2,17802
	95% Güven aralığı ortalaması	Alt sınır	195,6750
		Üst sınır	204,2650
	5% Sıralanmış verilerin sonraki ortalaması	201,2944	
	Ortanca	202,5000	
	Varyans	948,753	
	Standart sapma	30,80183	
	Minimum	97,00	
	Maksimum	295,00	
	Genişlik	198,00	
	İlk ve son çeyrek çıkarıldıktan sonraki genişlik	43,75	
	Kayıtlık	-,595	,172
	Basıklık	,697	,342

Mean ve median birbirine yakın olduğu için ve Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değeri -1 ile +1 değerleri arasında olup sifıra yakın olduğu için verilerin normal dağıldığı söylenebilir. Bu nedenle yapılacak ileri düzey istatistiksel analizlerde normal dağılım testlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Normal dağılım testlerinden; frekans analizi, ortalama hesaplama, T-testi ve Anova testleri kullanılmıştır.

Nitel Veri Analizi

Nitel veri analizi toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir unsurdur. Bu unsur içerisinde birey toplumun zengin yapısı ve karmaşıklığı farklı görüş açıları ile yaklaşmasına fırsat verir. Bu durum, nitel verilerin analizinde de farklı bir boyut içerisinde ele alarak analizlerin çeşitliliğine işaret etmektedir.

Nitel veri analizinin tek bir doğru yolu ve standart bir formülü yoktur. Bir rehber görevindedir. Ancak bu rehber görevi içerisinde yazılan bir reçete değildir. Aynı veri seti üzerinden farklı analizler elde edilir. İlk başta kaygılandırıcı, zor bir süreç olarak düşünülebilir. Ancak bu kaygı ile baş etme süreci içerisinde bir nitel veri analizi sürecinin ilk basamağı olarak düşünülebilir.

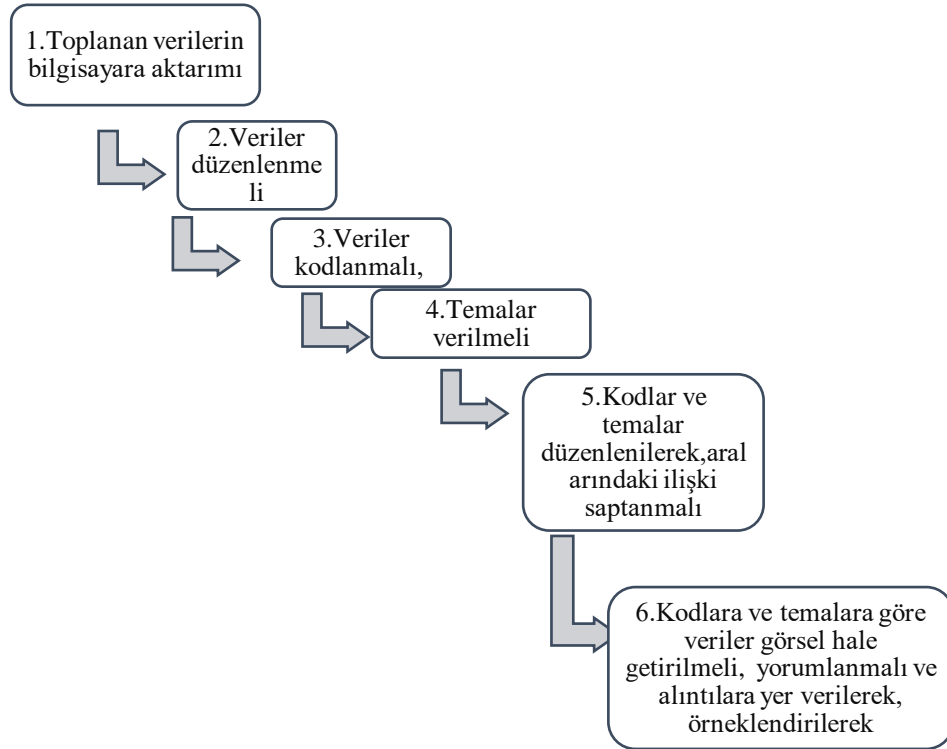
Nitel veri analizi araştırma içerisinde şekillenir. Araştırmacının veriye bakış açısından, amacından, araştırmada kullanılan sorulardan ve topladığı verilerden etkilenir. Analiz süreci; elde edilen verileri organizasyon, verileri amaca uygun olarak anlamlı bir şekilde bütün olarak bir araya getirme, genel yapıyı ya da çerçeveyi oluşturma, önemli noktaları ortaya koyma, okuyucuya anlamlı şekilde alternatifler sunma, kapsamlı ve sistematik bir süreç içerisinde devam eder.

Veriler toplandıktan sonra içerik analizine tabi tutularak boyutlarına göre kategorilendirilmiştir. İçerik analizinin amacı birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde toplayarak ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2013). İçerik analizi, belli kurallara bağlı kodlamalar yapılarak, özetlendiği sistematik ve yinelenen bir tekniktir. Sosyal bilim alanlarında sıklıkla tercih edilen içerik analizidir. İçerik analizi çalışmalarında, önceden hedeflenen kurallara göre kodlamalar yapılır ve araştırmacının uygun kategoriler ve sınıflamalar geliştirmesi yolu ile incelenen konuda karşılaştırmalar yapabilmelerine imkân sunmaktadır (Büyüköztürk & diğ., 2011). Veriler toplandıktan sonra içerik analizi yapılır ve ortak yönlü içerikler bulunur. Görüşme sırasında alınan ses kayıtları görüşme sonrasında bilgisayar

ortamına aktarılmıştır. Verilerin araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılması süreci, araştırmacı tarafından kavramsal çerçevenin iyice netleşmesi gibi olumlu sonuçlara da yol açmıştır. İçerik analizi yapılırken işlem sırasının şekil 4 de verilmiştir;

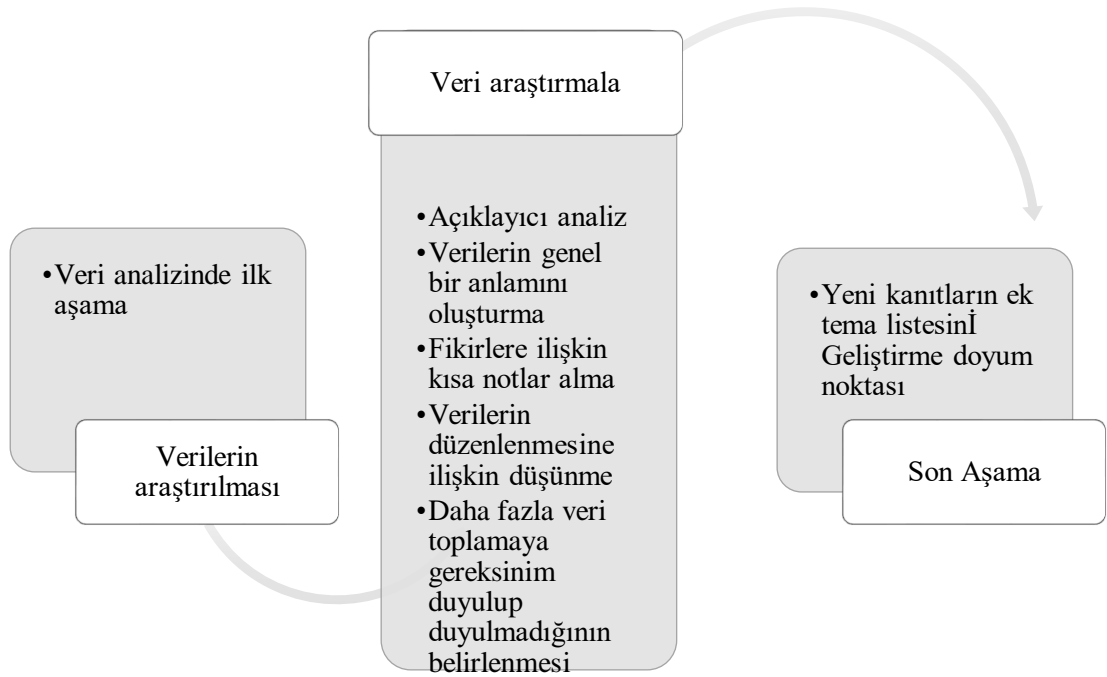
Şekil 4.

İçerik Analizi İşlem Sırası (Kishore & diğ., 2005)

Nitel veriyi analiz etmek ve yorumlamak için araştırmacı verisini mutlaka iyi tanımak zorundadır. Ancak bu tanıma kâğıt aracı üzerinde değil, öncelikle bilişsel açıklanmalıdır.

Şekil 5.

Veri Analizin İşlem Basamağı

Araştırmacının bu doyum noktasına ulaştığını fark etmesi, kişisel bir değerlendirmedir. Araştırmacının, temaları betimlemek için kullanılan belirli örnekler ve alıntılar aracılığıyla kanıtlar ortaya çıkararak, verilerin dökümüne geri dönüt sağlandığı zaman, verilerin dökümünü inceleyerek yeni bir bilgiyle karşılaşmadığı durumda, elde ettiği bu temalarla, doyum noktasına ulaştığı söylenebilir. Ayrıca, bu araştırmacı katılımcı doğrulaması ile bu temaları yeterli düzeyde belirlemiş olduğunu da onaylamış olur. Ayrıca kodlamanın doğruluğu için alan uzmanı ve nitel araştırma alanında uzman kişilerden fikir alınmasında, verilerden Kodlamalara Ulaşma aşamalarına geçilir. (Creswell, 2005). Elde edilen veriler sonuçlarında kodlar ve onları tanımlayan genel kategoriler belirlenmiş olup yazılı kayıtlar, kodlar ve kategoriler dikkate alınarak çözümlenmiştir. Ardından sonuçların değerlendirildiği araştırma raporu yazılarak ilgili literatür işığında yorumlanıp, desteklenmiştir.

Verilerin analizi nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. 4 boyut içeriğindeki toplam 10 soru birçok kez okunarak sorulara yönelik temalar oluşturularak kodlanmıştır. Kodlamanın güvenilirliğini kontrol etmek amacıyla araştırmacı tarafından bağımsız iki farklı zaman diliminde kodlanmıştır. Daha sonra iki kodlama birbiriyle karşılaştırılarak kontrol edilmiştir. Güvenirliği

Miles ve Huberman (1994). Akt; Tezer ve arkadaşları, (2019)' nın (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) kontrol edilmiştir. İki kodlama arasında %100 uyumluluk olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Toplanan verilerin içerik analizi yapılırken elde edilecek sonuçların geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması önemli görülmektedir. “Geçerlik ve Güvenirlik” inanırlığı arttırmaya yarayan ve araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki ölçüttür” (Başkale, 2016).

Nitel çalışmaların güvenirliliği, iç güvenirlik ve dış güvenirlik olarak ikiye ayrılmaktadır. Araştırmada toplanan aynı verilerin farklı araştırmacılar tarafından aynı sonuca ulaşmasına iç güvenirlik, sonuçların benzer ortamlarda farklı şekilde toplanmasına dış güvenirlik denmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2005).

İç güvenirlik yerine ‘tutarlılık’, dış güvenirlik yerine ‘teyit edilebilirlik’ stratejileri nitel araştırmalarda güvenirliliğin sağlanması adına önerilmektedir (Creswell, 2012).

Araştırmacı ve danışman iç güvenirliliği kontrol etmek amacıyla verileri analiz ederken iki farklı zaman diliminde ve farklı ortamlarda değerlendirmiştir. Elde edilen kodları ve temaları karşılaştırarak fikir birliğine varılmıştır. Araştırmacı ve danışman farklı ortam ve zamanlarda elde edilen ham verileri çıkan sonuçlar ile karşılaştırarak öznel yargılardan arındırılmış olduğuna kanaat getirerek dış tutarlılığını kontrol etmişlerdir.

Bu çalışmada önerilen nitel araştırma stratejilere uygun olarak iç güvenirlik yerine ‘tutarlılık’, dış güvenirlik yerine ‘aktarılabirlik’ kavramları kullanılmıştır. Bu araştırmada inandırıcılık için araştırmacı ve danışman elde edilen görüşme verilerini derinlemesine incelemiştir. Yine iç geçerliliği güçlendirmek için teyit edilebilirlik yöntemiyle katılımcılardan toplanan veriler katılımcılara gönderilerek görüşlerini yeniden teyit etmeleri istenmiştir. Dış geçerlilik için elde edilen verilerin özgünlüğünü bozmadan katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yaparak rapora G1., G3., G10 şeklinde aktarılmıştır.

Çalışmanın Planı

Bu araştırma aşağıdaki tabloda belirtildiği süre ve işlemler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

İşlem	Uygulama yeri	Tarih aralığı
OSBED ölçeği kullanım izni	Prof. Dr. Şener Büyüköztürk	10 Kasım 2021
Görüşme Formu Uzman Görüşleri	Doç. Dr. Umut Akçıl Yar. Doç. Dr. Şebnem Güldal Kan Dr. Yonca Karaca Dr. Özlem Dağlı Gökbulut Uz. Emine Öztürk	Aralık 2021
Etik Kurul İzni	YDÜ Bilimsel Araştırma Etik Kurul Başkanlığı	15 Şubat 2022
Ölçek Uygulama İzni	Millî Eğitim Bakanlığı	09 Mart 2022
Ölçeklerin Uygulanması	Devlete bağlı okul öncesi kurumlarında görev yapan öğretmen ve okul öncesi çocukların aileleri	15 Mart – 30 Nisan 2022

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde çalışma sorularına yönelik toplanan veriler ışığında ulaşılan bulgulara değinilmektedir.

Araştırmanın Nicel Verilerine İlişkin Bulgular

Tablo 6.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Okul Öncesi 4 – 6 Yaş Çocukların Sosyal Becerileri Düzeylerine Yönelik Bulgular

	X	Minimum	Maksimum	Range	Varyans	N
Uzaktan eğitim	3,856	3,110	4,660	1,550	,150	49

Tablo 7.

Yüz yüze Eğitim Sürecinde Okul Öncesi 4 – 6 Yaş Çocukların Sosyal Becerileri Düzeylerine Yönelik Bulgular

	Mean	Minimum	Maximum	Range	Variance	N of Items
Yüz yüze eğitim	4,081	3,365	4,490	1,125	,087	49

Tablo 8.

Uzaktan Eğitim ve Yüz yüze Eğitimde Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerine Yönelik Bulgular

		X	N	SS	t	Df	p	Açıklama
Pair 1	On Toplam	188,9250	200	29,91461	-8,900	199	,000	p<,05 Fark Var
	SonToplam	199,9700	200	30,80183				

Tablo 6, 7 ve 8 incelendiğinde pandemi sürecinde uygulanan eğitim ve pandemi sonrası geçilen yüz yüze eğitim sürecinde çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır. Bu bulguya göre yüz yüze eğitim sürecinde çocukların sosyal beceri düzeyleri (X=199,97) uzaktan eğitim sürecindeki sosyal beceri düzeylerine (X=188,92) göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 9.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Çocukların Sosyal Beceri Ölçeğinin Alt Boyutlarında Aldıkları Ortalama Puanları

	X	Minimum	Maksimum	Range	Varyans	N
UE-Başlangıç	4,067	3,620	4,390	,770	,064	12
UE-Akademik	3,858	3,220	4,660	1,440	,161	12
UE-Arkadaşlık	4,055	3,510	4,330	,820	,047	13
UE-Duygular	3,426	3,110	3,890	,780	,083	12

Tablo 10.

Yüz yüze Eğitim Sürecinde Çocukların Sosyal Beceri Ölçeğinin Alt Boyutlarında Aldıkları Ortalama Puanları

	X	Minimum	Maksimum	Range	Varyans	N
YY-Başlangıç	4,291	3,990	4,490	,500	,020	12
YY-Akademik	4,046	3,525	4,335	,810	,074	12
YY-Arkadaşlık	4,234	3,860	4,455	,595	,027	13
YY-Duygular	3,740	3,365	4,105	,740	,053	12

Tablo 9 ve 10' da uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim süreçlerinde sosyal beceri alt boyutları incelendiğinde çocukların yüz yüze eğitimde başlangıç becerileri ve arkadaşlık becerileri davranışlarında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin Demografik Değişkenlerine Göre Çocuğun Uzaktan Eğitim Sürecinde ve Yüz Yüze Eğitim Sürecinde Sosyal Beceri Davranışlarına Yönelik Bulgular

Tablo 11.

Yaşa Göre Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklama
Ön Toplam	Guruplar arası	7559,911	3	2519,970	2,896	,036	p<,05
	Guruplar içi	170521,964	196	870,010			Fark Var
	Toplam	178081,875	199				25-30 ile 37-41 yaş
Son Toplam	Guruplar arası	5679,503	3	1893,168	2,026	,112	Fark Yok
	Guruplar içi	183122,317	196	934,298			
	Toplam	188801,820	199				

25-30 yaş: X=179,61

37-41 yaş: X=196,15

Tablo 11 incelendiğinde ebeveyn yaşının uzaktan eğitim sürecinde çocuğun sosyal beceri gelişimleri üzerinde (p =.036 değeri p<,05) anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. En çok 37 – 41 yaş aralığında (X=196,15) olan ebeveynlerin

uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının sosyal beceri gelişimini daha fazla desteklediği görülmektedir.

Tablo 12.

Medeni Duruma Göre T-Testi

		X	N	SS	t	Df	P	Açıklama
Ön toplam	Evli	191,0298	168	29,06928	2,304	198	,038	p<,05 Fark Var
	Bekar	177,8750	32	32,28477				
		X	N	SS	T	Df	P	Açıklama
Son toplam	Evli	200,8036	168	30,41495	,879	198	,411	p>,05 Fark Yok
	Bekar	195,5938	32	32,91520				

Tablo 12’ de araştırmaya katılan ebeveynlerin medeni durumuna göre dağılım yer almaktadır. Evli olan ebeveynlerin bekar olanlara göre çocuğunun uzaktan eğitim sürecinde (.038, p<,05) anlamlı bir farklılık yarattığı görülmektedir. Evli olan ebeveynlerin uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini bekar olanlara göre daha fazla desteklediği görülmektedir.

Tablo 13.

Çocuk Sayısına Göre Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklama
ÖnToplam	Guruplar arası	4242,999	3	1414,333	1,595	,192	p>,05
	Gruplar içi	173838,876	196	886,933			Fark Yok
	Toplam	178081,875	199				
SonToplam	Guruplar arası	1809,716	3	603,239	,632	,595	p>,05
	Gruplar içi	186992,104	196	954,041			Fark Yok
	Toplam	188801,820	199				

Tablo 13’ te araştırmaya katılan ebeveynlerin sahip olduğu çocuk sayısına göre dağılım yer almaktadır. Çocuk sayısının ebeveynlerin 4 – 6 yaş çocuklarının sosyal beceri gelişimleri üzerinde (p>0,5) anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 14.

Meslek Türüne Göre Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklama
ÖnToplam	Guruplar arası	10009,175	4	2502,294	2,903	,023	p<,05
	Gruplar içi	168072,700	195	861,911			Fark Var

	Toplam	178081,875	199				Serbest ile Devlet
	Guruplar arası	7663,904	4	1915,976	2,063	,087	Fark Yok
SonToplam	Gruplar içi	181137,916	195	928,912			
	Toplam	188801,820	199				

Serbest meslek $X=177,81$

Devlet: $X=199,34$

Tablo 14' te uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde ebeveynlerin meslek türünün çocuğun sosyal beceri gelişimine yönelik dağılım yer almaktadır. Tablo incelendiğinde ebeveynlerin serbest meslek türü ile devlette meslek türü arasında çocuklarının uzaktan eğitim sürecinde ve yüz yüze eğitim sürecinde sosyal beceri düzeyleri arasında (0,23, $p<,05$) anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin, en çok uzaktan eğitim sürecinde ($X=199,34$) devlet çalışanı ve ($X=177,81$) serbest meslek sahibi ebeveynlerin çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini desteklediği görülmektedir.

Tablo 15.

Eğitim Durumuna Göre Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklama
ÖnToplam	Guruplar arası	10815,748	6	1802,625	2,080	,057	$p>,05$
	Gruplar içi	167266,127	193	866,664			Fark Yok
	Toplam	178081,875	199				
SonToplam	Guruplar arası	7665,481	6	1277,580	1,361	,232	$p>,05$ Fark Yok
	Gruplar içi	181136,339	193	938,530			
	Toplam	188801,820	199				

Tablo 15' te uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde ebeveynlerin eğitim durumunun çocuklarının sosyal beceri gelişimlerine yönelik dağılım yer almaktadır. Ebeveynlerin eğitim durumunun uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde çocuklarının sosyal beceri gelişimlerine yönelik $p>0,5$ farklılığa sebep olmadığı görülmektedir.

Tablo 16.

Sosyal Beceri Eğitimi Alma Durumuna Göre T-Testi

		X	N	SS	t	Df	p	Açıklama
Ön toplam	Evet	191,3030	33	30,51996	,499	198	,625	$p>,05$ Fark Yok
	Hayır	188,4551	167	29,86429				
		X	N	SS	t	Df	p	Açıklama

Son	Evet	201,3030	33	32,25725	,271	198	,795	p>,05	Fark Yok
toplam	Hayır	199,7066	167	30,59989					

Tablo 16' da ebeveynlerin sosyal beceri ile ilgili eğitim alma durumlarına yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde ebeveynlerin sosyal beceri eğitimi alanların almayanlara göre çocuklarının uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde sosyal beceri gelişimlerinde göre ($,625, p<,05$) anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 17.

Çocuğun Yaşına Göre Anova Analizi

		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P	Açıklama
	Guruplar arası	2727,024	2	1363,512	1,532	,219	p>,05
ÖnToplam	Gruplar içi	175354,851	197	890,126			Fark Yok
	Toplam	178081,875	199				
	Guruplar arası	454,539	2	227,270	,238	,789	p>,05 Fark Yok
SonToplam	Gruplar içi	188347,281	197	956,078			
	Toplam	188801,820	199				

Tablo 17' de uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde çocukların yaşının sosyal beceri gelişimine yönelik dağılıma yer verilmiştir. Çocukların yaşının uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde sosyal beceri düzeylerine yönelik anlamlı ($p>0,5$) bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 18.

Çocuğun Yerleşim Yerine Göre T-Testi

		X	N	SS	T	Df	P	Açıklama
Ön toplam	Köy	187,6124	129	29,00008	,836	198	,416	p<,05 Fark Yok
	Şehir	191,3099	71	31,57919				
		X	N	SS	T	Df	P	Açıklama
Son toplam	Köy	199,4884	129	32,18431	,297	198	,738	p>,05 Fark Yok

---

Şehir 200,8451 71 28,31741

Tablo 18’ de uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde ailenin ve çocuğun yaşadığı yerleşim yeri dağılımına yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde köy ve şehirde yaşam durumuna göre uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde çocukların sosyal beceri gelişimlerinde (416, $p < ,05$) anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Araştırmanın Nitel Verilerine Yönelik Bulgular

Tablo 19.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Planladıkları Sosyal Beceri Etkinliklerine Yönelik Bulguları

Tema	Kod	F	%
Video İzleme	Arkadaş videolarını izleme	2	20
	Bireysel özelliklerinin tanıtımı	1	10
	Arkadaşları ile video paylaşma	1	10
Aile Katılımı	Sanat Etkinlikleri	2	20
	Müzik	1	10
		1	10
	Oyun		
	Ritim	1	10
	Sohbet	1	10
	Duygu Kartları	1	10
TOPLAM		10	100

Tablo 19’ da öğretmenlerin uzaktan eğitimde planladıkları sosyal beceri etkinliklerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin %20’ lik bir çoğunluğunun video izleme temasında arkadaş videolarını izleme ve aile katılımı etkinlikleri temasında %20’ sinin sanat etkinlikleri planladıkları görülmektedir.

Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimde planladıkları sosyal beceri etkinliklerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G1. “Evde yapılan çalışma videolarının gruptan paylaşarak birbirlerini izlemelerini istedim”.

G4. “Uzaktan eğitimde yapılan etkinlik videolarının paylaşılıp izlenmesi”.

Tablo 20.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Destekledikleri Başlangıç Becerilerine Yönelik Bulguları

Tema	Kod	f	%
Başlangıç Becerileri	Anlaşılır ses tonu	3	30
	Duyularını ifade etme	3	30
	Kendini tanıtmaya	2	20
	Selamlaşma	1	10
	Vedalaşma	1	10
TOPLAM		10	100

Tablo 20’ de öğretmenlerin uzaktan eğitimde destekledikleri başlangıç becerilerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin %30’ u anlaşılır ses tonu kullanma, %30’ u duyularını ifade etme, %20’ si kendini tanıtmaya, %1’ i selamlaşma ve %1’ i vedalaşma davranışlarını destekledikleri görülmektedir.

Aşağıda öğretmenlerin uzaktan eğitimde destekledikleri başlangıç becerilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G1. “*Etkinlik videolarını çekerken anlaşılır ses tonu kullanmaları için dönüt veriri*”.

G2. “*Duyularını yönetme; heyecan, stres vb. davranışlarını kontrol etmeleri için çaba harcadım.*”

G3. “*Planladığım etkinliklerde videolar çekerek her öğrencinin kendisini tanıtmalarını istedim.*”

Tablo 21.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Kazandırdıkları Akademik Destek Beceri Bulguları

Tema	Kod	f	%
Akademik Destek Becerileri	Dinleme	3	30
	Başladığı işi bitirme	2	20
	Yönergelere uyma	2	20
	Soruya cevap verme	2	20
	Düşüncelerini ifade	1	10
Toplam		10	100

Tablo 21’ de öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde çocuklara kazandırdıkları akademik destek becerileri dağılımına yer verilmiştir. Öğretmenlerin en çok %30’ u dinleme, %20’ si başladığı işi bitirme, %20’ si yönergelere uyma, %20’ si soruya cevap verme ve %10’ u düşüncelerini ifade etme becerileri kazandırdıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde çocuklara kazandırdıkları akademik destek becerilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G6. “Gönderilen ders videolarını dikkatli bir şekilde dinlemelerini çektiğim ders videolarında vurgulayarak dinleme becerisi kazanmalarını sağladım”.

G3. “Ailelere gruplardan mesaj atarak başladıkları etkinliği zamanında bitirmeleri konusunda dikkat etmeleri, öğrencileri desteklemeleri konusunda bilgilendirdim ve bunun sonucunda gönderdikleri videolardan davranış kazanımını takip ettim”.

Tablo 22.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Destekledikleri Arkadaşlık Becerileri Bulguları

Tema	Kod	f	%
Paylaşma	Etkinlik videolarını paylaşma	7	70
Arkadaşlarının takdir	Videolarla birbirlerine Teşekkür ve takdir	3	30
Toplam		10	100

Tablo 22’ de öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde destekledikleri arkadaşlık becerileri bulgularına yer verilmiştir. Öğretmenlerin %70’ i etkinlik videolarını paylaşma, %30’ u ise videolar aracılığıyla birbirlerini takdir etme ve teşekkür etme becerilerini desteklediği görülmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde destekledikleri arkadaşlık becerilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G8. “Gruplardan paylaşılan videolarla birbirlerine videolar çekip göndermelerini ve iletişim kurmalarını sağladım”.

G10. “Öğrencilerin yakın arkadaşlarıyla kendi aralarında birbirlerine videolar çekip göndermeleri konusunda ailelerin bu konuda desteklemesini sağladım”.

Tablo 23. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Destekledikleri Duygularını Yönetme Beceri Bulguları

Tema	Kod	f	%
Drama	Duygularını gösterme	3	30
	Başkalarının duygularını anlama	3	30
Hikâye	Başkalarının duygularını tahmin etme	2	20
Video Çekme	Duygularını ifade etme	1	10
	Başkalarının duygularını anlama	1	10
Toplam		10	100

Tablo 23’ de öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde destekledikleri duygularını yönetme becerilerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin %30’ u duygularını gösterme ve %30’u başkalarının duygularını anlama becerileri için drama yöntemini kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin %20’ si hikâye yöntemiyle başkalarının duygularını tahmin etme becerisini desteklediği, %10 duygularını ifade etme ve %10’ unun başkalarının duygularını anlama video çekme yöntemini kullanarak destekledikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde destekledikleri duygularını yönetme becerilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G2. “*Drama çalışmalarında beden ve yüz ifadelini kullanılan drama konusuna göre hangi duygu içinde olduklarını hissettirmelerini istedim, başarılı çalışmalar çıkardık*”.

G9. “*Drama etkinlikleriyle duygular konusunda fotoğraf ve videolar göndererek duygularını birbirleriyle paylaşıp taklit yoluyla kazanım elde etmelerini sağlamaya çalıştım*”.

Tablo 24.

Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Planladıkları Sosyal Beceri Etkinlik Bulguları

Tema	Kod	f	%
Drama	Duygularını ifade etme	1	10
	Başkalarının duygularının anlama	1	10
Oyun	Grup oyunları	3	30
	Serbest oyun	2	20
Payşalım	Sohbetler	2	20
	İş bölümü	1	10

Toplam	10	100
---------------	-----------	------------

Tablo 24’ de öğretmenlerin yüz yüz eğitimde uyguladıkları etkinliklerde planladıkları sosyal beceri bulgularına yer verilmiştir. Öğretmenlerin en çok %30’ unun oyun temasında grup oyunlarını, %20’ sinin serbest oyun, %20’ sinin paylaşım temasında sohbet etkinliklerini kullandıkları görülmektedir. %10’ o duygularını ifade etme, %10’ u başkalarının duygularını anlama ve %10’ u ise iş bölümü çalışmalarına yer vermektedirler.

Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde planladıkları sosyal beceri etkinliklerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G1. “*En çok oyun türlerini kullanıyorum. Grup oyunları ve serbest oyunlar*”.

G10. “*Okul ortamında en çok serbest oyunlarla sosyal beceri geliştirmeleri için çalışıyorum*”.

Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Destekledikleri Başlangıç Becerilerine Yönelik Bulgular

Tablo 25.

Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Destekledikleri Başlangıç Becerilerine Yönelik Bulgular

Tema	Kod	f	%
Başlangıç Becerileri	Selamlaşma	3	30
	Teşekkür etme	3	30
	İzin isteme	2	20
	Yardım isteme	1	10
	Kendini tanıtmaya	1	10
Toplam		10	100

Tablo 25’ de öğretmenlerin yüz yüze eğitimde destekledikleri başlangıç becerilerine yer verilmiştir. Öğretmenlerin %20’ si selamlaşma, %20’ si teşekkür etme, %20’ si izin isteme, %10’ u yardım isteme ve %10 ise kendini tanıtmaya beceri gelişimlerini desteklediği görülmektedir.

Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde destekledikleri başlangıç becerilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G7. “*Okula geldikleri zaman okuldan ayrılacakları zamanlarda merhaba, hoşça kal kelimelerini kullanmaları için destekliyorum*”.

G5. “Gelen bir misafir ile selamlaşarak seslenmeleri için destekliyorum”.

G1. “Gün içerisinde paylaşma yardımlaşma gibi durumlarda birbirlerine teşekkür etmelerine dikkat ediyorum”.

Tablo 26.

Öğretmenlerin Yüz yüze Eğitimde Çocuklara Kazandırdıkları Akademik Destek Becerilerine Yönelik Bulgular

Tema	Kod	f	%
Akademik Destek Becerileri	Düşüncelerini ifade etme	3	30
	Cevap verme	2	20
	Başladığı etkinliği sonlandırma	2	20
	Dinleme	1	10
	Söz alma	1	10
	Yönergelere uyma	1	10
Toplam		10	100

Tablo 26’ te öğretmenlerin yüz yüze eğitimde çocuklara kazandırdıkları akademik destek becerilerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlerin en çok %30’ unun düşüncelerini ifade etme becerisini kazandırdığı görülmektedir. Öğretmenlerin %20’ sinin cevap verme, %20’ sinin başladığı etkinliği sonlandırma, %10’ unun dinleme, %10’ unun söz alma ve %10’ unun yönergelere uyma becerilerine yönelik kazanımlar elde ettikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde çocuklara kazandırdıkları akademik destek becerilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G2. “Hikâye etkinlikleri sonrasında hikâye hakkında beyin fırtınası yaparak düşüncelerini dile getirmelerini sağlamaya çalışırım”.

G3. “Tüm etkinliklerde öğrencilerimin fikir ve düşüncelerini ifade etmelerine olanak sağlarım”.

Tablo 27.

Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Destekledikleri Arkadaşlık Becerilerine Yönelik Bulgular

Tema	Kod	f	%
Arkadaşlık Becerileri	Oyunun kurallarına uyma	3	30
	Sırasını bekleme	2	20

Paylaşma	2	20
İş birliği	2	20
Duygularını ifade etme	1	10
Toplam	10	100

Tablo 27’ de öğretmenlerin yüz yüze eğitimde destekledikleri arkadaşlık becerilerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlerin en çok %30’ unun oyunun kurallarına uyma, %20’ sinin paylaşma, %20’ sinin iş birliği, %20’ sinin sırasını bekleme ve en az %10’ unun duygularını ifade etme becerilerini desteklediği görülmektedir.

Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde destekledikleri arkadaşlık becerilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G6. “Serbest oyunlarda arkadaşlarıyla iletişimlerini kontrol ederim ve kurallara uymaları birbirlerini de uymaları konusunda desteklerim”.

G9. “Birlikte oynadığımız oyunlarda kurallara uymayan öğrencilerimizin kurallara uyması konusunda ceza, uyarma, konuşma, takdir etme gibi dönütlerle kurallara uymalarını sağlarım.

Tablo 28.

Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Kazandırdıkları Duygularını Yönetme Becerilerine Yönelik Bulgular

Tema	Kod	f	%
Duygularını Yönetme Becerileri	Duygularını başkalarını rahatsız etmeden gösterme	3	30
Tablo 28 (Devamı)			
	Hatalarıyla baş etme	3	30
	Engellenme ile baş etme	2	20
	Hakkını koruma	1	10
	Başkalarının duygularını anlama	1	10
Toplam		10	100

Tablo 28’ de öğretmenlerin yüz yüze eğitimde kazandırdıkları duygularını yönetme becerileri bulgularına yer verilmiştir. Öğretmenlerin en çok %30’ unun duygularını başkalarını rahatsız etmeden gösterme, %30’ u hatalarıyla baş etme,

%20' si engellenme durumuyla baş etme, %10' u hakkını koruma ve %10' u başkalarının duygularını anlama becerilerini kazandırdığı görülmektedir.

Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde kazandırdıkları duygularını yönetme becerilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

G1. *“Anlaşmazlık durumunda ses tonu ve kullandığı kelimelere dikkat ederek söylemelerini sağlarım”*.

G5. *“Kavga ettikleri zaman sakin kalmaları ve öfke durumlarıyla başa çıkmaları konusunda cesaretlendiririm”*.

BÖLÜM V

Tartışma

Bu bölümde, elde edilen bulgular literatürde yer alan araştırmalar çerçevesinde tartışılmıştır.

Çalışmanın Nicel Boyutuna İlişkin Tartışma

Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik değişkenlerine göre elde edilen veriler sonucunda ebeveynlerin yaşına, medeni durumuna ve meslek türüne göre uzaktan eğitim sürecinde anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin en çok 37 – 41 yaş ve 25 – 30 yaş aralığında olanların uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde evli olan ebeveynlerin çocuklarının sosyal beceri davranışlarında daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin uzaktan eğitim sürecinde devlet ve serbest meslek sahibi olanların çocuklarının sosyal becerileri gelişimlerinde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında bu araştırma konusu ile birebir çalışma olmamakla birlikte araştırmanın değişkenlerini destekler nitelikte benzer çalışmalar bulunmaktadır. Alan yazında demografik değişkenlerin Saitoğlu, (2020) de okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile problem davranışlar ve akran ilişkileri arasındaki ilişkinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yaptığı araştırmada anne yaşına göre sosyal beceri değerlendirme ölçeği alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Konca & Çakır, (2021) yaptıkları araştırma sonucunda araştırmaya katılan velilerin en çok 30 – 39 yaş aralığında, %95' inin kadın, %40' ının lise mezunu, %75 ev hanımı olduğu, %60' ının iki çocuk sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ceylan, (2014)' te yaptığı araştırmada sosyal beceri gelişiminde boşanmış ailede olmanın sosyal beceri gelişimini etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır sonucu araştırmanın medeni durum değişkenini destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuç doğrultusunda ebeveynlerin eğitim durumuna, çocuk sayısına ve yerleşim yerine göre çocukların sosyal beceri gelişimlerinde bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın ile ilgili araştırmalar incelendiğinde Ceylan, Ş. (2014)' te yaptığı araştırmasında kardeş sayısının sosyal beceri gelişimini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Erdem vd. (2021) pandemi döneminde Türkiye' de özel eğitim sınıflarında uzaktan eğitim

uygulamalarının ebeveyn görüşlerine göre değerlendirmek amacıyla yaptı araştırmada eğitim durumu açısından bakıldığında ise ilkokuldan yüksek lisansa kadar farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan ebeveyn görüşlerine göre çocuklarının pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim ve pandemi sonrası geçilen yüz yüze eğitim sürecinde çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Yüz yüze eğitimde çocukların sosyal beceri davranış alt boyutlarında başlangıç becerileri ve arkadaşlık becerilerinin daha çok geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan literatür araştırmalarında elde edilen verilere göre uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimin karşılaştırılmasına yönelik benzer çalışmalar yapılmıştır. Gülay Ogelman vd. (2021) de yaptıkları araştırmada erken çocukluk döneminde okula uyum sağlama süreçleri incelenmiş ve öğrencilerde bir takım sosyal davranış problemleri edinilen bilgilerin unutulması gibi sorunlarla karşılaştığı görülmüştür. Yaşanan pandemi sürecinde ise uzaktan eğitimden dolayı çocukların yeterince sosyalleşemediği ve özgüven edinimlerinin gelişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Erol & Erol (2020) de yaptıkları çalışmada ilkokula başlama sürecinde uzaktan eğitimin sosyal etkileşimlerini olumlu etkilemediği, öğrencilerin okula isteksizlik ve soğuma yaşamalarına, ayrıca çocuklar üzerinde öğretmenin doğrudan iletişim kurması onları motive ve mutlu ettiğini, uzaktan eğitimde dijital kullanımın artış olduğu ve ailelerin doğrudan çocuklarının eğitiminde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda ebeveynlerin sosyal beceri eğitim alanların almayanlara göre çocuklarının sosyal beceri davranışlarında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde araştırma konusuna yönelik yapılan literatür çalışmalarında veli ve öğretmenlere yönelik sosyal beceri eğitimleriyle ilgili benzer araştırmalara rastlanmıştır. Erdem vd. (2021) pandemi döneminde Türkiye’ de özel eğitim sınıflarında uzaktan eğitim uygulamalarının ebeveyn görüşlerine göre değerlendirmek amacıyla yaptı araştırmada ailelerin uzaktan eğitim döneminde zorluklarla yüz yüze kaldıklarını ve desteğe gereksinimleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kim vd. (2011) yaptıkları araştırma sonucuna göre ebeveyn ve sosyal beceri eğitimi alan aileler ve sosyal beceri eğitimi alan çocukların saldırgan davranışlarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Uysal & Balkan (2015) sosyal beceri eğitimi alanın, düşük sosyo-ekonomik seviyedeki okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeyleri ve benlik kavramı üzerindeki etkisi inceledikleri araştırmada anne ve çocuklardan oluşan üç grubun sosyal beceri düzeyleri ve benlik puanları arasında

istatistiksel anlamda farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ceylan, (2014)' te okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi yaş grubu çocuğa sahip ailelerin çocuklarda sosyal becerilerin desteklenmesi konusundaki görüşlerini değerlendirmek amacıyla yaptığı çalışma bulgularına göre ebeveyn ve öğretmen görüşlerine göre sosyal beceri eğitimi ihtiyaçlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda hazırlanacak planlı eğitim programlarıyla üniversite yıllarından başlayarak verilecek sosyal beceri eğitimlerinin sosyal becerileri yüksek bireyler yetiştireceğini sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın Nitel Boyutuna İlişkin Tartışma

Pandemi döneminde uzaktan ve yüz yüze eğitimde okul öncesi çocukların sosyal becerilerinin öğretmen ve ebeveyn farkındalıklarına göre değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın bu bölümünde öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen öğretmenlerin demografik bilgilerine yönelik bulgular yer almaktadır. Öğretmenlerin yaş dağılımlarına göre 27 – 46 yaş aralığındaki öğretmenlerin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna benzer başka bir çalışmada akademisyenlerin 30 – 40 yaş aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kan (2020) de Pozitif Psikoterapide Denge modeline göre çatışma çözme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi ve Pozitif Psikoterapi 'de Denge Model'ine göre akademisyenlerin çatışma –çözme becerileri ile iş motivasyonu arasında etkinin incelenmesi amacıyla yaptığı araştırmaya katılan akademisyenlerin en çok 30 – 40 aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin cinsiyet dağılımına göre araştırmaya katılan 10 öğretmenin 9'unun kadın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna benzer ve diğer literatür araştırmaları incelediğinde birçok araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kadın öğretmenler olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunu kadın öğretmenler oluşturmaktadır denebilir. Gündoğdu (2021)' de öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde uyguladıkları aile katılım çalışmalarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada çalışmaya katılan öğretmenlerin 35' ininde kadın olduğu erkek öğretmenlerin katılımının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Acar vd. (2021)' de okul öncesi öğretmenlerinin covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesine yönelik araştırmada 229 kadın öğretmenin, 24 erkek öğretmenin katıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin eğitim durumuna göre dağılım sonucunda araştırmaya katılan 10 öğretmenin 8' inin lisans mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada öğretmenlerin büyük çoğunluğunun lisans mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Acar vd. (2021) de okul öncesi öğretmenlerinin covid – 19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada katılımcıların 204' ünün büyük bir çoğunlukla lisans mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin çalıştığı sektöre göre dağılım sonucuna göre 10 öğretmenin 9' unun devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumunda görev yaptığı ve büyük çoğunluğu oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumunda çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Aral ve Kadan (2021)' de pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarında yaşadıkları problemlerin belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmaya katılan 24 öğretmenin 20' sinin devlete bağlı kurumda çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim dağılımları incelendiğinde 5 öğretmenin sosyal beceri eğitimi aldığı 5 tanesinin almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu sonucunda sosyal beceri hizmet eğitimi alan ve almayan öğretmenler eşit dağılım göstermektedir. Buna benzer bir çalışmada öğretmenlerin herhangi bir sosyal beceri hizmet içi eğitimi almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Celan (2014) okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi yaş grubu çocuğa sahip ailelerin çocuklarda sosyal becerilerin desteklenmesi konusundaki görüşlerini değerlendirmek amacıyla yaptığı araştırma bulgularına göre öğretmenlerin sosyal beceri ile ilgili hizmet içi eğitim almadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç kapsamında öğretmenlerin sosyal beceri ile ilgili eksik ve ihtiyaç hissettikleri bilgileri internet ve rehber öğretmenlerin desteğini aldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde uyguladıkları sosyal beceri etkinliklerinde en çok arkadaş videolarını izleme ve aile katılımlı sanat etkinliklerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yaşar Ekici (2013)' te aile katılım çalışmalarına katılan ebeveynlerin katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim süreçlerinde en çok destekledikleri başlangıç becerileri anlaşılır ses tonu kullanma ve duygularını ifade etme becerileri üzerinde durdukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler uzaktan eğitimde çocuklarına en çok kazandırdıkları akademik destek becerileri dinleme ve

başladığı işi bitirme becerileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Arkadaşlık becerilerine yönelik öğretmenlerin en çok destekledikleri beceri etkinlik videolarını paylaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Duygularını yönetme becerilerine bağlı sonuçlarda ise öğretmenlerin en çok desteklediği beceri drama yoluyla duygularını gösterme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür çalışmalarında bu konuyla ilgili birebir araştırma ve bulgusuna rastlanmamakla birlikte uzaktan eğitimle ilgili benzer çalışmalar yer almaktadır. Novianti & Garzia (2020)'nin yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimde öğrencilerin evde eğitim etkinliklerine aktif olarak katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Cheng & Chau (2016) da yaptıkları araştırma sonucunda uzaktan eğitimde sosyal etkileşimin önemi üzerinde durarak öğrencilerin yetersiz sosyal iletişim ve sosyal bağ sebebiyle sosyal paylaşımlarını azaltacağı, performans düşmesi ve büyük yıpranmaya sebep olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Akyürek (2020) alan yazın taramasına bağlı olarak uzaktan eğitimi incelediği çalışmada uzaktan eğitime katılan öğrencilerin sosyalleşmesinin engellenebileceği ve zayıflayabileceği sonucuna ulaşmıştır. Karacaoğlu vd. (2021) de yaptıkları araştırma sonucunda Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde orta okul öğrencilerinin sosyal becerilerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Yürek (2021) uzaktan eğitimin okul öncesinde uygulanabilirliği amacıyla yaptığı araştırma sonucunda okul öncesi eğitimde uzaktan eğitim modeliyle sosyalleşme konusunda büyük sınırlılıklar yaşayacakları ve ileriki yıllarda da sıkıntılar yaşanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Yüz yüze eğitimde öğretmenlerin uyguladıkları sosyal beceri etkinliklerinde planladıkları etkinlikler arasında en çok oyun temasında grup oyunları olduğu sonrasında ise serbest zaman ve sohbetlere yer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde başlangıç becerilerinden en çok selamlaşma ve teşekkür etme becerilerini destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin yüz yüze eğitimde en çok düşüncelerini ifade etme akademik destek becerilerini kazandırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin arkadaşlık becerilerinden en çok oyun kurallarına uyma davranışlarını destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Duygularını yönetme becerilerinden en çok duygularını başkalarını rahatsız etmeden gösterme davranışlarını kazandırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu benzer çalışmalar incelenmiş literatürde sosyal beceri davranışlarına yönelik bulgulara rastlanmıştır. Ceylan (2014)' te erken çocukluk dönemindeki çocukların sosyal becerilerinin desteklenmesi sebebiyle ebeveyn ve öğretmen görüşlerini belirlemek konusunda yaptığı çalışmada öğretmenlerin problem çözme becerileri; başkalarının ve kendi

duygularını anlama, değişik bakış açılarıyla bakma, özgün ve yaratıcı düşünme, akran ilişkilerinde sorumluluk duygusu geliştirme, kendini ifade etme davranışlarını destekledikleri sonucuna ulaşmıştır. Dinçer vd. (2019) da yaptıkları çalışmada öğrencilerin kendini ifade etme yetenekleri arttıkça arkadaşlarıyla yaşadıkları sorun durumlarında sosyal arkadaş çözümleri üretme yetenekleri yükselirken sosyal olmayan çözümler yaratma yeteneklerinin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Uysal & Balkan (2015) te yaptıkları araştırmaya katılan öğrencilerin Dinleme becerileri ve kişilerarası becerilerine yönelik anlamlı farklılık gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Arslan vd. (2011) de okul öncesi 6 yaş çocuklarıyla yaptıkları çalışmalarda sözlü açıklama, kendini kontrol etme, dinleme, duygularını yönetme becerileri, okula hazır bulunuşluk ve aile katılımı arasında manidar bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Çalışmanın Nicel Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar incelendiğinde, ebeveynlerin demografik değişkenlerine göre 25-30 ile 37-41 yaş aralığında, medeni durumu evli olanların ve serbest meslek ile devlet çalışanlarının çocuklarının uzaktan eğitimde sosyal beceri gelişimlerinde daha başarılı oldukları görülmüştür.

Araştırma bulgularından elde edilen sonuç doğrultusunda ebeveynlerin eğitim durumuna, çocuk sayısına ve yerleşim yerine göre çocukların sosyal beceri gelişimlerinde bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveynlerin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde çocuklarının sosyal beceri davranışları arasında fark olup olmadığına yönelik bulgular incelendiğinde yüz yüze eğitimde sosyal beceri alt boyutlarından başlangıç becerileri ve arkadaşlık becerilerinin daha fazla geliştiği görülmüştür.

Çalışmanın Nitel Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin pandemi döneminde uzaktan eğitim süreci içerisinde uyguladıkları sosyal beceri davranışlarına ilişkin etkinlikler arasında arkadaş videolarını izleme ve aile katımlı sanat etkinliklerini kullandıkları sonucuna varılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitim süreçlerinde başlangıç becerilerinde en çok anlaşılır ses tonu kullanma ve duygularını ifade etme, akademik destek becerilerinde en çok dinleme ve başladığı işi bitirme, arkadaşlık becerilerinde videolarını paylaşma, duygularını yönetme becerilerinde en çok drama yoluyla duygularını gösterme davranışlarını kazandırdıkları görülmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin yüz yüze eğitim süreçlerinde başlangıç becerilerinden en çok selamlaşma ve teşekkür etme; akademik destek becerilerinden en çok düşüncelerini ifade etme, arkadaşlık becerilerinden en çok oyun kurallarına uyma ve duygularını yönetme becerilerinden en çok duygularını başkalarını rahatsız etmeden göstermeye davranışları kazandırdıkları görülmektedir.

Araştırmanın nicel ve nitel bulgularından yola çıkarak genel değerlendirme aşağıda yapılmıştır.

Nicel bulgular sonucunda uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim süreçlerinde çocukların sosyal beceri düzeyleri incelendiğinde yüz yüze eğitimde sosyal becerilerinin daha fazla geliştiği bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaşlarının 37- 41 ve 25 – 30 yaş aralığında olanların, medeni durumu evli olanların ve meslek türüne göre devlet ve serbest meslek sahibi olanların uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal beceri alt boyutlarına yönelik bulgular değerlendirildiğinde çocukların başlangıç becerileri ve arkadaşlık becerilerinin yüz yüze eğitimde geliştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitel bulgular sonucunda uzaktan eğitimde sosyal beceri gelişimi video paylaşımları ve aile katılım etkinlikleri kapsamında sanat çalışmaları yapılırken yüz yüze eğitimde çocukların bire bir etkileşim halinde oldukları oyun ve sohbet paylaşımlarının yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimde planlanan etkinliklerin aile desteği ve aile katılım çalışması şeklinde yürütülürken yüz yüze eğitimde çocukların eğitim ortamı içerisinde kendi deneyimleri sonucunda sosyal beceri kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak uygulayıcılara ve ileride yapılması önemli görülen araştırmalara yönelik öneriler aşağıdaki gibidir:

- Bu araştırmanın nicel kısmında kullanılan OSBED ölçeği bu çalışmada sadece ebeveynlere uygulanarak çalışılmıştır. Hem aile hem de öğretmenlere uygulanarak araştırmanın sonuçlarına zenginlik katarak genellenebilirliğini artıracak, karşılaştırma yapma imkânı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Bu araştırma kapsamında nicel ve nitel örneklem sayıları var olan pandemi ve korunma stratejileri ile vakaların yoğunluğundan dolayı artırılmamıştır. Benzer çalışmanın daha büyük bir örneklem sayısı ile yapılması önerilmektedir.
- Araştırma verileri KKTC sınırları içerisinde devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğretmenler ve ebeveynlerden toplanmıştır. Hem devlet hem de özel okul bünyesindeki öğretmen ve ebeveynlerle çalışılması önerilmektedir.

- Araştırma süreci ve kapsamında alan yazın taramalarında sosyal beceri konusunda birçok araştırmanın olduğu fakat sosyal beceri alt boyutları; başlangıç becerileri, akademik destek becerileri, arkadaşlık becerileri ile duygularını kontrol etme becerilerine yönelik çalışmaların yeterli olmadığı görülmüştür. Sosyal beceri alt boyutları konusunda çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Uzaktan ve yüz yüze eğitim süreçlerinde sosyal beceri alt boyutları incelendiğinde başlangıç becerileri ve arkadaşlık becerilerinin yüz yüze eğitimde anlamlı farklılaştığı sonucundan yola çıkarak uzaktan eğitimde başlangıç becerileri ve arkadaşlık becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerle desteklenerek çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Araştırma süreci ve alan yazın taramasında elde edilen veriler ışığında sosyal beceri gelişiminde okul aile iş birliği önemi ve ailenin etkisinin büyük olduğu sonucundan yola çıkarak sosyal beceride aile katılımı ve ailenin sosyal beceri alanında bilgilendirme eğitimlerine yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Öğretmenlere ve ailelere uzaktan eğitimde sosyal beceri alanında dijital eğitsel içeriklerin kullanımına yönelik kurs ve seminer verilerek dijital içeriklerin eğitsel amaçlı kullanımının yaygınlaştırılması önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarında yer alan ebeveynlerin medeni durumuna göre evli olanların uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının sosyal beceri gelişimlerinde anlamlı farklılık yarattığı sonucundan yola çıkarak bekar veya tek ebeveyn olma durumuna göre araştırmalar yapılarak çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini incelenmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından ebeveynlerin meslek türüne devlet çalışanı ve serbest meslek sahibi olanların uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının sosyal beceri gelişiminde anlamlı fark yarattığı sonucundan yola çıkarak özel sektörde çalışan ebeveynlere yönelik eğitim verilerek çocuklarının sosyal becerilerinin değerlendirilmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından öğretmenlerin uzaktan eğitimde çocukların sosyal beceri gelişimini desteklemek için en çok video izleme, arkadaşlarının videolarını izleme ve aile katılımlı sanat etkinliklerini kullandıkları sonucundan yola çıkarak çocukların bireysel özelliklerinin tanıtımına, oyun,

müzik, ritim, sohbet ve duygu kartları ile etkinliklere yer verilerek çocukların sosyal beceri gelişimlerinin desteklenmesi önerilmektedir.

- Araştırma sonuçlarından öğretmenlerin uzaktan eğitimde destekledikleri başlangıç becerilerinin anlaşılır ses tonu kullanma, duygularını ifade etme becerilerini desteklediği sonucundan yola çıkarak uzaktan eğitimde diğer başlangıç becerilerinin gelişmesine yönelik etkinliklere yer verilmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından yola çıkarak öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde çocuklara kazandırdıkları akademik destek becerilerinin dinleme, başladığı işi bitirme, yönergelere uyma, soruya cevap verme ve düşüncelerini ifade etme olduğu, uzaktan eğitimde düşüncelerini ifade etme ve çocukların yaratıcılığını geliştirmeye yönelik etkinliklerle çalışılması önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde çocuklarda destekledikleri arkadaşlık becerilerinin etkinlik videolarını paylaşmayı kullandıkları sonucundan yola çıkarak uzaktan eğitimde çocukların diğer arkadaşlık becerileri davranışlarının kazanımına yönelik çalışılması önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarında öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde çocukların duygularını yönetme becerilerinden drama yöntemini kullanarak duygularını gösterme ve başkalarının duygularını anlama becerilerini destekledikleri sonucundan yola çıkarak uzaktan eğitimde çocukların diğer duygularını yönetme becerilerinin gelişmesine yönelik çalışılması önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından öğretmenlerin yüz yüze eğitim sürecinde planladıkları sosyal beceri etkinliklerinde en çok serbest ve grup oyunlarına yer verdikleri sonucundan yola çıkarak duygularını ifade etme, başkalarının duygularını anlama, sohbet ve iş bölümüne becerilerine yönelik planlama yapılarak değerlendirilmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından öğretmenlerin yüz yüze eğitim sürecinde en çok destekledikleri başlangıç becerilerini selamlaşma ve teşekkür etme becerilerinin olduğu sonucundan yola çıkarak yüz yüze eğitimde çocukların diğer başlangıç becerilerinin desteklenmesine yönelik etkinlikler planlaması önerilmektedir.

- Araştırma sonuçlarından öğretmenlerin yüz yüze eğitim sürecinde çocuklara en çok kazandırdıkları akademik destek becerilerinin düşüncelerini ifade etme, cevap verme ve başladığı etkinliği sonlandırma olduğu sonucundan yola çıkarak çocukların diğer akademik destek becerilerinin kazanımına yönelik etkinliklere yer verilmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından öğretmenlerin yüz yüze eğitim sürecinde çocuklarda destekledikleri arkadaşlık becerilerinin oyun kurallarına uyma, sırasını bekleme, paylaşma ve iş birliği olduğu sonucundan yola çıkarak öğretmenlerin yüz yüze eğitimde diğer arkadaşlık becerilerinin desteklenmesine yönelik etkinliklere yer verilmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından öğretmenlerin yüz yüze eğitim sürecinde çocuklara kazandırdıkları duygularını yönetme becerilerinin duygularını başkalarını rahatsız etmeden gösterme ve hatalarıyla baş etme olduğu sonucundan yola çıkarak öğretmenlerin çocukların diğer duygularını yönetme becerilerine yönelik etkinliklere yer vermeleri önerilmektedir.
- Alan yazın taraması ve araştırma sürecinden yola çıkarak okul öncesi sosyal beceri değerlendirme konusu hakkında değişik yaş gruplarıyla sosyal beceri alt boyutlarındaki tüm becerilerin incelenmesine yönelik çalışılması önerilmektedir.
- Araştırma sonuçlarından yola çıkarak ülkemizde pandemi sürecinde uygulanan asenkron eğitimlerin çocukların sosyal beceri gelişimini yeteri kadar desteklemediği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin dijital sınıf ortamları yaratarak çocukların küçük gruplar halinde sohbet, dijital oyunlar aracılığıyla iletişim kurmalarını sağlayarak uzaktan eğitimde sosyal beceri kazanımlarının ne şekilde geliştiğinin araştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akbaş, İ. (2019). Okul öncesi dönemde sosyal beceriler. *Ayrıntı Dergisi*, 7(77).
- Akyel, İ. A. (2020). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklara uygulanan dijital oyun destekli sosyal beceri eğitim programının sosyal beceri kazanımına etkisi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Arslan, İ., & Karagül, S. (2020). Küresel bir tehdit (COVID-19 salgını) ve değişime yolculuk. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 1-36.
- Atmaca, R. N., Akduman, G. G., & Sarıbaş, M. Ş. (2020). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 157-173.
- Avcı, E. (2020). Uzaktan Eğitim ve Geleneksel Eğitimin Karşılaştırılması. *Asst. Prof. Dr. Mehmet Necati CIZRELIOGULLARI, Ph. D.*, 243.
- Ayas, A., Haluk, Ö., Çalık, M., Çimer, A., Ekiz, D., Yiğit, N., & Akyıldız, S. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. Pegem Akademi.
- Babaroğlu, A. (2018). EĞİTİM ORTAMLARI AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1313-1330.
- Bahar, B. (2019). Sosyal Öğrenme Kuramı ve Sosyal Değişim Kuramı Perspektifinden Etik Liderlik. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 237-242.
- Bakan, P. (2021). Özel Gereksinimli Çocuk Sahibi Annelerin Covid-19 Pandemi Deneyimlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, İstanbul.
- Bakış, K. T. (2019). Eğitimde program geliştirme.
- Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84. doi: 10.15869/itobiad.769798

- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E., (2020), Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma, *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* 9(1), 23-28.
- Baumeister, RF & Bushman, BJ (2020). *Sosyal psikoloji ve insan doğası*. Cengage Learning.
- Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.
- Bayhan, P. (Ed.). (2020). *Gelişimsel Değerlendirme*. Hedef CS Basın Yayın.
- Bayhan, V. (2020). Covid-19 Küresel Salgın Bağlamında Gündelik Hayatın Denetimi. *Şehir ve Medeniyet Şehir Araştırmaları Dergisi Journal of City and Civilization ISSN*, 1308-8386.
- Bekan, 2019. Okul Öncesi Dönemde Piyano Eğitiminde Karşılaşılan Problemler ile İlgili Öğretmen Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Denizli.
<http://acikerisim.pau.edu.tr:8080/xmlui/handle/11499/26613>
- Boz, M., Uludağ, G., & Tokuç, H. (2018). Aile Katılımlı Sosyal Beceri Oyunlarının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 38(1).
- Bozgün, K., & Pekdoğan, S. (2018). Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, Cilt: 8 Sayı: 4 (Ek Sayı), 151-167. DOI: 10.19126/suje.437918
- Brown, N., Te Riele, K., Shelley, B., & Woodroffe, J. (2020). Learning at home during COVID-19: Effects on vulnerable young Australians. *Peter Underwood Centre for Educational Attainment*

- Büdü, E. (2018). Milyoner (Slumdog Millionaire) Filminin Sosyal Bilişsel Kuram Çerçevesinde Çözümlemesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (29), 151-164.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri, (10. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). Örneklem yöntemleri.
- Caldarella, P., & Merrell, K. W. (1997). Common dimensions of social skills of children and adolescents: A taxonomy of positive behaviors. *School Psychology Review*, 26(2), 264-278.
<https://doi.org/10.1080/02796015.1997.12085865>
- Ceylan, R., & Yiğitalp, N. (2018). Aile katılımlı ve aile katılımsız sosyal beceri eğitiminin çocukların sosyal becerilerine etkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 1119-1127.
- Ceylan, Ş. (2014). Okul öncesi çocuklarda sosyal becerilerin desteklenmesi konusunda öğretmen ve veli görüşlerinin belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 99-114.
- Costa, RD, Souza, GF, Valentim, RA ve Castro, TB (2020). Uzaktan öğrenmeye uygulanan öğrenme stilleri teorisi. *Bilişsel Sistemler Araştırması*, 64, 134-145.
- Creswell, J. W. (2012). Research Design (SB Demir, Trans). Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. (2017). Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları. Ankara: Eğiten Kitap
- Çağla, G. Ü. R. (2018). Erken Çocukluk Döneminde Gelişim (1. Baskı). Pegem Akademi.
- Çakır, D. (2019). Üç İstanbul Romanındaki Mekânların Adnan'ın Kisiliğine Etkisinin İd, Ego ve Süperego Bağlamında İncelenmesi. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 183-193.

- Çelik, C. (2018). Beş-Altı Yaş Çocukların Sosyal Becerilerinin, Ebeveynlerinin Aile İşlevleri Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Çelik, V. (Ed.). (2013). Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi. Pegem Akademi.
- Demir, E. (2015). Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (39). <https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/4781/65913> adresinden erişildi.
- Demircioğlu, İ. H., Mutluer, C., & Demircioğlu, E. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik öğretmen nitelikleri hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 577-586.
- Deniz, H. U. (2019). 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Becerilerinin Problem Çözme Becerilerini Yordama Gücü. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.
- Diñer, Ç., Tuğba, B. A. Ş., Nergiz, T. E. K. E., AYDIN, E., Sinem, İ. P. E. K., & Göktaş, İ. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kişiler Arası Problem Çözme ve Sosyal Becerileri ile Akran İlişkilerinin Değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 882-900.
- Dişçi, S. (2019). Okul Öncesi Dönemde Çocukların Sosyal Değerleri ile Sosyal Becerileri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne.
- Doğanay Koç, E. (2017). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60 ay ve Üzeri Çocukların Anne Bağlanma Stillerinin; Empatik, Duygusal ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durualp, E. & Aral, N. (2015). Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitimi (2. Baskı). Vize Yayıncılık.

- Dülger, E. (2016) Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Beceri Düzeylerinin Değişkenlere Göre İncelenmesi (Tekirdağ İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tekirdağ.
- EğİN Işık, T. (2019). Okul öncesi dönemi öğrencilerinin öğrenme stilleri ile sosyal yetkinlik ve sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı, Konya
- Ekici Yaşar, F. (2013). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışlar açısından karşılaştırılması. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ekici, F. Y., Bardak, Ö. G. M., & Zadeh, Ö. G. M. Y. (2018). Erken Çocukluk Döneminde Stem. *Merhaba Stem: Yenilikçi Bir Öğretim Yaklaşımı*. Ed. Kâmil Arif Kırkıç, Emin Aydın. Konya: Eğitim Yayınevi, 51-78.
- Elliott, A. (2015). *Psikanalitik teori: Giriş*. Macmillan Uluslararası Yüksek Öğrenim.
- Ercan, A. F. (2020). Aile Yapısının, Aile Tutumlarının ve Televizyonun 2-4 Yaş Arası Çocukların Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi (Muş İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kastamonu.
- Erdem, R., Ünay, E. & Çakıroğlu, O. (2021). COVID-19 Sürecinde Özel Eğitimde Uzaktan Eğitime Yönelik Ebeveynlerin Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 465-479 DOI: 10.53444/deubefd.929329
- Erdem, R., Ebru, Ü. N. A. Y., & Çakıroğlu, O. (2021). COVID-19 Sürecinde Özel Eğitimde Uzaktan Eğitime Yönelik Ebeveynlerin Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 465-479.
- Eren, A. K. (2020). *Sokak lezzetleri girişimcilerinin formal ve informal eğitim düzeylerinin belirlenmesine yönelik nitel bir çalışma: İzmir örneği* (Master's thesis, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri Balıkesir Üniversitesi örneği* (Master's thesis, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Erol, M., & Erol, A. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynleri gözünden ilkökul öğrencileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 529-551.
- Ertuğ, C. A. N. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Ertuğrul, H. (2011). *Her Yönüyle Örnek Öğretmen*. (9. Baskı). İstanbul: Nesil Basım Yayın. Girgin, G., Çetingöz, D. ve Ekinci-Vural, D. (2011). Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 38-49.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Grennan, D. (2019). What is a Pandemic? *Jama*, 321(9), 910-910.
- Gresham, F. M. (2016). Social Skills Assessment and Intervention for Children and Youth. *Cambridge Journal of Education*, 46(3), 319-332
- Guan, J. W. (2020). Clinical Characteristics Of 2019 Novel Coronavirus İnfection İn China. <https://doi.org/10.1101/2020.02.06.20020974>
- Gülay Ogelman, H., Güngör, H., & Göktaş, İ. (2021). Covid-19 ve yeni dönemdeki okula uyum süreci: Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 10(1), 11-24.
- Gündoğdu, S. *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Uyguladıkları Aile Katılım Çalışmalarının İncelenmesi*. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(35), 1-1.
- Güven, İ. (2014). *Türk Eğitim Tarihi*. Pegem akademi.

- Hao, W. (2020). Policy Update: Remote learning in early childhood. National Association of State Boards of Education, 27(6). 19.03.2022 tarihinde https://nasbe.nyc3.digitaloceanspaces.com/2020/06/Hao_ECE-RemoteLearning-Final.pdf adresinden erişildi.
- Hemşirelik Terimleri Çalışma Grubu (2015). Hemşirelik Terimleri Sözlüğü. Ankara: TDK.
- Horney, K. (2017). *Kendi kendine psikanaliz*.
- Howie, L.D, Lukacs, S.L., Pastor, P.N, Reuben, C.A. and Mendola, P. (2010). Participation in activities outside of school hours in relation to problem behavior and social skills in middle childhood, *Journal of School Health*, 80(3), 119-125
- Pehlivan, A. (2018) Temel Eğitim Programına Giriş. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı. <http://talimterbiye.mebnet.net/Ogretim%20Programlari/2018-2019/okuloncesi2018.pdf>
- Husin, H. (2018). Id, Ego dan Superego dalam Pendidikan Islam. *Al Qalam: Jurnal Ilmiah Keagamaan ve Kemasyarakatan*, 47-64.
- İrak, E. E. (2019). *Travma yaşamış annelerin tutumlarının çocuklarının psikososyal gelişimine etkisi üzerine nitel bir araştırma* (Master's thesis, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- İşman, A. (2011) Uzaktan eğitim. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Kan, G., Ş., (2020). Akademisyenlerin Pozitif Psikoterapideki Denge Modeline Göre Çatışma-Çözme Becerisi ile İş Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Lefkoşa.
- Karaca, N. H., Gündüz, A. & Aral, N. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal davranışının incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4, 65-76.
- Karasar, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemi, (28. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Karoğlu, H., & Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 231-254.
- Kışla, T. (2016). Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 258-271.
- Kim, M. J., Doh, H. S., Hong, J. S. ve Choi, J. S. (2011). Social skills training and parent education programs for aggressive preschoolers and their parents in South Korea. *Children and Youth Services Review*, 33(6), 838-845. doi: 10.1016/j.childhood.2010.12.001
- Kishore, R., Agrawal, M. & Rao, H. R. (2005). Determinants of sourcing during technology growth and maturity: An empirical study of e-commerce sourcing. *Journal of Management Information Systems*, 21 (1), 47-82.
- Koç, D. E. (2017). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60 Ay ve Üzeri Çocukların Anne Bağlanma Stillerinin; Empatik, Duygusal ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Koçak, B., Z. (2020). Çocuk Gelişiminde Bağlanmanın Önemi. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Koçyiğit, S. (2012). Okul öncesi eğitimin tanımı, amacı, önemi ve ilkeleri. Bulunduğu eser: Zembat, R. (Ed.) Okul Öncesi Eğitime Giriş (s, 14-26). Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Konca, A. S., & Çakır, T. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş hakkında veli görüşleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 520-545.
- Korkut, E. S. (2020). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Zorba-Kurban Davranışları ile Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Doctoral dissertation).

- Kovbasnyuk, N. & Styfanyshyn, I. (2020). Uzaktan Eğitim. *Матеріали конференції Молодіжної наукової ліги*, 38-39.
- Köksal, O. (2016). *Öğretim ilke ve yöntemleri çağdaş uygulamalarla yöntem ve teknikler*. Eğitim Yayınevi.
- Kramer, T. J., Caldarella, P., Christensen, L., & Shatzer, R. H. (2010). Social and emotional learning in the kindergarten classroom: Evaluation of the Strong Start curriculum. *Early Childhood Education Journal*, 37(4), 303-309.
- Kuru Turaşlı, N. (2010). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı ve önemi. G. Haktanır (Ed.) Okul öncesi eğitime giriş (s.1-23) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuset, Ş., Özgem, K., Şaşmacıoğlu, E. & Güldal Kan, Ş. (2021). Evaluation of the impact of distance education on children in preschool period: Teachers' opinions. *Near East University Journal of Education Faculty (NEUJE)*, 4(1), 78-87. doi: <https://doi.org/10.32955/neuje.v4i1.287>.
- Lacan, J. (2013). *Psikanalizin Dört Temel Kavramı Seminer 11*. Kitap. (Çev. Nilüfer Erdem), İstanbul, Metis Yayınları.
- Lake, M. A. (2020). What we know so far: COVID-19 current clinical knowledge and research. *Clinical Medicine (London England)*, 20(2), 124-127.
- LAU Wing Chi, M. (2012). Can Children's Social Skills be Enhanced Through Singin Games in Music Lesson? [Erişim Adresi: <http://conference.nie.edu.sg/paper/Converted%20Pdf/ab00677.pdf>, 06.11.2012]
- Li, J., Hestenes, L. L., & Wang, Y. C. (2014). Links between preschool children's social skills and observed pretend play in outdoor childcare environments. *Early Childhood Education Journal*, 44(1), 61-68.
- Louwrens, N. & Hartnett, M. (2015). Student and teacher perceptions of online student engagement in an online middle school. *Journal of Open, Flexible, and Distance Learning*, 19(1), 27-44.
- M.E.B (2018) Okul Öncesi Eğitim Programı (48 – 60 Aylık Çocuklar İçin) Talim Terbiye Müdürlüğü, Lefkoşa.

- McLeod, SA (2016). Kimlik, ego ve süperego. *Simply Psychology*, 3, 1-4.
- MEB, (2018) Okul Öncesi Eğitim Programı.
<http://talimterbiye.mebnet.net/Ogretim%20Programlari/2018-2019/okuloncesi2018.pdf>
- MEB, <https://merkeziisgb.meb.gov.tr/www/egitim-kurumlarinda-hijyen-sartlariningelistirilmesi-ve-enfeksiyon-onleme-kontrol-kilavuzu/icerik/244>
- Neslitürk, S. (2013). Anne Değerler Eğitimi Programının Beş Altı Yaş Çocuklarını Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya
- Ocak, G., Çoban, A., Özdemir, S. M., Beydoğan, H. Ö., Özbek, R., Şahin, A., & Duman, B. (2014). Öğretim ilke ve yöntemleri. *Ankara: Pegem A Yayınları*.
- Ogelman, G. H. (2018). Yaşamın İlk Yıllarında Sosyal Beceriler. Eğiten Kitap.
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., ÇAKMAK, E. K., Özyürek, A., ... & Karayol, S. (2014). Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği öğretmen formunun geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(8), 37-46.
- Özer, M., (2020), Türkiye’de covid19 salgını sürecinde milli eğitim bakanlığı tarafından atılan politika adımları, *Kastamonu Education Journal*, 2883), 1124-1129.
- Özer, N., & Atik, S. (2015). Eğitim bilimine giriş. *Celal Tayyar Uğurlu (Edt.), Eğitimin Temel Kavramları, Ankara: Eğiten Kitap Yayınları*.
- Özkan, H. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile öğretmenlerin yaratıcılık gelişimine ve okul öncesi eğitim programına yönelik görüşleri ve uygulamaları. Yüksek lisans tezi, Kayseri Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Özmenteş, G., & Adızel, F. (2017). Müzik gelişimi ve öğrenmede sosyo-kültürel bağlam. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 422-436.

- Öztürk, E. (2011). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa. <http://docs.neu.edu.tr/library/6299215076.pdf>
- Özyürek, A. (2015). Okul Öncesi Çocukların Sosyal Beceri Düzeyleri ile Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 106-120
- Saitoğlu, R. (2020). *Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile problem davranışlar ve akran ilişkilerinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi* (Master's thesis, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Saitoğlu, R. (2020). *Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile problem davranışlar ve akran ilişkilerinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Samancı, O, Uçan, Z. (2017). Çocuklarda Sosyal Beceri Eğitimi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21 (1), 281-288. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/35347/425790>
- Sapsağlam, Ö. (2015). Anasınınına Devam Eden Çocuklara Uygulanan Sosyal Değerler Eğitimi Programının Sosyal Beceri Kazanımına Etkisinin İncelenmesi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Saral, B. (2020). Social competence of preschool children in the context of the adult-child relationship. A thesis submitted to the graduate school of social sciences of ozyegin university.
- Sari, Y., Suwandi, S., & Wardani, N. E. (2018). Id, Ego, and Superego in the Main Character of Mata di Tanah Melus Novel by Okky Madasari. *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal) Volume, 2*, 99-109.
- Serçemeli, M., & Kurnaz, E. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıları

Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.

Sorakin-Balli, Y., Basari, S. & Güldal, Kan, S. (2020). The relation between classroom management skills and empathic tendencies of high school teachers high school teachers' classroom management skills and empathic tendencies. *Cypriot Journal of Educational Science*. 15(1), 144-152
<https://doi.org/10.18844/cjes.v15i1.4595>

Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2014). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri, (3. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, V. (Ed.). (2007). Öğretmen adayları için tamamı konu anlatımlı KPSS eğitim bilimleri. Çağdaş Öğretmen Yayınları.

Tanrıverdi, H., & Erarslan, N. (2015). Okul Öncesi Çocukların Sosyal Uyum ve Beceri Düzeyleri ile Değer Kazanımları Arasındaki İlişki. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 9-23.

Telli Yamamoto, G., Altun, D., (2020), Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlemeyene yükselişi, *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, cilt: 3, sayı: 1, ss: 25-34.

Tezer, M., et all. (2019). Content analysis of master's degree and doctorate theses where social skills training is approached, *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 7(1), 43-49

Til, U. D. A. (2020). Yeni Koronavirüs hastalığı Hakkında bilinmesi gerekenler. *Ayrıntı Dergisi*, 8(85).

Tricia van Rhijn, Caitlyn Osborne, Sarah Ranby, Kimberly Maich, Carmen Hall, Lauren Rzepecki & Amanda Hemmerich (2019). Kapsayıcı Çocuk Bakım Ortamlarında Akran Oyunu: Kalış, Oyun ve Konuşmanın Etkisini Değerlendirme, Akran Aracılı bir Sosyal Beceri Programı, Uygulamada Çocuk Bakımı, DOI: [10.1080 / 13575279.2019.1588707](https://doi.org/10.1080/13575279.2019.1588707)

- Ulutaş, A. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarındaki Resimlerin Çocuğa Göreliliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(61), 602-610.
- Uysal, A., & Balkan, İ. K. (2015). Sosyal beceri eğitimi alan ve almayan okul öncesi çocukların, sosyal beceri ve benlik kavramı düzeyleri açısından karşılaştırılması. *Psikoloji Çalışmaları*, 35(1), 27-56.
- Ünveren Kapanadze, D. (2019). Vygostky' nin Sosyo- Kültürel ve Bilişsel Gelişim Teorisi Bağlamında Türkçe Öğretiminin Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (47), 181-195. DOI: 10.35237/sufesosbil.565193
- Velavan, TP & Meyer, CG (2020). COVID-19 salgını. *Tropikal tıp ve uluslararası sağlık*, 25 (3), 278
- Yaşar-Ekici, F. (2013). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışlar açısından karşılaştırılması. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyurt, C. Z. (2011). Çocukları anaokuluna devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve kurumların bu beklentileri karşılama durumları. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, B. (2021). Preschool education in Turkey during the Covid-19 pandemic: A phenomenological study. *Early Childhood Education Journal*. Doi: <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01153-w>.

Yılmaz, İ. (2018). Okul Öncesi Dönemde Çocukların Bağlanma Biçimi ile Sosyal Beceri ve Problem Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksel Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Yılmaz, E., Mutlu, H., Güner, B., Doğanay, G., Yılmaz, D., (2020), Veli Algısına Göre Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitimin Niteliği, Palet Yayınları, Konya.

Ekler

Ek 1.

Etik Kurul Onayı

15.02.2022

Sayın Pembe Ağaoğlu

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2022/791 proje numaralı ve "Pandemi Sürecinde Okul Öncesi 4 – 6 Yaş Öğrencilerin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi" başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur.Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Direnç Kanol

Windows'u Etkinleştir

EK 2.**Bakanlık Onayı**

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : İÖD.0.00-174/06-22/E.4119 9 Mart 2022
Konu : Sn. Pembe Ağaoğlu'nun Anket
Uygulama Talebi Hk.

Sayın Pembe AĞAOĞLU

İlgi : 3 Mart 2022 tarihli başvurunuz.

Müdürlüğümüze bağlı anaokullarda görev yapan öğretmenlere ve öğrenim gören çocukların velilerine yönelik olarak hazırlamış olduğumuz "**Okul Öncesi 4-6 Yaş Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi**" konulu anket çalışmanızın ölçek soruları Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiştir. Söz konusu çalışmanızın araştırma etiği ilkeleri, katılımcıların gizlilik ve gönüllülük esaslarına bağlı olarak yapılması uygun görülmüştür.

Çalışmanızın, okul müdürlükleri ile istişare edilerek yapılması gerekmektedir. Çalışma tamamlandıktan sonra ise sonuçların Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesinin yasa gereği olduğunu bildirir, gereğini saygı ile rica ederim

 e-izimlikdir
Hakkı BAŞARI
Müdür

Ek 3.**Ölçüm Aracı****Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği-Osbed Öğretmen Formu**

Değerli Veli,

Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği, Milli Eğitim Bakanlığı adına TÜBİTAK-KAMAG projesi olarak yürüttüğümüz araştırmanın veri toplama araçlarından biri olarak geliştirilmiştir. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çocuklara ve size ilişkin bazı kişisel bilgileri toplamaya yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, çocukların tanımlanan sosyal becerileri ne kadar iyi kullandıklarını belirlemeye yönelik ifadelere yer verilmiştir.

Lütfen tüm soruları cevaplayınız.

Prof.Dr.Esra Ömeroğlu
OSBEP Proje Yöneticisi

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Çocuğun Adı - Soyadı:

2. Çocuğun Doğum Tarihi: _____ / _____ / _____
(gün) (ay) (yıl)

3. Eğitim Durumunuz: ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Önlisans ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans
( ) Doktora

4. Daha önce okul öncesi eğitime giden çocuğunuz için sosyal beceri konulu bir eğitime katıldınız mı?

( ) Evet ( ) Hayır

AÇIKLAMA: Aşağıda 36-72 aylık çocukların sahip olması beklenen sosyal becerileri verilmiştir. Farklı durumlardaki gözlemlerinize dayanarak çocuğun her bir davranışı ne derece iyi kullandığını aşağıda açıklanan beşli derecelendirme ölçeğinden uygun gördüğünüz seçeneği işaretleyerek belirtiniz.

- 1 Bu beceriyi kullanmada **hemen hemen** hiç iyi değil
- 2 Bu beceriyi kullanmada **nadiren** iyi
- 3 Bu beceriyi kullanmada **bazen** iyi bazen de iyi değil
- 4 Bu beceriyi kullanmada **çoğu zaman** iyi

5 Bu beceriyi kullanmada **hemen hemen her zaman** iyi

LÜTFEN İKİNCİ SAYFAYA GEÇİNİZ

BÖLÜM 2. SOSYAL BECERİLER

	H e m e n H e m e n H i ç	N a d i r e n	B a z e n	Ç o ğ u z a m a n	H e m e n H e m e n H e r Z a m a n
I. BAŞLANGIÇ BECERİLERİ (1-12)					
01. Selamlaşma: Farklı ortamlarda başkalarıyla karşılaştığında sözle ya da bedeniyle selam verir mi?	1	2	3	4	5
02. Akranlarına ismiyle hitap etme: Akranlarıyla konuşurken isimleriyle hitap eder mi?	1	2	3	4	5
03. Kendini tanıtmaya: Yeni tanıştığı insanlara kendini tanıtır mı?	1	2	3	4	5
04. Anlaşılır bir ses tonu ile konuşma: Konuşurken anlaşılır bir ses tonu kullanır mı?	1	2	3	4	5
05. Başkalarını tanıtmaya: Yanındaki insanları gerektiğinde başkalarına tanıtır mı?	1	2	3	4	5
06. Teşekkür etmeye: Kendisine bir iyilik yapıldığında, bir hediye verildiğinde veya iltifat edildiğinde karşısındakine teşekkür eder ya da başka bir sözle vefasını gösterir mi?	1	2	3	4	5
07. İzin istemeye: Gerektiği durumlarda bir işi yapmadan önce anne baba, öğretmen ya da diğer yetişkinler ve arkadaşlarından izin ister mi?	1	2	3	4	5
08. Özür dilemeye: Yanlış bir davranış yaptığında muhatabı olan kişilerden özür diler mi?	1	2	3	4	5

09. Yardım isteme: İhtiyaç duyduğunda, yardım edebilecek kişilerden uygun bir yolla yardım ister mi?	1	2	3	4	5
10. Vedalaşma: Bulunduğu ortamdan ayrılırken orada bulunan akranlarına ve diğer kişilere günün zamanına uygun veda sözcükleri (hoşça kal, iyi geceler, allahaismarladık vb.) kullanır mı?	1	2	3	4	5
11. Soru sorma: Merak ettiği bir konuda uygun soru ifadesi ve ses tonuyla soru sorar mı?	1	2	3	4	5
12. Duyularını ifade etme: Ne hissettiğini sözel olarak ifade eder mi?	1	2	3	4	5
II. AKADEMİK DESTEK BECERİLERİ (13-24)					
13. Dinleme: Başkaları konuştuğunda dinliyor mu? (Dinlediği kişiyle göz teması kurarak sözünü kesmeden, jest ve mimikleriyle dinlediğini belli ediyor mu?)	1	2	3	4	5
14. Soruya cevap verme: Kendisine bir soru yöneltildiğinde uygun bir üslupla açıklamaya çalışır mı?	1	2	3	4	5

15. Yönergelere uyma: Verilen yönergeleri anlar ve yönerge doğrultusunda davranışlar gösterir mi?	1	2	3	4	5
16. Alternatif çözümler üretebilme: Var olan bir probleme ilişkin farklı çözüm yolları önerebilir mi?	1	2	3	4	5
17. Başladığı etkinliği sonlandırma: Başladığı bir işi bitirene kadar kararlı bir şekilde devam eder mi?	1	2	3	4	5
18. Kendini meşgul etme: Kendisini oyalayacak etkinlikler bulup kendi kendine zaman geçirebilir mi?	1	2	3	4	5
19. Amaca ulaşmak için çaba gösterme: Belirlenen amaca ulaşmak için gerekli davranışlarda bulunur mu?	1	2	3	4	5
20. Uygun zamanda söze girme: Söze girmek için uygun zamanı bekleyip söze girer mi?	1	2	3	4	5
21. Söz alma: Söz almak istediği zaman nazik bir ifade ya da beden dilini kullanarak söz ister mi?	1	2	3	4	5
22. Düşüncelerini ifade etme: Düşüncelerini sözel yollarla ifade eder mi?	1	2	3	4	5
23. Eleştiri yapma: Kırıcı olmadan nazik ifadelerle eleştiri yapar mı?	1	2	3	4	5
24. Eleştiriye açık olma: Kendisine yönelik eleştirileri kızmadan sabırla dinler mi?	1	2	3	4	5
III. ARKADAŞLIK BECERİLERİ (25-37)					
25. Arkadaşlarının duygularını anlama: Arkadaşlarının konuşmalarından onların üzüntülü ya da sevinçli gibi hangi duygulara sahip olduklarını anlar mı?	1	2	3	4	5
26. Başkalarının haklarını koruma: Arkadaşlarının haklarını korumak için çaba harcar mı?	1	2	3	4	5

27. Arkadaşlarının fikirlerine uygun tepki verme: Arkadaşları farklı fikirler beyan ettiğinde, beyan edilen görüşe katılıp katılmadığını sözle ya da beden diliyle nazik bir şekilde ifade eder mi?	1	2	3	4	5
28. Arkadaşlarıyla iş birliği yapma: İhtiyaç olduğunda arkadaşlarıyla iş birliği yapar mı?	1	2	3	4	5
29. Arkadaşlarını takdir edebilme: Arkadaşlarının takdir edilecek davranışlarını takdir eder mi?	1	2	3	4	5
30. Akran gruplarına katılma: Uygun yolları kullanarak devam etmekte olan bir aktivite ya da gruba katılır mı?	1	2	3	4	5
31. Sırasını bekleme: Sıra beklemesini gerektiren durumlarda kendi sırasının gelmesini bekler mi?	1	2	3	4	5
32. Paylaşma: Oyuncaklarını ya da materyallerini arkadaşlarıyla paylaşır mı?	1	2	3	4	5
33. Yardım önerme: Arkadaşları yardıma ihtiyaç duyduğunda ya da açıkça yardım istediklerinde yardım önerir mi?	1	2	3	4	5
34. Oyuna davet etme: Arkadaşlarını oyuna davet eder mi?	1	2	3	4	5

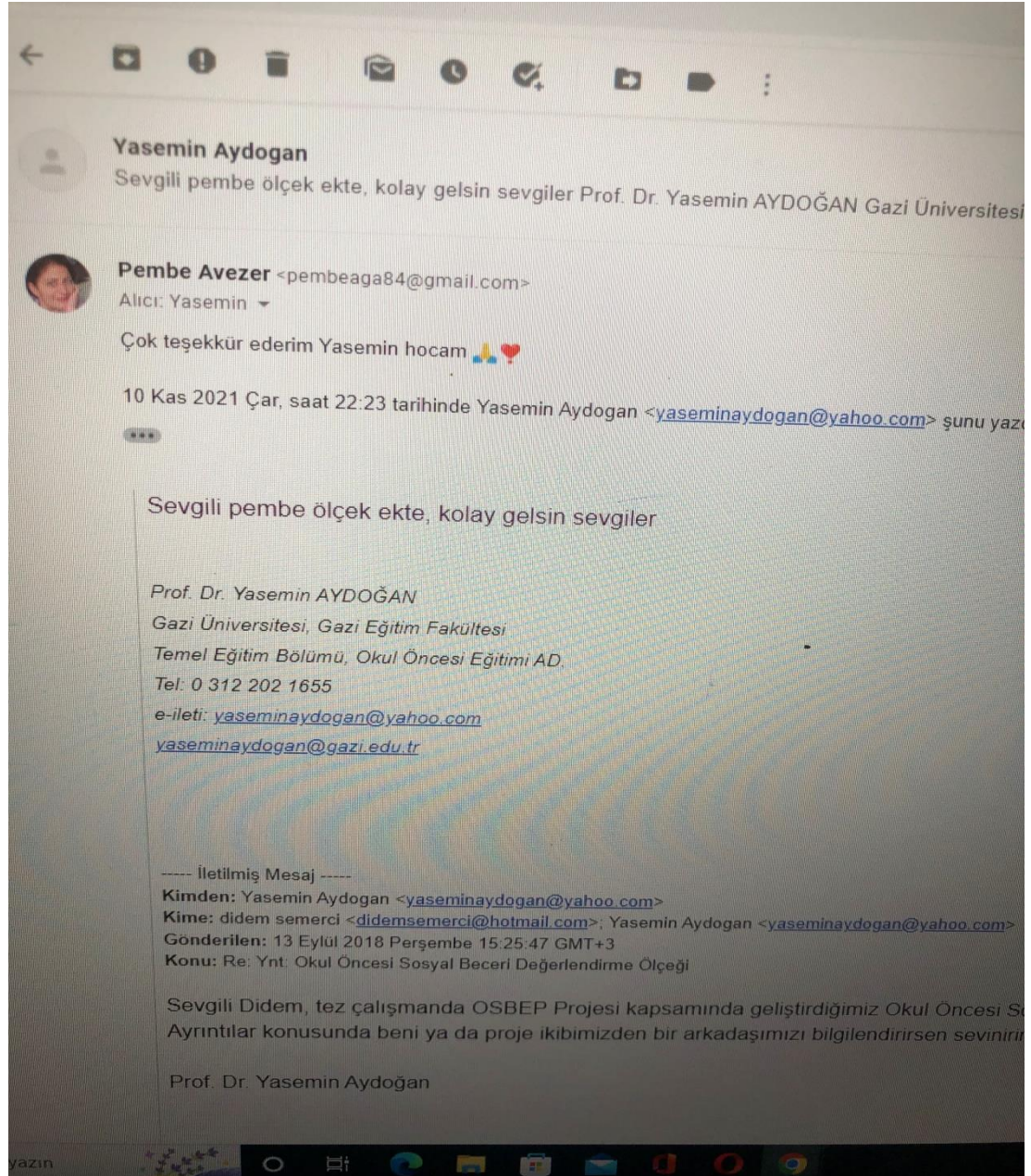
	H e m e n H e m e n H i ç	N a d i r e n	B a z e n	Ç o ğ u Z a m a n	H e m e n H e m e n H e r Z a m a n
35. Oyunun sonuçlarını kabul etme: Oyunun sonucuna ilişkin duygu ve düşüncelerini sakın bir şekilde söyler mi?	1	2	3	4	5
36. Oyunun kurallarına uyma: Oyun oynarken oyunun gerektirdiği kurallara uyar mı?	1	2	3	4	5
37. Arkadaşlarının duygularına uygun tepki verme: Arkadaşlarının içinde bulunduğu duygu durumuna (sevinçli, hüzünlü, kızgın vb.) göre uygun tepkiler verir mi?	1	2	3	4	5
IV. DUYGULARINI YÖNETME BECERİLERİ (38-49)					

38. Duygularını başkalarını rahatsız etmeden gösterme: Duygularını, başkalarını fiziksel ya da sözel olarak rahatsız etmeden gösterir mi?	1	2	3	4	5
39. Engellenme durumuyla baş etme: Engellendiğinde sakin kalarak durumu kabul eder mi?	1	2	3	4	5
40. Hatalarıyla baş etme: Hata yaptığını kabul eder, söyler ve hatasını telafi edecek alternatif çözüm yolları arar mı?	1	2	3	4	5
41. Başkalarının duygularını anlama: Başkalarının jestlerinden, mimiklerinden ya da konuşmalarından neler hissettiğini anlar mı?	1	2	3	4	5
42. Baskı altında sakin kalma: Kendini baskı altında hissettiğinde duygularını kontrol edip sakin kalır mı?	1	2	3	4	5
43. Alay etmeyle baş etme: Kendisiyle alay edildiğinde, duygusunu ifade ederek ya da görmezden gelerek alay etme durumuyla baş eder mi?	1	2	3	4	5
44. Hayır cevabını kullanma: Yapmak istemediği durumları nedenleriyle ifade ederek karşısındakini kırmadan hayır der mi?	1	2	3	4	5
45. İsteğini erteleme: İsteğinin ertelenmesi gerektiği durumlarda sakince bekler mi?	1	2	3	4	5
46. Tepki vermeden önce düşünme: Tepki vermeden önce sonuçları hakkında düşünerek ona göre tepki verir mi?	1	2	3	4	5
47. Hayır cevabını kabul etme: Kendisine hayır cevabı verildiğinde ısrar etmeden kabullenir mi?	1	2	3	4	5
48. Hakkını koruma: Hakkını başkalarına zarar vermeden korur mu?	1	2	3	4	5
49. Kendiliğinden çözülecek sorunları görmezden gelme: Müdahale etmeden çözülebilecek sorunları tepki vermeden bekleyebilir mi?	1	2	3	4	5

ÖLÇEK TAMAMLANMIŞTIR. DOLDURDUĞUNUZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ

Ek 4.

Ölçek Kullanım İzni

Ek 5.

Onam Formu

Sayın öğretmenim,

Ben araştırmacı Pembe Ağaoğlu. YDÜ yüksek lisans tez çalışması kapsamında okul öncesine giden 4-6 yaş çocukların uzaktan ve yüz yüze eğitimde sosyal becerilerini değerlendirmek amacıyla araştırma yapılmaktadır. Bu bağlamda okul öncesine devam eden çocukların sosyal beceri gelişimlerinin değerlendirilmesinde siz değerli öğretmenlerin görüşlerinin araştırmaya büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Görüşmemiz ses kayıt cihazı veya not alma şeklinde sizin tercihinize göre gerçekleştirilecektir. Aynı zamanda araştırmadan istediğiniz zaman çekilebileceğinizi, görüşme sırasında vermiş olduğunuz bilgilerin hiçbir şekilde kullanılmayacağını beyan ederim.

Sizlere okul öncesi dönemde kazandırılması gereken 4 temel sosyal beceri davranışı ve içerikleri hakkında bilgi vererek soruları daha kolay analiz ederek cevaplamanıza yardımcı olacaktır. Şimdiden verdiğiniz destek ve katılımınız için teşekkür ederiz.

Başlangıç Becerileri; selamlaşma, arkadaşlarına ismi ile hitap etme, kendini tanıtmaya, anlaşılır ses tonu ile konuşma, başkalarını tanıtmaya, teşekkür etme, izin isteme, özür dileme, yardım isteme, vedalaşma, soru sorma ve duygularını ifade etme.

Akademik Destek Becerileri: dinleme, soruya cevap verme, alternatif çözümler üretme, başladığı işi sonlandırma, kendini meşgul etme, amaca ulaşmak için çaba gösterme, uygun zamanda söze girme, söz alma, düşüncelerini ifade etme, eleştiri yapma, eleştiriye açık olma.

Arkadaşlık Becerileri: arkadaşlarının duygularını anlama, başkalarının haklarını koruma, arkadaşlarının fikirlerine uygun tepki verme, arkadaşlarıyla iş birliği yapma, arkadaşlarını takdir edebilme, akran gruplarına katılma, sırasını bekleme, paylaşma, yardım önerme, oyuna davet etme, oyunun sonuçlarını kabul etme, oyunun kurallarına uyma, arkadaşlarının duygularına uygun tepki verme.

Duygularını İfade Etme Becerileri: duygularını başkalarını rahatsız etmeden gösterme, engellenme duygularıyla baş etme, hatalarıyla baş etme, başkalarının duygularını anlama, baskı altında sakin kalma, alay etmeyle baş etme, hayır cevabını

kullanma, isteğini erteleme, tepki vermeden önce düşünme, hayır cevabını kabul etme, hakkımı koruma, kendiliğinden çözülecek sorunları görmezden gelme.

Araştırma ekibimiz aşağıda yer almaktadır

Araştırmacı: Pembe Ağaoğlu, YDÜ/ Lisans Üstü Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı / Yüksek Lisans Öğrencisi. İletişim: pembeaga84@gmail.com tel: 0533 874 7467

Danışman: Yard. Doc. Dr. Şebnem Güldal Kan, YDÜ/ Lisans Üstü Öncesi Eğitimi Ana Okul_Bilim Dalı / Öğretim Üyesi. İletişim: sebnem.guldal@neu.edu.tr tel: 0533 860 7475

EK 6.

Kişisel Bilgi Formu

A- Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız:

Eğitim Durumunuz: (...) Lisans   (...)Yüksek Lisans   (...) Doktora

Çalıştığınız Sektör: (...) Özel   (...) Devlet

Daha önce sosyal beceri eğitimi konusunda herhangi bir hizmet içi eğitim kursuna katıldınız mı? .....

Ek 7.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

B- Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Sosyal Beceri Gelişimi

Değerlendirme Görüşme Soruları

- 1- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde çocukların sosyal beceri davranışlarının gelişmesine yönelik ne tür etkinlikler planladınız? Kısaca açıklayınız.
- 2- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde uyguladığınız etkinliklerde çocukların hangi başlangıç becerilerinin gelişmesini desteklediniz? Kısaca açıklayınız.
- 3- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde uyguladığınız etkinliklerde çocuklara hangi akademik destek becerilerini kazandırdınız? Kısaca açıklayınız.

- 4- Pandemi döneminde uzaktan eğitimde uyguladığınız etkinliklerde çocukların arkadaşlık becerilerinin hangilerinin gelişimini desteklediniz? Kısaca açıklayınız.
- 5- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde uyguladığınız etkinliklerde çocukların duygularını yönetme becerilerinden hangilerinin gelişimini desteklediniz? Kısaca açıklayınız.

C- Yüz Yüze Eğitimde Sosyal Beceri Gelişimi Değerlendirme Soruları

- 1- Yüz yüze eğitimde çocukların sosyal beceri davranışlarının gelişmesine yönelik ne tür etkinlikler planlıyorsunuz? Kısaca açıklayınız.
- 2- Yüz yüze eğitimde uyguladığınız etkinliklerde çocukların hangi başlangıç becerilerinin gelişimini destekliyorsunuz? Kısaca açıklayınız.
- 3- Yüz yüze eğitimde uyguladığınız etkinliklerle çocukların hangi akademik destek becerilerini kazandırılıyorsunuz? Kısaca açıklayınız.
- 4- Yüz yüze eğitimde uyguladığınız etkinliklerde çocukların hangi arkadaşlık becerilerinin gelişimini destekliyorsunuz? Kısaca açıklayınız.
- 5- Yüz yüze eğitimde uyguladığınız etkinliklerde çocukların hangi duygularını yönetme becerilerini kazandırılıyorsunuz? Kısaca açıklayınız.

Görüşmemiz sona ermiştir, desteğiniz ve katılımınız için teşekkür ederim....

EK 8.

İntihal Raporu

tez			
ORJİNALLİK RAPORU			
%	15	%	15
BENZERLİK ENDEKSİ		İNTERNET KAYNAKLARI	
		%	2
		YAYINLAR	
		%	6
		ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ	
BİRİNCİL KAYNAKLAR			
1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı		%8
2	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı		%1
3	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı		%1
4	Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi Öğrenci Ödevi		%1
5	9lib.net İnternet Kaynağı		%1
6	Submitted to Kirikkale University Öğrenci Ödevi		<%1
7	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı		<%1

Ek 9.**Özgeçmiş**

Pembe Ağaoğlu, 14 Mart 1984 yılında Lefkoşa' da doğdu. Çocukluğu Akdoğan' da geçti. 1995 yılında Akdoğan İlkokulunu ardından 1998' de Polatpaşa Lisesi ortakul eğitimini tamamladıktan sonra Atatürk Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünden 2001 yılında mezun oldu. 2006 yılında Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde Okul Öncesi Öğretmenliğini bitirdikten sonra aynı yıl MEB İlköğretim Dairesine bağlı olarak okul öncesi öğretmeni olarak öğretmenlik görevine başladı. 2014 yılında sorumlu öğretmen olarak görevlendirildi ve halen daha Osman Türkay Anaokulunda Sorumlu Öğretmen olarak görev yapmaktadır.